İVAN SERGEYEVİÇ
TURGENYEV

DÖRT OYUN

İHTİYATSIZLIK - TAŞRALI KADIN
ANA YOLDA KONUŞMA - SORRENTO'DA BİR AKŞAM

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

RUSÇA ASLINDAN ÇEVİREN: ERGİN ALTAY

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Genel Yayın: 5884

Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nispetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet dâvamız için müessir bellemekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüsüne tevcih edebilmiş milletlerde düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüpanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyguluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüpanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp de şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olamıyacaktır.

23 Haziran 1941
Maarif Vekili
Hasan Âli Yücel

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

İVAN SERGEYEVİÇ TURGENYEV
DÖRT OYUN
İHTİYATSIZLIK – TAŞRALI KADIN
ANA YOLDA KONUŞMA – SORRENTO'DA BİR AKŞAM

ÖZGÜN ADI
НЕОСТОРОЖНОСТЬ – ПРОВИНЦИАЛКА
РАЗГОВОР НА БОЛЬШОЙ ДОРОГЕ – ВЕЧЕР В СОРРЕНТЕ

RUSÇA ASLINDAN ÇEVİREN
ERGİN ALTAY

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2020
Sertifika No: 40077

EDİTÖR
ALİ ALKAN İNAL

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
NEBİYE ÇAVUŞ

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASIM, AĞUSTOS 2023, İSTANBUL

ISBN 978-625-429-514-0 (CİLTLİ)
ISBN 978-625-429-513-3 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
UMUT KAĞITÇILIK SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.
KERESTECİLER SİTESİ FATİH CADDESİ YÜKSEK SOKAK NO: 11/1 MERTER
GÜNGÖREN İSTANBUL
Tel. (0212) 637 04 11 Faks: (0212) 637 37 03
Sertifika No: 45162

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Faks (0212) 252 39 95
e-posta: info@iskultur.com.tr
www.iskultur.com.tr

İVAN SERGEYEVİÇ TURGENYEV

DÖRT OYUN

İHTİYATSIZLIK - TAŞRALI KADIN
ANA YOLDA KONUŞMA - SORRENTO'DA BİR AKŞAM

RUSÇA ASLINDAN ÇEVİREN:
ERGİN ALTAY

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

İçindekiler

İhtiyatsızlık 1
Taşralı Kadın 63
Ana Yolda Konuşma 135
Sorrento'da Bir Akşam 165

İHTİYATSIZLIK

(1843)

Kişiler

DON BALTAZAR d'ESTURIZ
55 yaşında.

DOÑA DOLORES
Don Baltazar'ın karısı, 27 yaşında.

DON PABLO SANGRE
Don Baltazar'ın arkadaşı, 40 yaşında.

DON RAFAEL de LUNA
30 yaşında.

MARGARITA
Hizmetçi, 59 yaşında.

1. Sahne

(Sahne Don Baltazar'ın kent dışındaki evinin önünden geçen sokaktır. Evin sağında taş bir duvar uzamaktadır. Ev iki katlı, balkonludur, balkonun altında birkaç zeytin ve defne ağacı vardır.)

DOÑA DOLORES

(Bir süre sustuktan sonra.)

Ama çok sıkılıyor canım. Okuyabileceğim bir şey yok, kanaviçe işlemeyi bilmiyorum, evden dışarı çıkamıyorum. Tek başıma ne yapabilirim? Bahçeye mi insem? Asla olmaz! Nefret ediyorum bahçeden. Üstelik hatırlamak ne haz verecek bana? İşte şurada azarladı beni kocam, işte şurada gündüz pencereye yaklaşmamı yasakladı, işte şu ağacın altında bana âşık olduğunu söyledi...

(İçini çeker.)

Ah, en kötüsü de bu!..

(Düşünür ve birkaç dakika sonra şarkı söylemeye başlar.)

Tra-la-la- la-tra!.. İşte komşumuz geliyor... Ne güzel bir akşam, hava ne hoş kokuyor... Şu anda yakışıklı, nazik bir genç erkekle Prado'da[1] dolaşmak ne hoş olurdu!.. Benim içi geçmiş, hırıltılı, ihtiyar kocam gibi değil... saygılı, sevecen, genç bir erkeğin sesini dinlemek ne güzel olurdu...

---

1 Madrid'in meşhur parklarından.

(*Ürkek, bakınır.*)

Onunla eve dönerdim; belki önümde eğilir, elimi öpmek için benden izin isterdi... ben de eldivenimi çıkarıp, elimi uzatırdım... işte böyle... parmaklarımın ucunu... Gökyüzünde şu bulutlar ne güzel!.. Bugün her zamankinden çok sıkılıyor canım, nedenini kendim de bilmiyorum... Evet, bana öyle geliyor ki kocamın kıyafeti güzel olsa, şapkasına beyaz, büyükçe bir kuş tüyü taksa, kadife bir kaban giyse... çizmelerinde mahmuz, belinde kılıç olsa... samimi söyleyeyim, çok şişko, ihtiyar olsa da inanıyorum, severdim onu... Ama hep siyah, eski bir dar kaftanla dolaşıyor, her zaman kırmızı tüyü solmuş aynı şapka oluyor başında.

(*Düşünceye dalar.*)

Ah, gerçi ben de pek genç sayılmam ya... yakında yirmi yedi yaşında olacağım; yedi yıldır da evliyim, hayat denir mi buna?.. Neden hiç ilginç bir olay gelmiyor başıma? Çevrede herkes örnek bir eş olarak biliyor beni... ama ne faydası var bana bunun? Aman, affet beni Tanrım, bir günah işledim galiba... Canı sıkılınca neler geliyor insanın aklına?.. Bütün hayatım böyle mi geçecek? Her gün kocamın başından şapkasını mı alacağım, bu hizmetim karşılığında yumuşak bir öpüşü mü olacak mükâfatım?.. Her akşam bu çekilmez, iğrenç Sangre'yi mi göreceğim?.. Sürekli beni mi gözetleyecek Margarita?.. Tanrım yardım et bana, çok kötüyüm! Tanrı'ya şükürler olsun, bir saatçik için olsun bir yere gitti de rahat bıraktı beni... Evet, biliyorum, namuslu bir kadınım... ve hissediyorum, hiçbir şey için... evet, dünyada hiçbir şey için ihanet etmem kocama... Öyleyken hiç değilse arada bir insanlarla görüşmeme neden izin vermez!.. Ayrıca hep eski, ağır, aşırı sıkıcı kitaplar veriyorlar bana... Ama hatırlıyorum, hayatımda bir kez manastırda hoş bir kitapçık geçmişti elime... ah... ne güzel bir kitap o... mektuplardan oluşan

bir romandı, genç bir erkek mektuplar yazıyordu sevdiği kıza. Mektuplar önce sadeydi, sonra şiirlere dönüşüyordu... Kız da cevap veriyordu ona... gencin yazdığı o şiirleri ezberlemiştim. Tanrım! Ben öyle bir mektup alsaydım... Ama nerede! Öyle ücra bir yerde yaşıyoruz ki... Ah birileri uğrasaydı bari buralara...

DON RAFAEL

(*Birden balkonun altından çıkar.*)

O zaman ne yapardınız güzel sinyora?

(*Doña Dolores ürperir, korku içinde kıpırdamadan olduğu yerde kalır.*)

(*Don Rafael yerlere kadar eğilerek.*)

Sinyora, boynu bükük, uysal hayranınız cevabınızı bekliyor.

DOÑA DOLORES

(*Kesik kesik bir sesle.*)

Nasıl... hayranım mı?.. İlk kez görüyorum sizi.

DON RAFAEL

(*Kendi kendine.*)

Ben de.

(*Yüksek sesle.*)

Sinyora... uzun zamandır seviyorum sizi... ben de ne diyorum: seviyorum!.. tutkuyla, umutsuzca âşığım size... Hiç fark etmediniz beni, zaten ben de fark etmemeniz için özellikle dikkat ediyordum... Kocanızın kuşkulu bakışını kendi üzerime de, sizin üzerinize de çekmekten korkuyordum.

(*Doña Dolores gitmek ister.*)

(*Don Rafael Umutsuz.*)

Gitmek mi istiyorsunuz?.. Oysa biraz önce yalnızlıktan, can sıkıntısından yakınıyordunuz... Ama bağışlayın, her tanışmadan kaçarsanız can sıkıntısından nasıl kurtulacaksınız? Haklısınız, tanışmamız hayli tuhaf bir biçimde oldu... ama önemli değil! Evet, eminim kocanızla tanışmanız çok doğal bir biçimde olmuştur...

DOÑA DOLORES
Doğrusu bilmiyorum...
DON RAFAEL
(*Yalvarır gibi bir sesle.*)
Ah durun, durun... Eğer bilseydiniz...
(*İçini çeker.*)
DOÑA DOLORES
Peki ama nerede gördünüz beni?
DON RAFAEL
(*Alçak sesle.*)
Ah, masum güvercin!
(*Yüksek sesle.*)
Nerede mi? Sizi nerede gördüğümü mü soruyorsunuz? Burada... sadece burada değil, hatta... orada...
(*Evi göstererek.*)
... orada da...
(*Kendi kendine.*)
Hayret etmesini sağlamak gerekiyor...
DOÑA DOLORES
Olamaz...
DON RAFAEL
Bakın ne diyeceğim. Beni tanımıyorsunuz. Ne tehlikeleri göze aldığımı, ne kadar sık gururumu, hayatımı feda etmeyi göze aldığımı bilmiyorsunuz... bütün bunları sırf sizi seyrek de olsa, uzaktan da olsa görebilmek, sesinizi... duyabilmek... veya...
(*Sesini alçaltır.*)
... mışıl mışıl uyurken sizi rüyamda görmek için yaptım.
(*Kendi kendine.*)
Bravo!
DOÑA DOLORES
Korkutuyorsunuz beni...
(*Ürpererek.*)
Ah Tanrım, sanırım Margarita geliyor...
(*Gitmek ister.*)

DON RAFAEL

Gitmeyin güzel sinyora, gitmeyin... Nasıl olsa evde değil, kocanız evde değil...

DOÑA DOLORES

Ama...

DON RAFAEL

Şöyle düşünün, yanında olmakla bir insana, yani bana öyle bir mutluluk armağan ediyorsunuz ki... sözün kısası öyle yüce bir mutluluk veriyorsunuz ki bana... Sert davranmayın lütfen, durun, yalvarıyorum, gitmeyin...

DOÑA DOLORES

Ama rica ederim, akıllarına ne gelir?

DON RAFAEL

İnsanlar ne düşünebilir? Sokak değil mi burası? Herkes serbestçe dolaşamaz mı bu sokakta? Evinizin önünden geçiyorum...

(*Yürür.*)

... ve birden geri dönmek istiyor canım.

(*Döner.*)

Ne kötülük... veya kuşkulanacak ne var bunda? Bu sokağı seviyorum... Siz de... siz balkonunuzda oturuyorsunuz... Temiz havada oturmaktan hoşlanıyorsunuz... Balkonunuzda oturmayı kim yasaklayabilir size? Başınızı önünüzden kaldırmıyorsunuz, düşüncelere dalmışsınız... Sokakta olan bitenle ilgilenmiyorsunuz... Hoşgörünüz için çok müteşekkir olmama karşın, benimle konuşmanızı istemiyorum sizden... Siz orada oturacaksınız, ben de aşağı yukarı gidip geleceğim, size bakacağım, hepsi o kadar...

(*Aşağı yukarı dolaşmaya başlar.*)

DOÑA DOLORES

(*Alçak sesle.*)

Tanrım!.. Ne oluyor bana böyle?.. Başım yanıyor, güçlükle soluk alabiliyorum... Hiç beklemiyordum böyle bir şeyi...

DON RAFAEL

(*Alçak sesle şarkı söylemeye başlar.*)

Aşka, aşka kavuşamayacağım ben,
Aşksız öleceğim...
Öleceğim, inleyeceğim,
İnleyerek yanacağım...
Ve kavuşamayacağım ve kavuşamayacağım.

DOÑA DOLORES

(*Alçak sesle.*)

Sinyor...

DON RAFAEL

Sinyora?

DOÑA DOLORES

Bana öyle geliyor ki gitseniz daha iyi olacak... kocam Baltazar çok kıskançtır... üstelik seviyorum kocamı...

DON RAFAEL

Ah, bundan kuşkum yok.

DOÑA DOLORES

Kuşkunuz yok mu?

DON RAFAEL

Sanırım kocanızdan korktuğunuzu söylemiştiniz...

DOÑA DOLORES

(*Ne diyeceğini bilemez.*)

Öyle mi söylemişim?.. Beni yanlış... ama yalnız değilim burada... Yaşlı kadın Margarita çok kötüdür...

(*Üst katın penceresinden Margarita'nın başı dikkatle uzanır.*)

DON RAFAEL

Ondan korkmuyorum...

DOÑA DOLORES

Bahçıvan Pepe de çok güçlü kuvvetlidir...

DON RAFAEL

(*Biraz huzursuz.*)

Güçlü kuvvetli mi?

(*Kılıcına bakar.*)
Ondan da korkmuyorum.

DOÑA DOLORES
Kocam şimdi gelir...

DON RAFAEL
Atlatırız onu... Ayrıca unutmayın, tehlike anında hemen saklanabilirsiniz.

DOÑA DOLORES
Gece oldu...

DON RAFAEL
Gece... ah şu geceler! Tanrı'nın geceleri! Siz seviyor musunuz geceleri? Bir... "gece" sözcüğü tek başına heyecanlandırır beni.

DOÑA DOLORES
Sessiz olun, Tanrı aşkına sessiz olun...

DON RAFAEL
Emredersiniz, konuşmayacağım... ama sokakta şarkı söylemek herkese serbesttir. Sevil'de... üniversitede okuyan şair arkadaşımın bir şarkısını dinleyeceksiniz şimdi...
(*Sokakta yürümeye, yüksek sesle şarkı söylemeye başlar.*)
Yakında görüşmek üzere...

Kısa bir görüşme için,
Mehtaplı bir gece, sabaha karşı,
Sessiz bir buse için...
Gel dedi bana o kız...

Yüksek, kapalı pencerenin altında,
Duvarın dibinde,
Sarınmış pardösüme,
Ayakta dikiliyorum karanlıkta.

Yıldızlar parlıyor... ışıl ışıl,
Bülbülün sesi duyuluyor, içli...

Çık... çık artık sesime,
Görün bana yıldızım!

Bundan sonra ne kadar yaşarsak,
Dilerim hep birlikte oluruz,
Mezara kadar unutmayız,
Bu ateşli geceyi...

Ve kolayca ve alelacele,
Hayal gibi, neredeyse soluk almadan,
Ürkek bakınarak,
İniyorsun yanıma, canım benim!

Sonsuz bir gururla,
Kapınıza yürüyorum,
Önünüzde diz çöküyorum,
Bakıyorum yüzünüze

Ürkek titremeniz sakinleşiyor,
Son korkunuz da geçiyor...
Çocuksu mırıltınız susuyor mu
Sadık dudaklarınızda?..

Yoksa kollarını iki yana açmış uyuyor musun?
Ve hatırlamıyorsun beni...
Ve boşuna uzaklara gidiyor sesler
Hoş kokulu sessizlikte?..

DOÑA DOLORES

(*Alçak sesle.*)

Gitmek zorundayım... ama gidemiyorum... Nasıl bitecek bu iş?

(*Bakınır.*)

Hiç kimse görmüyor bizi, duymuyor... Şişşt...

(*Don Rafael çabucak yaklaşır balkona.*)

Bakın ne diyeceğim sinyor, namuslu bir kadın olduğuma inanıyor musunuz?..

(*Don Rafael yerlere kadar eğilir.*)

Bir düşüncesizlik... yaramazlık... ya da başka bir şey yapmayacaksınız... anlıyorsunuz ne demek istediğimi, bir düşüncesizlik yapmayacaksınız, değil mi?

DON RAFAEL

(*Kendi kendine.*)

Ne oluyoruz?

DOÑA DOLORES

Siz de biliyorsunuz, her türlü yaramazlık yalnızca çabuk biterse güzeldir... Sanırım yeterince yaramazlık yaptık. İyi geceler diliyorum size.

DON RAFAEL

İyi geceler demek kolay!

DOÑA DOLORES

Bu gece çok güzel uyuyacağınızı düşünüyorum... Ama isterseniz...

(*Ne diyeceğini bilemez.*)

... bir dahaki görüşmemizde...

DON RAFAEL

(*Kendi kendine.*)

Vay canına!

DOÑA DOLORES

Bir daha buraya gelmemenizi tavsiye ederim, çünkü kesinlikle görürler sizi... şaşıyorum, nasıl oldu da hâlâ kimse görmedi bu yaptığınızı...

(*Margarita gülümser.*)

Şu anda nasıl titrediğimi bilseniz...

(*Don Rafael içini çeker.*)

Pazar günleri manastıra gelin... Kimi zaman gidiyorum... kocamla...

DON RAFAEL

(*Kendi kendine.*)

Bu hizmetkârınız on altı yaşında değildir...

(*Yüksek sesle.*)

Sinyora, henüz tanımıyorsunuz beni. Bakın ne yapmak niyetindeyim... Şu taşın üzerine çıkacağım...

(*Söylediklerini yapar.*)

... şu duvara tutunacağım...

DOÑA DOLORES

(*Dehşet içinde, neredeyse haykırarak.*)

Durun, ne yapıyorsunuz?

DON RAFAEL

(*Çok soğukkanlı.*)

Bağırırsanız insanlar toplanır sinyora... Yakalarlar beni, belki de öldürürler... ölümüme neden olursunuz.

(*Duvara tırmanır.*)

DOÑA DOLARES

(*Büyüyen bir dehşetle.*)

Neden çıktınız oraya?

DON RAFAEL

Neden mi? Bahçenize ineceğim... kumlu yollarında ayak izlerinizi arayacağım.

(*Kendi kendine.*)

Vay! Şiir gibi konuşuyorum...

(*Yüksek sesle.*)

Hatıra olarak bir çiçek koparacağım... Ama hoşça kalın... yani görüşmek üzere... Duvarın üzerinde durmak çok zor...

(*Kendi kendine.*)

Avluda kimsecikler yok... aşağı ineceğim!

(*Aşağıya atlar.*)

DOÑA DOLORES

Ama çıldırmışsınız siz!.. Avluya indi, kapıyı çalıyor, bahçeye koşuyor. Ah, mahvoldum ben, mahvoldum! Gidip odama kilitleyeceğim kendimi... peki ya kimse görmediyse onu... Hayır, kararlıyım, yapmamam gereken hiçbir şeyi kabul etmeyeceğim...

(*Çıkar, Margarita'nın başı görünmez olur. Birkaç dakika sonra Don Baltazar gelir.*)

DON BALTAZAR

Akşam gezileri ne hoş oluyor... İşte yine evdeyim... Yeterince... yeterince dolaştım. Sanırım saat on olmuştur... Şimdi bir güzel istirahat ederim! Ama içeride sevgili, çok kıymetli, eşi bulunmaz karım bekliyor beni. Çok hoş, yemin ederim çok hoş. Hayatımda başka bir şeyden böyle haz duymadım... Neden? Zamanım çok, Tanrı'ya şükürler olsun, zamanım bol... hayat uzun. Aceleye ne gerek var? Çocukken de acele etmeyi sevmezdim... Hatırlıyorum, bol sulu, olgun bir armut verdiklerinde bir aptal, bir hovarda gibi bir anda yemezdim... Hayır, bahçeye giderdim, usulca çıkarırdım cebimden armudu, her yanından bakardım, öperdim, okşardım, ağzıma götürürdüm ve tekrar... geri çekerdim, uzaktan seyrederdim, yaklaştırırdım yine, seyrederdim, sonunda gözlerimi kapayıp ısırırdım. Ah bir kedi olsaydım! Hemen şimdi... İşte hemen şimdi karımın, sevgili, gencecik karımın odasına girebilirim; ama neden? Biraz bekleyelim bakalım... Orada olduğunu biliyorum nasılsa... Margarita ilgileniyor onunla, Pepe de... Nasıl ilgilenmezler canımın içiyle?.. Ya Sangre? Benim gerçek, çok değerli dostum!.. Dünyada gerçek dost yoktur diyorlar... Saçma! Boş laf! Söz gelimi ödlek biriyim, ne yaparsınız! Kabul ediyorum... kilisede bile namuslu bir kadının yüzüne anlamlı anlamlı bakmaktan çekinmeyen şu haddini bilmezlere, küstahlara kızıyor olsam da tutuyorum kendimi, bir şey söylemiyorum, sabrediyorum... Ama benim Pablo... ah benim Pablom! Hele onun yanında biri uzunca şöyle bir baksın Dolores'ime. Hepsi dost olduğumuz için! Önceleri düşündüğüm oluyordu...

(*Güler.*)

... çok doğru söylüyorlar, kıskanç yaşlı koca... Düşündüğüm oluyordu, Sangre'nin...

(*Daha yüksek sesle güler.*)

Ama şimdi içim rahat... Evet, artık tek sözcük konuşmuyor Dolores'le, yüzüne bakmıyor... suratını asıp öylece oturuyor... Dolores de korkuyor ondan, aman Tanrım, nasıl korkuyor! Şöyle diyorum dostuma: "Pablo, bak ne diyeceğim, biraz gülsün yüzün Pablo'cuğum!" Şöyle cevap veriyor: "Benim değil, senin yüzün gülsün, senin görevin gülmek... yaşlısın, güler yüzlü olman gerekir... benim suratım asık... böylesi daha iyi... ben asık suratlıyım... sen neşelisin; ben acı pelin otu... sen balsın." Ah sevgili dostum Pablo, bazen acı gerçekleri söyler, çok bağlıdır bana... Bulunmaz bir insandır!.. Ama zamanıdır artık...

(*Dönünce karşısında Margarita'yı görür.*)

A, merhaba... merhaba Margarita!.. Ne var? Hanımefendi iyi mi? Geldim. Al şu bastonumu...

MARGARITA

Sinyor Don Baltazar d'Esturiz!

DON BALTAZAR

Ne var?

MARGARITA

Efendim, sinyor!

DON BALTAZAR

Ne o, aklını mı kaçırdın? Ne istiyorsun?

MARGARITA

Evinize genç biri girdi Don Baltazar.

DON BALTAZAR

Nasıl?.. Dur... tut... trrrrr... genç biri mi?.. Yalan söylüyorsun kocakarı!..

MARGARITA

Genç, yakışıklı, bir yabancı, mavi pardösülü, şapkasında beyaz bir tüy var.

DON BALTAZAR

(*Soluk soluğa.*)

Beyaz biri mi?.. Pardösülü... yabancı tüyle mi?..

(*Margarita'nın koluna yapışır.*)

Nerede? Nasıl?.. Hayır, dur, dur... bağır, bağır!..

(*Margarita bağırmak ister, Don Baltazar eliyle onun ağzını kapar.*)

Hayır, bağırma... Koş... Nereye? Sangre'ye koş! Nerede Sangre? Benim evimde mi? Tut beni Margarita... Ölüyorum galiba...

(*Sangre girer.*)

DON PABLO

Ne demek oluyor bu Baltazar?..

DON BALTAZAR

(*Koşar, ona sarılır.*)

Sen misin, sen misin kurtarıcı babam benim?.. Kurtar, kurtar, arka çık bana... çabuk ol... Yakala o adamı, yakala... Düşünsene...

(*Margarita'ya.*)

Nasıl girdi eve, nasıl? Neden bağırmadın ha? Onunla söz birliği mi yaptın cadı kadın?..

MARGARITA

(*Fısıltıyla.*)

Bağırmayın, duyacak sesinizi.

(*Sangre'ye.*)

Her şeyi anlatayım size... Don Baltazar gidince teyzeme gitmek için hazırlanıyordum, ölmek üzere olduğunu söylüyorlar... Nedenini bilmiyorum, odamda biraz oyalandım... birden sokakta birisinin konuştuğunu, sonra yüksek sesle şarkı söylemeye başladığını duydum. Doña Dolares'in balkonda oturduğunu biliyordum... Pencereye yaklaştım, bizim evin önünde çok yakışıklı, genç birini gördüm.

(*Don Baltazar'a bakar.*)

Sokakta aşağı yukarı dolaşıyor, evin önünde durup Doña Dolores'le pek kibar konuşuyordu; sonra sanırım Doña Dolores'in onayını alıp duvarı aştı, bahçeye atladı, o za-

man Doña Dolores odasına girdi... Hemen hanımefendinin kapısını kilitledim, bahçe kapısını da kilitledim, Pepe'ye hiçbir şey söylemedim. Şimdi nasıl istiyorsanız öyle yapın...

DON PABLO

(*Parlayıp dişlerinin arasından.*)

Demek öyle...

(*Don Baltazar'ın koluna yapışır.*)

Sakin olun sevgili dostum... Hemen hallederiz... Margarita, elimde olsa albay yapardım seni... Soğukkanlılıkla gerekeni yapmışsın... bunu sevdim. İki kapıyı da kilitlemişsin... aferin, bravo, izin ver kucaklayayım seni... Beni dinleyin dostlarım: Sakin, yavaş... bir hareket yapmadan... ev işlerinden falan konuşur gibi davranacağız.

DON BALTAZAR

Tamam, peki...

DON PABLO

Baltazar... önce sakin ol, sonra yüzünü gösterme... Yüzün öyle soluk, öyle allak bullak ki neden söz ettiğimizi hemen anlayacaktır...

DON BALTAZAR

Onları...

DON PABLO

Tamam, peki... ikisi de... Tanrı bilir, belki bir şekilde görüyorlardır bizi... Margarita, kapıyı iyi kilitlediğinden emin misin?..

(*Margarita kararlı, evet anlamında başını sallar.*)

Doña Dolores bu yaptığından endişelenmedi mi?

MARGARITA

İlk kez kilitlemedim ki odasının kapısını...

DON PABLO

Adam da bahçede kilitli, öyle mi?

MARGARITA

Evet.

DON PABLO

Lütfen söyle sevgili Margarita, Doña Dolores'in odasının penceresi avluya mı bakıyor, bahçeye mi?.. Ben bahçeye diye hatırlıyorum...

MARGARITA

Bahçeye... Ama yüksektir.

DON PABLO

Güzel... Her şey çok güzel... Bizi göremezler...

DON BALTAZAR

Ama senin yüzün de bembeyaz Pablo...

DON PABLO

Öyle mi?.. Margarita, hemen Pepe'ye söyle, köpekleri salsın... ayrıca söyle, bir sopa alıp evin kapısında dikilsin... duydun mu beni? Şarap da ver ona, sert, kaliteli, yıllanmış şaraptan... Yürü.

(*Margarita gitmek ister.*)

Dur, Doña Dolores konuştu mu onunla?..

(*Margarita evet anlamında sallar başını.*)

Güzel. Hadi hemen git.

(*Margarita çıkar.*)

Hah, bazen hareket iyidir... öyle değil mi? Sen ne düşünüyorsun sevgili dostum? Şuraya oturalım sevgili Baltazar ve savaş planımızı konuşalım...

(*Otururlar.*)

Hava ne kadar karardı!.. Karanlıkta oturmak ve düşünmek, nasıl intikam alacağını düşünmek ne güzel!..

DON BALTAZAR

Ama... belki bir suçu yoktur Dolores'in?

DON PABLO

Öyle mi düşünüyorsun?

DON BALTAZAR

Adam belki Dolores istemediği hâlde aşmıştır duvarı...

DON PABLO

Öyleyse neden yardım istememiş? Neden bağırmamış? Neden konuşmuş onunla, tanımadığı bir erkekle?

DON BALTAZAR

İhanet...

DON PABLO

Bununla birlikte her şeyi gerektiği gibi inceleyeceğiz sevgili Baltazar. Adaletten yanayız biz. Evet, bir kere düşman elimizde, kaçamaz. Bu çok rahatlatıyor bizi! Bahçe yüksek duvarlarla çevrili...

DON BALTAZAR

Senin sayende sevgili Pablo.

DON PABLO

Evet, dediğin gibi benim sayemde sevgili Baltazar. Ne büyük bir hazla dikmiştim her kazığı!.. Ama şimdi önemli olan bu değil. Kalemiz sağlam, düşmanımız elimizde. Aslında bir zayıf yerimiz var. Bahçe kapısının yanındaki çit yeterince yüksek değil; fakat sevgili Pepe bu işlerde iyidir, yani köpekleri de fena sayılmaz... Gerekirse yarın duvarı yükseltmelerini, üzerine de çiviler koymalarını söylerim...

DON BALTAZAR

Gerekirse mi? Kesinlikle gerekir!

DON PABLO

Tamam, bakarız... Tekrar ediyorum, düşman elimizde...

(*İçini çeker.*)

Zavallı! Nasıl bir tuzağa girdiğinin farkında değildir.

DON BALTAZAR

Ne yapacağız ona?

DON PABLO

Don Baltazar d'Esturiz, dostum benim, fikrinizi söyleyin lütfen. Sizi dinliyorum.

DON BALTAZAR

Bence... yakalayalım onu ve öğ-re-ne-lim...

(*Ellerini kesin bir tavırla sallayarak.*)

Ne amaçla evime konuk geldiğini? Sonra da rica edelim Pepe'den... Anladın mı?

DON PABLO

Daha sonra da bir yol ağzına mı gömelim?

DON BALTAZAR

Ne diyorsun sen! Canlı adamı... yani tamamen canlı değil, ölü de değil işte... Tanrı korusun!

DON PABLO

Anlıyorum sizi Don Baltazar. Of! Ne basit düşünüyorsunuz!

DON BALTAZAR

Siz nasıl düşünüyorsunuz Sangre?

DON PABLO

Ben mi? Göreceksiniz... İzin verin, el fenerimi çıkarayım... Ne saçmalık, ihtiyar biri gibi titriyor ellerim... Sevgili Baltazar! Hiç kuş avına çıktığınız oldu mu? Hiç ilmikli kapan kurdunuz mu? Ağ gerdiniz mi?

DON BALTAZAR

Gerdim, evet, evet...

DON PABLO

Ya? Elbette!.. Saklanıp kuşun kapana girmesini beklemek, uzun süre beklemek ne güzeldir değil mi? Bakarsın, neşeyle cıvıldayan güzelim kuşlar uçuşarak azar azar toplanmaya başlarlar; önce uzak dururlar, korkarlar, sonra tuzağın dışına koyduğun yemi yavaş yavaş gagalamaya koyulurlar; nihayet iyice sakinleşirler, pek sevimli, pek tasasız cıvıldaşarak kapana girerler!.. Elini uzatır, ipe asılırsın. Pat! Ağ düşer, artık kuşların hepsi senindir, artık yapacak tek şey kalır, hepsini toplarsın... O ne büyük zevktir! Gidelim Baltazar! Ağlar yerleştirildi, kuşlar kapanda; gidelim, gidelim!..

(*Eve yaklaşır, durur.*)

Bak Baltazar, evinin kederli bir görünümü var. Pencerelerinde hiç ışık yok, her taraf sessiz, balkon kapısı yarı açık... Sokaktan geçen bir insan bu evde belki de bir suçun işlenmekte olduğunu ya da işlenebileceğini düşünür... Ne saçma! Oysa bu evde mütevazı, sessiz, ağırbaşlı insanlar yaşıyor...

(*Dikkatlice eve girerler.*)

2. Sahne

(*Bahçe.*)

DON RAFAEL

(*Yalnızdır.*)

Ne biçim bir şeytanlık bu! Avludan eve girmek istiyorum, kapı kilitli; bahçeye çıkıyorum –eve bahçeden girmek daha mantıklı çünkü– çıplak, dümdüz duvar, pencere de yüksek... Çekip gideyim dedim, yol yok! Ne demek oluyor bu? Bahçe çepeçevre yüksek duvar... duvarın on adım yakınında tek bir ağaç da yok... Sağlam tedbir almışlar!.. Vay, vay, vay! Bahçe kapısı da, avlu kapısı da kilitli... Ne demek oluyor bu?

(*Dikkatle yaklaşır bahçe kapısına.*)

Köpekleri salmışlar... durum kötü! Sevgili sinyora eğleniyor mu benimle yoksa?.. Ama hayır, çünkü fazlasıyla masum ve yine fazlasıyla aptal... Ne var ki, itiraf edeyim, oldukça kötü bir durumdayım... Hava da iyice kararadı, ayrıca soğudu da... brrrr! Arkadaşlarım bekliyordur beni.

(*Ayaklarını yere vurur.*)

Lanet olsun! Yoksa bütün geceyi bu aptal ağaçların altında mı geçireceğim?.. Ama burada olduğumu biliyor kadın, cesaretimi kaybetmeyeceğim, kadınlar zayıf... şeytan güçlüdür, belki kadın... belki âşık olmuştur bana?.. İlk kez olmuş bir şey değil ki bu!

(*Şarkı söyleyerek aşağı yukarı dolaşmaya başlar: "Aşkı, aşkı çok beklemem ben..." Can sıkıntısıyla şarkı söylemeyi keser.*)

Evet, işte beklediğim oldu!..

(*Usulca bir pencere açılır, Doña Dolores pencerede görünür.*)

DOÑA DOLORES

Şişt!

DON RAFAEL

Hı?

DOÑA DOLORES

(*Fısıldar.*)

Sinyor... sinyor...

DON RAFAEL

(*O da fısıltıyla.*)

Siz miydiniz güzeller güzeli sinyora? Nihayet...

DOÑA DOLORES

(*Kollarını sallayarak.*)

Tanrım! Ne yaptınız siz? Ne yaptınız? Odaya kilitlediler beni... Margarita'nın bizi dinlediğinden, sonra da gidip her şeyi kocama anlattığından eminim. Mahvoldum ben!..

DON RAFAEL

Sizi odaya mı kilitlediler? Çok tuhaf... beni de kilitlemişler.

DOÑA DOLORES

Nasıl? Sizi de mi? Tanrım, her şey ortada!..

DON RAFAEL

Tanrı aşkına düşüp bayılmayın, oturup bu berbat durumdan nasıl kurtulacağımızı birlikte düşünmeliyiz...

DOÑA DOLORES

Kurtarın kendinizi, hemen gidin buradan!

DON RAFAEL

Tamam ama nasıl? Kuş değilim ki... üç arşınlık çiti üzerinden uçarak aşamam... Kocanız döndü mü?

DOÑA DOLORES

Bilmiyorum, ev sessiz... Ah, ne kötü, ne kötü!..

DON RAFAEL

Peki hayatınızın tekdüzeliğinden uzun zamandır yakınmıyor muydunuz? Buyrun size başka duygular.

DOÑA DOLORES

Utanın efendim, utanın, utanın! Erkek olsaydım benimle böyle alay etmeye cesaret edemezdiniz!

DON RAFAEL

(*Kendi kendine.*)

Ne tatlı bir kadın!

(*Yüksek sesle.*)

Kızmayın...

(*Diz çöker.*)

Bakın, önünüzde diz çöküyorum, beni bağışlamanız için yalvarıyorum size...

DOÑA DOLORES

Ah! Yeter, ayağa kalkın. Benim istediğim bu değil!..

DON RAFAEL

Bakın ne diyeceğim sinyora, beni küçümsemenizi hak etmediğimi kanıtlayacağım size. İster misiniz? Hırsız gibi ele vereceğim kendimi. Bağırmaya başlayın, yardım isteyin, hemen yardımınıza koşacaklardır; bahçede yabancı birini gördüğünüzü söyleyeceksiniz, hırsız diye yakalayacaklar beni ve... ve ben de bir yolunu bulup kaçmaya çalışacağım.

DOÑA DOLORES

Ama öldürürler sizi.

DON RAFAEL

Hayır, öldürmezler; hem beladan kaçmam ben... Elden ne gelir!

(*Ateşli.*)

Sizin için her şeyi feda etmeye hazırım...

DOÑA DOLORES

(*Bir an düşünür*)

Hayır, asla, dünyada olmaz!

DON RAFAEL

(*Kendi kendine.*)

Tamam, kabul ediyorum, korktum; bir an bağıracak sandım.

DOÑA DOLORES

Tanrım! Tanrım! Bunun sonu neye varacak? Saklanın, ben Margarita'yı çağıracağım...

(*Rafael saklanır.*)

Gelen giden yok. Korkunç bir şey bu, korkunç! Mahvetti beni bu adam!..

DON RAFAEL

Sinyora...

DOÑA DOLORES

Efendim?

DON RAFAEL

Lütfen biraz çabuk verin kararınızı, çünkü biri bahçe kapısını açtı.

DOÑA DOLORES

Öyle ama, hırsız diye ele veremem sizi.

DON RAFAEL

Veremez misiniz?

DOÑA DOLORES

Veremem.

DON RAFAEL

Bunu yapmanıza gerek yok, zaten hırsız diye yakalayacaklar beni.

DOÑA DOLORES

Ama... ama sizin için korkuyorum.

DON RAFAEL

Endişelenmeyin. Dolaşıyordum, o sırada bahçenize girmişim diyeceğim.

DOÑA DOLORES

İnanmazlar.

DON RAFAEL

Aslında da öyle değil mi?

DOÑA DOLORES

(*Ürkekçe bakınarak.*)

Aman Tanrım! Duvarlar bile bizi dinliyor gibi geliyor bana.

(*Don Pablo usulca bir ağacın arkasından bakar.*)

DON RAFAEL

Ah sinyora! Yerinizde olsaydım...

DOÑA DOLORES

(*Umutsuz.*)

Evet, ne yapabilirim?

DON RAFAEL

Eve alabilirsiniz beni.

DOÑA DOLORES

Nasıl?

DON RAFAEL

Şöyle. Bir şal ya da havlu –ne isterseniz– alın, bir ucunu pencerenin arasına sıkıştırın, öteki ucunu...

DOÑA DOLORES

Asla olmaz!

DON RAFAEL

Yo, endişelenmeyin; boynumu kırmam, bu tür yaramazlıklara alışığımdır...

(*Doña Dolores biraz pencereden uzaklaşır.*)

Bakın, dürüstçe yemin ediyorum, beni odanıza alırsanız cezalı bir okul çocuğu gibi bir köşede susup oturacağım...

DOÑA DOLORES

Galiba düpedüz aşağılıyorsunuz beni muhterem beyefendi?

DON RAFAEL

Rica ederim! Ama itiraf edeyim ki sizin Pepe ve köpeği...

(*Don Pablo gizlenir.*)

DOÑA DOLORES

Korkuyor musunuz? Ne şövalye ama!

DON RAFAEL

Şövalyeler köpeklerden korkmaz.

DOÑA DOLORES

Bu sessizlik korkutuyor beni. Don Baltazar galiba evde... Neden yanıma gelmiyor?.. Çok tuhaf...

DON RAFAEL

Huzursuz olmayın lütfen. Bahçe kapısını geç olduğu için kilitlemişlerdir... Sizin kapıyı da herhâlde ilk kez kilitle-

miyorlar, kocanız da bir yerlerde oyalanmıştır... Bakın, bir önerim var, gerçekten çok güzel bir öneri: Yarın sabaha kadar evinizde bir yerde saklanamasam bile, en azından çabucak bahçeye atlayabilirim...

DOÑA DOLORES

(*Telaşlı*)

Saklanın... kapımı açıyorlar.

(*Pencereden uzaklaşır. Rafael saklanır.*)

MARGARITA

(*Sahne arkasından.*)

İyi geceler sinyora! Kusuruma bakmayın lütfen; kapınızı kapadım. Yarım saatliğine ayrılmam gerekmişti... Kızmadınız, değil mi?

DOÑA DOLORES

(*Sahne arkasından.*)

Don Baltazar döndü mü?

MARGARITA

(*Sahne arkasından.*)

Hayır, henüz dönmedi, hemen de gelmez. Komşuya gitti, herhâlde gece yarısına kadar onunla satranç oynar.

(*Birlikte pencereye yaklaşırlar.*)

MARGARITA

Yine pencerenin önünde oturuyordunuz sinyora. Bir gün üşüteceksiniz...

DOÑA DOLORES

Ben... ben yıldızlara bakıyordum.

MARGARITA

Yıldızlara! Ah siz gençler! Geceleri gözünüze uyku girmez, benimse kıpırdamaya bile mecalim yok. Başım, sırtım ağrıyor, gözlerim kapanıyor...

DOÑA DOLORES

Tamam Margarita, git dinlen.

MARGARITA

Ama nasıl bırakırım sizi?

DOÑA DOLORES

Önemli değil, önemli değil; biraz sonra ben de yatacağım zaten. Git, hadi git zavallı kadıncağız; inan, acıyorum sana...

MARGARITA

Tamam, hoşça kal meleğim!

DOÑA DOLORES

Hoşça kal.

(*Margarita'yı kucaklar, birlikte gözden kaybolurlar, bir süre sonra pencerede görünür.*)

Sinyor! Sinyor!

(*Don Rafael dikkatle ortaya çıkar.*)

Bakın, tamamen güvenebilir miyim size? Gerçekten dürüst bir insan mısınız?

DON RAFAEL

Sinyora, yemin ederim...

DOÑA DOLORES

Yemin etmeyin... Ah, gözlerinize dikkatli bakabilseydim, hemen anlardım nasıl biri olduğunuzu!

DON RAFAEL

(*Kendi kendine.*)

Aha!

DOÑA DOLORES

Ama bir kadının kalbini kıracak biri olmadığınızı söyleyin bana.

DON RAFAEL

Asla kırmam!

DOÑA DOLORES

Sinyor, bakın, elimde ne var.

DON RAFAEL

(*Bakar.*)

Bir anahtar mı?

DOÑA DOLORES

Sokak kapısının anahtarı.

DON RAFAEL

Gerçekten mi? Nasıl, nereden buldunuz bu değerli anahtarı?

DOÑA DOLORES

Nereden mi? Margarita'nın kuşağından.

DON RAFAEL

Bra... bravo!

(*Kendi kendine.*)

Ah şu kadınlar, kadınlar! Ne yalan söyleyeyim, bu kadarını beklemiyordum.

DOÑA DOLORES

Ama yine de çıkamazsınız evden.

DON RAFAEL

Niçin sinyora?

DOÑA DOLORES

Çünkü önce eve girmelisiniz.

DON RAFAEL

(*Yalvarırcasına.*)

Sinyora...

DOÑA DOLORES

Bakın, bir iyilik yapın ve geldiğiniz yoldan çıkıp gidin.

DON RAFAEL

Söyler misiniz lütfen, köpeklerinizi uzun zamandır doyurmadınız mı?.. Kudurmuş gibi havlıyorlar... Aç köpekler ve sarhoş bir bahçıvan... Yalvarırım size!

DOÑA DOLORES

Ah Tanrım ne yapmalı?

DON RAFAEL

Ne mi yapmalısınız? Bütün kadınlar böyledir işte. Boş yere endişelenmeyi, kendilerine olmadık çeşitli engeller, zorluklar yaratmayı severler... Kocanız eve dönmeden, Margarita uyanmadan içeri alın beni...

DOÑA DOLORES

(*Kararsız.*)

Peki ama nasıl içeri alabilirim sizi?

DON RAFAEL

Ah sinyora! Farkındayım, bana acı çektirmek hoşunuza gidiyor...

DOÑA DOLORES

Hemen çıkacak mısınız odamdan? Evimden?

DON RAFAEL

Hemen.

DOÑA DOLORES

Tek kelime etmeyecek misiniz?

DON RAFAEL

Tek kelime... Teşekkür bile etmeyeceğim.

DOÑA DOLORES

Tamam... kararımı verdim.

DON RAFAEL

Nihayet.

DOÑA DOLORES

(*Pencereye şalı bağlarken.*)

Tanrım! Neler yapmak zorunda kalıyorum...

DON RAFAEL

(*Güçlükle tırmanırken.*)

Haklısınız... neler... yapmak... zorunda... ka-lı-yor-sunuz.

3. Sahne

(*Doña Dolores'in odası.*
Doña Dolores bir köşede, Don Rafael öteki köşede oturmaktadır.)

DOÑA DOLORES

Gitmek istemiyor musunuz?..

DON RAFAEL

(*İç çekerek.*)

Tanrım!

DOÑA DOLORES

Şerefsiz bir insansınız!

DON RAFAEL

Sessiz olun... Duyabilirler bizi.

DOÑA DOLORES

Yoksa mahvetmek mi istiyorsunuz beni? Kocamın şu anda odaya girebileceğini söylüyorum size... şu anda... Öldürür beni... Acıyın bana... Ayrıca Margarita anahtarın kendisinde olmadığını fark edebilir... İşte burada anahtar. Alın ve hemen gidin.

(*Anahtarı onun önüne, yere atar.*)

DON RAFAEL

(*İsteksiz kalkar, anahtarı alır.*)

Yapacak başka bir şey yok... Kabul ediyorum. Ama önce izin verin, biraz olsun size yaklaşmama izin verin... Önlem olarak mumu söndürdünüz... Çok güzel, ama göremiyorum sizi... İnsaf edin! Belki son kez konuşuyorum sizinle ve size bakmama bile izin vermeden gitmemi emrediyorsunuz... Unutmayın, şu ana kadar gayet saygılı konuştum sizinle...

DOÑA DOLORES

Yaklaşmayın bana... Korkuyorum, güvenmiyorum size.

DON RAFAEL

Ya? Güvenmiyorsunuz bana... Sanırım evinizden çıkıp gittikten sonra, yani size kesinlikle yaklaşamayacağım zaman güveneceksiniz... Bakın ne diyeceğim, gidiyorum, vedalaşıyorum sizinle...

DOÑA DOLORES

Peki... Yakınıma mı geliyorsunuz?

DON RAFAEL

Tanrı aşkına, korkmayın, bağırmayın da...

(*Doña Dolores'in kaçmaya hazırlandığını görünce.*)

Diz çökeceğim, öyle kalacağım.

(*Diz çöker.*)

Ne kadar saygılı, ürkek olduğumu görüyorsunuz...

DOÑA DOLORES

Peki benden istediğiniz nedir?

DON RAFAEL

İzin verin, vedalaşırken elinizi öpeyim...

DOÑA DOLORES

(*Kararsız.*)

Evet ama gitmeyeceksiniz...

DON RAFAEL

Deneyin...

DOÑA DOLORES

(*Elini uzatır, Don Rafael yaklaşır, Doña Dolores birden irkilir.*)

Tanrım! Kocamın ayak sesini... öksürdüğünü... duydum. Gidemezsiniz... mahvoldum ben... Saklanın... Pencereden atlayın... çabuk olun!

DON RAFAEL

(*Pencereye yaklaşırken.*)

Ama boynumu kıracağım burada.

DOÑA DOLORES

Hani söz vermiştiniz? Neyse, fark etmez... şuraya, şuraya.

(*Yatak odasına doğru iter ve nefes nefese kendini sofaya atar. Kapı açılır, Don Baltazar elinde mumla girer.*)

DON BALTAZAR

(*Kendi kendine.*)

Kahrolası Sangre... Şu hâle bak!.. Burada bir yerde kesinlikle...

(*Kuşkuyla etrafına bakınır.*)

Bundan eminim ve...

DOÑA DOLORES

(*Alçak sesle.*)

Siz miydiniz Don Baltazar?

DON BALTAZAR

(*Zoraki gülümseyerek.*)

Evet... iyi geceler tatlım. Nasılsın... İyi misin?

(*Birden sesini alçaltır.*)

Ama hanımefendi! Siz...

(*Birden tekrar sesini alçaltır.*)

Bugün pek iyi değilim.

DOÑA DOLORES

(*Kendi kendine.*)

Ne tuhaf bir giriş?

(*Yüksek sesle.*)

Gerçekten yüzünüz biraz soluk sanki... Neredeydiniz sevgili Baltazar?

DON BALTAZAR

Soluk... hım... neden soluk olduğunu bilmiyor musunuz? Bilmiyor musunuz?

(*Doña Dolores'i taklit ederek.*)

"Sevgili Baltazar!" Sevgili sözcüğü sevgi sözcüğünden gelir... Siz beni seviyor musunuz sinyora?

DOÑA DOLORES

Neyiniz var sinyor? Telaşlısınız.

DON BALTAZAR

Peki siz telaşlı değil misiniz?.. İzin verin, nabzınıza bakayım... Oo! Bence çok hızlı atıyor nabzınız... Çok tuhaf, gerçekten çok tuhaf... Neden yalnız oturuyorsunuz evde, karanlıkta, mum yakmamışsınız, neden?..

DOÑA DOLORES

(*Ürkek.*)

Ne demek istediğinizi anlayamadım sinyor.

DON BALTAZAR

(*Canı sıkkın.*)

Anlayamıyorsunuz... Evet! Anlayamıyorsunuz beni!

(*Doña Dolores irkilir, kıpırdamadan ona bakar.*)

Neden irkildiniz?

DOÑA DOLORES

Ben... ben... korkutuyorsunuz beni.

DON BALTAZAR

Niçin korkuyorsunuz? Besbelli vicdanınız rahat değil...

(*Biri hafifçe kapıyı tıklatır.*)

Neyse... Bağışlayın... Ne diyecektim?.. Bugün hiç iyi değilim... Lütfen bakmayın bana... Korkuttum seni, sevgili kediciğim biliyorsun, tuhaf bir insanım ben...

(*Doña Dolores'ten uzaklaşarak.*)

Yılan, yılan!.. Ah Sangre, Sangre!

(*Çabuk ve yüksek sesle.*)

Size bu gece evde olmayacağımı söylemek için geldim. Yani çok, hem de çok geç döneceğim... Ama endişelenmeyin. Bir dostumun evinde toplantı var, çok iyi arkadaşlar toplandık.

(*Yüzündeki teri siler.*)

Sabaha kadar birlikte olmaya karar verdik. Gerçi yaşlılar için o kadar uzun oturmak doğru değil, ama bilirsiniz, kimi zaman reddetmek mümkün olmuyor.

(*Kendi kendine.*)

Öf!..

(*Yüksek sesle.*)

"Tamam, kalıyorum," dedim onlara, "ama izin verin, bir dakikalığına izin verin, eşime haber vereyim, merak eder..." Evet, hadi şimdilik hoşça kal.

DOÑA DOLORES

Güle güle Don Baltazar; ama dikkat edin, fazla kalmayın toplantıda.

DON BALTAZAR

Gerçekten mi? Demek bana karşı o kadar hassassınız...

(*Birden parlar.*)

Şaşırmıyor musunuz peki? Nasıl oluyor? Kocanız, ben, Baltazar d'Esturiz, bütün geceyi başka bir evde geçirmeye karar veriyorum... ve siz şaşırmıyorsunuz buna ha? Yani ben bir gün...

(*Hatırlar.*)

Aslında önemli olan o değil... o değil...

(*Kendi kendine.*)

Aman Tanrım, çıkamayacağım bu odadan, durumum çok kötü...

(*Yüksek sesle.*)

Neyse, hoşça kalın... İtiraf edin, benimle vedalaşmayı seviyorsunuz, değil mi? Tutmayacaksınız herhâlde beni!

DOÑA DOLORES

(*Zayıf bir sesle.*)

Gitmeniz gerekiyorsa gidin...

DON BALTAZAR

Ya? Belki de gitmem. Yanınızda kalmamı isterseniz... kalırım... Ah! Bakıyorum yüzünüz soldu... Sevincinizden olsa gerek! Neden gideceğim ki o toplantıya?

(*Koltuğa oturur.*)

Burası çok güzel, çok sakin, öyle değil mi sinyora?

DOÑA DOLORES

Ama... dostlarınız belki...

DON BALTAZAR

Dostlarım mı? Ne dostları? Dostum yok benim. Kalıyorum. Evet sinyora, sandınız ki...

(*Kapı açılır, Sangre girer. Yüzü bembeyazdır.*)

DON PABLO

(*Eğilerek selam verir.*)

Affedin beni sinyora, rica ediyorum. İzniniz olmadan odanıza girdim... Değerli dostumuz eşinizi almak için gönderdi beni... Sevgili Baltazar, dostlarımızın hepsi sabırsızlıkla seni bekliyor... Hemen döneceğine söz vermiştin... gidelim.

DON BALTAZAR

(*İsteksiz kalkarken.*)

Biraz... yorgundum... sevgili dostum.

DON PABLO

(*Don Baltazar'ı kenara çekerek, alçak sesle.*)

Arkadaşım!

(*Baltazar karşılık vermek ister.*)

Şişşt... Karın bize bakıyor... Durumu hallederiz. Karını denememizi, eve geç geleceğini öğrenirse ne yapacağına bakmamızı teklif eden sen değil miydin?

(*Yüksek sesle.*)

Ne saçmalıyorsun! Yorgunmuşsun... O kadar yaşlı mısın sen? Numara yapmayı bırak dostum...

(*Doña Dolores'e.*)

Oo! Size söz veriyorum hanımefendi, bir hafta sonra tanıyamayacaksınız eşinizi... Bugün itiraf etti, kent dışında yaşamaktan artık bıkmış, Madrid'e taşınmayı çok istiyormuş. Orada mutlu olacakmışsınız, dışarı çıkacakmışsınız, eğlenecekmişsiniz.

(*Güler.*)

Ne diyorsunuz eşinizin bu düşüncesine? Onda böyle ani bir değişikliğin olabileceğini düşünmüyordunuz, değil mi?.. Evet, evet, beklenmedik daha birçok değişiklik bekliyor sizi. Neyse, hadi gidelim dostum, farkında değil misin? Doña Dolores yoruldu, yatıp uyuması gerekiyor; sıktık kendisini. Ah! Eminim, sakin, güzel, masum bir uyku uyuyacaktır... Sahi Don Baltazar, bir karga sürekli ötüp duruyor evinin çatısında; söyle lütfen, tüfekle vursunlar. Yaşlılarımız karganın uğursuz olduğunu söyler... Gerçi inanmam bu saçmalıklara, ama yine de iyisi mi... Sinyora, iyi geceler diliyorum size.

DON BALTAZAR

Hoşça kalın, ama yürekten yemin ederim ki...

DON PABLO

Zorlamıyorum sizi. Ne demiştin sevgili dostum? Ah benim saraylarda yaşayan sevgili dostum Don Baltazar... İyi geceler güzeller güzeli, iyi yürekli sinyora!

(*Çıkar.*)

(*Doña Dolores şaşkın, oturur... Baltazar'ın getirdiği mum masanın üzerindedir, birkaç dakika sonra Rafael yatak odasından çıkar, kulak verir, aşağıda kapının kapandığı duyulur.*)

DON RAFAEL

Gittiler sinyora.

DOÑA DOLORES

(*Kendi kendine.*)

Korkunç biri bu Sangre... Korkuyorum, üşüyorum... O bakışı, o iğrenç gülüşü... Evet, hissediyorum, mahvoldum ben...

DON RAFAEL

Sinyora...

DOÑA DOLORES

(*Ayağa kalkarak.*)

Siz miydiniz? Hâlâ buradasınız, gitmediniz?

DON RAFAEL

Kocanız gitti. Margarita uyuyor...

(*Doña Dolores susar.*)

Tanrım! Ne kadar güzelsiniz...

DOÑA DOLORES

(*Umutsuzca.*)

Hayır. Çok kötüsünüz siz, acımasızsınız! Suçlu isteklerim yüzünden nasıl cezalandırıldım.

(*Sofaya koşar.*)

DON RAFAEL

(*Uzun süre susar, Doña Dolores'e bakar. Sonra biraz değişik bir sesle.*)

İsteklerinizin suç olduğunu mu söylüyorsunuz? Zavallı kadın! Bakın ne diyeceğim... Biliyorum, yirmi yedi yaşındasınız, hayatınızın en güzel yarısı yakında sona erecek ve aydınlık ilk gençliğiniz bir daha geri gelmemek üzere solup gidecek... O zaman ürkek yüreğinizin son isteğini, ebedî sonsuzluğunda ruhunuzun son çığlığını lanetleyeceksiniz!.. Bakın, en güzel yıllarını uykuda geçiren, aynı anda mutluluk heyecanını... ve kendi güçsüzlüğünü öğrenen ilk siz değilsiniz, ama henüz çok geç değilken gururun sahteliğine kaptırmayın kendinizi, suç işlemekten

korkuyorsunuz ama yaşlanmaktan korkmuyorsunuz. Hayatı ne kadar az tanıyorsunuz! Bağışlayın beni... gerçekten ne dediğimi bilemiyorum şu anda, ama insan hayatı çok kısadır... Hayatı bütün meziyetlerimizin özgürce gelişmesi olarak alırsak kadının hayatı erkeğinkinden daha kısa, daha çetindir. Bakın ne diyeceğim...

(*Doña Dolores sesini çıkarmaz.*)

Tanrı aşkına, anlayın beni sinyora... Bu söylediklerimin hiçbiri... şu anda... sizinle benim aramızdaki durumla... ilgili değil. Açıkça itiraf ediyorum, havai, nasıl desem, çapkın biri değilim. Dünyada pek bir şeye inanmıyorum; günaha, ayıba, hataya pek inanmam, bu nedenle erdeme de inanmam. Böylesine hoş bir kanıya nasıl ulaştığımı bilmenize hiç gerek yok... bilerek yok edilmiş bir hayat ilgilendirebilir mi sizi?.. Ayrıca uzun uzun konuşmak için zamanımız yok. Ne yalan söyleyeyim, hiç de iyi bir niyetle gelmedim buraya... sizinle ilgili bir şeyler biliyordum... İzin verin, ne bildiğim hakkında bir şey söylemeyeyim... Bununla birlikte bu bilgi yalnızca sizinle ilgili değildi, genel olarak bütün kadınlarla ilgiliydi... Doğru değildir bu... elbette yanlış... Ama ne yaparsınız? Aptalca bir alışkanlık! Gördüğünüz gibi açık konuşuyorum ve bu yüzden şu anda size büyük saygı duyduğumu... söylediklerinizin, bakışınızın, huzursuz ürkekliğinizin, her şeyinizde belli olan ulaşılmaz kederli güzelliğinizin, her şeyinizin bende öylesine silinmez bir etki, bir hüzün uyandırdığını, hatta bir anda bambaşka bir insan olduğumu söylediğimde bana inanmalısınız... İçiniz rahat olsun, gidiyorum, hemen gidiyorum ve söz veriyorum, sizi pek kısa sürede unutamayacak olsam da bir daha asla huzursuz etmeyeceğim.

DOÑA DOLORES

Gitmelisiniz sinyor.

(*Kendi kendine konuşur gibi.*)

Korkuyorum... Sanırım bu gece zor geçecek... Herkes, Margarita, Sangre, kocam... Korkuyorum hepsinden... Onlardan korkuyorum...

DON RAFAEL

Zavallı, zavallı kadın!.. Evet, size bakınca ağlamak geliyor içimden... Yüzünüz ne kadar soluk... Nasıl titriyorsunuz... Nasıl yeryüzünde yapayalnız kalmış gibi görünüyorsunuz!.. Ama sakin olun. Kocanız hiçbir şeyden kuşkulanmayacak; hemen gidiyorum, dünyada sizden ve benden başka hiç kimsenin haberi olmayacak bu görüşmemizden.

DOÑA DOLORES

Öyle mi düşünüyorsunuz?

DON RAFAEL

(Doña Dolores'in yanına oturur.)

Artık korkmuyorsunuz benden... değil mi? Benim de duygulandığımı, derinden duygulandığımı, artık sizi küçük düşürecek durumda olmadığımı hissediyorsunuz...

(Duvardaki saati gösterir.)

Bakın, on dakika sonra bu odada olmayacağım...

DOÑA DOLORES

İnanıyorum size.

DON RAFAEL

Sizinle karşılaşmamız çok tuhaf oldu... ama kader boşuna bir araya getirmedi bizi, en azından özellikle beni... Çok şey anlatmam gerekiyordu size... Ama birkaç dakika kaldıysa neresinden başlayacağım?..

DOÑA DOLORES

Adınızı söyleyin bana.

DON RAFAEL

Rafael... Sizin adınız da Dolores mi?

DOÑA DOLORES

(Üzgün.)

Dolores.

DON RAFAEL

(*Alçak, duygulu bir sesle.*)

Dolores! Yemin ederim, sizden önce tek bir kadına âşık olmadım... herhâlde sizden sonra da hiçbir kadını sevmeyeceğim... Sizden ayrılmak çok ağır geliyor bana, ama kaderimizi değiştiremeyeceksek, tanışmamız bu kadar çabuk bitecekse böylesi benim için belki daha iyi olacak... Size layık biri değilim... biliyorum bunu, en azından tertemiz bir anım olacak... Kaderin beni yaklaştırdığı kadınları unutmaya çalıştım şimdiye kadar...

DOÑA DOLORES

(*Kederli.*)

Sinyor...

DON RAFAEL

Benim üzerimdeki etkinizi bilseydiniz, bir anda beni ne kadar değiştirdiğinizi bilseydiniz!..

(*Saate bakıp.*)

Ama sözümdeyim, tutacağım sözümü... Hoşça kalın... Gitmem gerekiyor.

DOÑA DOLORES

(*Elini Don Rafael'e uzatır.*)

Güle güle Rafael.

DON RAFAEL

(*Doña Dolores'in elini dudaklarına bastırarak.*)

Neden bu kadar geç tanıdım sizi?.. Sizden ayrılmak öyle ağır geliyor ki bana.

DOÑA DOLORES

Bir daha görmeyeceksiniz beni... Söylüyorum size... bir daha yaşamayacağım bu geceyi.

DON RAFAEL

(*Başını öne eğip kapıyı gösterir.*)

Nasıl isterseniz... özgürsünüz.

DOÑA DOLORES

Hayır Rafael, ölüm yaşamdan kötü değildir.

DON RAFAEL

(*Kararlı.*)

Elveda.

DOÑA DOLORES

Elveda. Unutmayın beni.

(*Rafael kapıya koşar. Kapı açılır, Sangre görünür.*)

DON RAFAEL

(*Korkuyla geri sıçrar.*)

Tanrım!..

DON PABLO

(*Doña Dolores'e.*)

Benim...

(*Dolores çığlık atarak kendini yüzükoyun kanepenin üstüne atar.*)

DON RAFAEL

(*Hemen kılıcını çeker.*)

Silahım var sinyor.

DON PABLO

(*Yüzü asık.*)

Görüyorum... ama ben... görüyorsunuz... silahsızım.

DON RAFAEL

Şerefim üzerine yemin ederim... Bilseydiniz... suçsuzdur bu kadın...

DON PABLO

Her şeyi biliyorum, yemin etmenize gerek yok.

DON RAFAEL

Ama yemin ederim...

DON PABLO

(*Manalı bir gülümsemeyle.*)

Önce sizden bir yemin veya aklanma talep etmiyorum; sonra sinyor, burada bulunmanız da yanlış... Benimle gelir misiniz?

DON RAFAEL

Nereye götüreceksiniz beni?

DON PABLO

Yo, korkmayın...

DON RAFAEL

(*Don Pablo'nun sözünü keser.*)

Ben kimseden korkmam beyefendi!

DON PABLO

Kimseden korkmuyorsanız gelin benimle.

DON RAFAEL

Ama nereye gideceğiz?

DON PABLO

Sokağa, uzağa değil, yalnızca sokağa sevgili Don Juan... Orada selamlaşacağız, güle güle deyip yolcu edeceğim...

DON RAFAEL

Sizden özür dilemek zorundayım... hakaret ettim size...

DON PABLO

(*Canı sıkkın.*)

Ya? Bana hakaret ettiğinizi kabul ediyorsunuz!..

DON RAFAEL

Ama... şimdi hatırladım... sinyoranın kocası değilsiniz...

DON PABLO

Ben kocasının isteği üzerine buradayım.

DON RAFAEL

Hazırım, geliyorum, ama...

(*Doña Dolores'in yanına gider.*)

DON PABLO

Sinyor, kendinize gelin!..

(*Don Rafael, Doña Dolores'in önünde yerlere kadar eğilir ve yalvarır gibi bir tavırla onu Don Pablo'ya gösterir.*)

Anlıyorum... Ama onun için üzülmeye bile hakkınız yok... Yarın onun için dua edebilirsiniz...

DON RAFAEL

Ne dediniz?

DON PABLO

Yo, hayır, bir şey söylemedim, söylemedim! Yaşlı bir şakacıyım ben... Buyurmaz mıydınız?

(*Kapıyı gösterir.*)

DON RAFAEL

Önden siz buyurun.

DON PABLO

Lütfedersiniz.

(*Yürür.*)

(*Don Rafael derin bir hüzünle Dolores'e son kez bakar ve Sangre'nin arkasından yürür. Dolores yalnız kalır; Margarita sessizce girer, gelip Dolores'in yanında durur.*)

DOÑA DOLORES

(*Kendine gelir.*)

Öldürecekler onu... Sangre... nereye gittiler?..

(*Dönüp bakınca Margarita'yı görür.*)

A!

MARGARITA

(*Sakin.*)

Neyiniz var hanımefendi? Hiç uyumamış gibisiniz? Yoksa hasta mısınız?

DOÑA DOLORES

Margarita... Biliyorum... benim ölmemi istiyorlar... evet, bilmiyormuş gibi yapma, her şeyden haberin var, konuştuklarımızı duydun, kocama söyledin, itiraf et... Bak, gülüyorsun, gizleyemiyorsun... Peki neden? Söyle. Beni öldürmeni emrettiler, zehir mi vereceksin bana? Söyle...

MARGARITA

Rica ederim sinyora... ne demek istediğinizi anlayamıyorum...

DOÑA DOLORES

Anlıyorsun Margarita...

MARGARITA

(*Tane tane konuşur.*)

Belki pek dikkat etmeden yaptınız sinyora, ama...

DOÑA DOLORES

(*Birden diz çöker.*)

Doğruyu söyle, yalvarıyorum sana, gerçeği söyle bana...

MARGARITA

(*Dolores'in yüzüne uzun uzun bakarak.*)

Karşımda... yere diz çöktünüz!

(*Dolores'in üzerine eğilerek.*)

Tamam, evet, evet, haklısın, seni mahvettim, duyuyor musun, çünkü nefret ediyorum senden...

DOÑA DOLORES

(*Şaşkın.*)

Benden nefret mi ediyorsun?

MARGARITA

Buna şaşırdın mı? Senden neden nefret ettiğimi bilmiyor muydun? Kızım Mariya'yı hatırlıyor musun? Kendin söyle, ondan iyi miydin sen? Yoksa daha mı akıllı? Veya daha zengin? Ama hayatı boyunca hep mutsuz oldu kızım... ama sen...

DOÑA DOLORES

(*Üzgün.*)

Ya ben Margarita?

MARGARITA

Birlikte büyüdünüz ve çocukluğunuzda herkes her zaman seni okşadı, ama benim kızıma kimse dönüp bakmadı bile... oysa hiç de senden kötü değildi. Sen evlendin, zengin oldun, ama kızım evlenemedi... Yoksuldum, ne yapabilirdim? Tanrım! Neden pahalı kadife giysiler giyip boynunda altın zincirlerle geliyordun bize?

(*Sitemli.*)

Yardım etmek miydi niyetin?.. Hayır, aşağılamaktı... Senin zenginliğin kızım Mariya'nın başını döndürdü... her

şeyden nefret etmeye başladı: hayatından, yoksul odamızdan, küçücük bahçemizden, benden... Yıllarca direndi ve sonunda kaçtı... onu aldatan... yüzüstü bırakan sevgilisiyle kaçtı. Bana dönmek istemedi ve şimdi o, benim tek kızım Tanrı bilir nerelerde sürünüyor, kimlerle yersiz yurtsuz dolaşıyor... Bunda senin bir suçunun olmadığını söyleme bana... Acı çekiyorum, mutsuzum... Bu acılarımın bir suçlusu olmalıydı... ben de seni seçtim. Sen, sen mahvettin kızımı!.. Günah işlediğimi biliyorum... ama iyi niyetli olamıyorum... kalbim nefret dolu... ve bu akşam, öyle durun, yere diz çöküp durun öyle! Yalnız bu gecenin uğruna reddetmeye hazırım cenneti...

DOÑA DOLORES

(*Yavaşça ayağa kalkar.*)

Minnettarım size Margarita... Artık korkmuyorum sizden, çünkü küçümsüyorum...

MARGARITA

Boş, büyük sözler! Hâlâ korkuyorsunuz benden!..

DOÑA DOLORES

(*Biraz kenara çekilir.*)

Tanrım! Acı bana! Mahvolmama izin verme!

MARGARITA

Kemerimden anahtarı öyle ustalıkla alırken için için gülüyordum size... Anahtarı odanıza bırakmam emredilmişti bana, ama durumu kendiniz hallettiğiniz, beni onca sıkıntıdan kurtardığınız için teşekkürler... Kusura bakmayın, şu anda da gülmekten kendimi alamıyorum...

(*Doña Dolores soğuk bir küçümsemeyle Margarita'nın yüzüne bakar.*)

Evet, böyle... küçümseyin beni... hoşuma gidiyor bu... Artık siz benim emrimde olacaksınız! Bundan böyle benden kurtulmanız mümkün olmayacak!.. Don Baltazar evden bir adım çıkmanıza izin vermeyecek... ben de ayrılmayacağım dibinizden... Kabul ediyorum, zor bir

görev bu... ama yediğin ekmeği hak etmek kolay değil... Bu arada yatak odanıza geçmenizi rica edebilir miyim?..

DOÑA DOLORES

Burada kalacağım...

MARGARITA

(*Öne eğilerek.*)

Don Baltazar'ın emri...

DOÑA DOLORES

(*Çıkarken kendi kendine.*)

Bu yaşlı kadın biraz rahatlattı içimi... Gerçekten de beni öldürmeye hazırlandıklarını düşünüyordum...

(*İkisi birlikte çıkarlar.*)

(*Pablo ile Baltazar girer.*)

DON BALTAZAR

Doğrusu adama çok iyi davrandın...

DON PABLO

Gerçekten mi?

DON BALTAZAR

İnsaf yahu! Kibarca sokağa kadar yolcu ettin, bahçıvana da ona ışık tutmasını söyledin... Yoksa öyle kolay kurtulamazdı benden! Pepe'ye onu başka türlü yolcu etmesini söylerdim...

DON PABLO

Öyleyse neden işi benim halletmemi istediniz?

DON BALTAZAR

Neden... neden mi? Düşündüm ki sen...

DON PABLO

Onu düelloya davet edeceğim, öldüreceğim, senin onurundaki lekeyi kanla temizleyeceğim diye düşündün, öyle mi? Yani ateşin üzerini başkasının eliyle küllemek! Ya? Dostum? Veya o beni öldürürdü, kılıcı çok iyiydi çünkü. Tanrı'ya güvenmek gerekir, öyle değil mi gerçek dostum, sevgili Baltazar? Sanırım onun yanına benimle bunun için gitmedin... Serserinin tekiydi, belki öfkelenir, öldürebilirdi seni...

DON BALTAZAR

Sangre, biliyorsun cesur biri değilim, cesaretimle övünmem... Ama sen, sen nasıl salıverdin o küstahı? Şimdi alay ediyordur bizimle...

DON PABLO

Sanmam.

DON BALTAZAR

Hayır, alay ediyordur... Ah! Öfkeden içim içimi yiyor... Bu akşamki macerasını önüne gelene anlatacaktır... Ama sen ne dediysen onu yaptım...

DON PABLO

Unutma, söylediğim her şeyi sorgusuz sualsiz yapacaksın tamam mı, her şeyi? Bu yüzden odadan çıkmalısın.

DON BALTAZAR

Neden?

DON PABLO

Çünkü Doña Dolores'le konuşmam gerek.

DON BALTAZAR

Senin mi?

DON PABLO

Dinle sevgili Baltazar... Eminim yarın teşekkür edeceksin bana. Gerçi benden yaşlısın, ama birden parlıyorsun... O genci salıverdim, çünkü çevrede gürültü çıksın, komşuların senden şikâyetçi olsunlar istemedim. Ayrıca sen de biliyorsun, aslında adın da biraz çıkmış durumda. Az mı davetsiz konuk kovduk evinden... Düşüncesizliği yüzünden çok kez cezalandırıldı karın... Yeterince gözdağı verdik ona... ve şu anda öldürmeye bile hazırsın onu! Biliyorum seni, barut gibisin.

DON BALTAZAR

Yo, hayır, öldürmem... ama ne yalan söyleyeyim, bütün öfkemi ondan çıkarmayı isterdim... Öte yandan şunu da söyleyeyim Sangre... Hani Dolores'i senin deyiminle denemiş olduğumuza da sevinmedim değil... Epey soğuktu, çünkü...

DON PABLO

Öyle mi diyorsun? Evet, bu konuda yargıç sensin. Bence o adamla hiç konuşmaması gerekirdi...

DON BALTAZAR

Elbette, çok haklısın... Ben kararsız biriyim... haklısın...

DON PABLO

Biliyorsun, benden çekinir Dolores. Soğukkanlılıkla, sakince anlatırım ona suçunu. Birkaç gün kibar, ama soğuk davranırsın ona ve durum biraz düzelir... Benden daha çok nefret edecektir... ama ne yaparsın! Bir ilkem var benim: Dostum için her şeyimi feda ederim.

DON BALTAZAR

Biliyorum, bulunmaz bir insansın. Lütfen konuş karımla; çok gergin, öfkeli olduğumu... bu ara dikkat etmesi gerektiğini... şimdi onu kapalı, kilit altında tutacağımı söyle! Ayrıca söyle... ki... onun... Neyse, ne demen gerektiğini biliyorsun!.. Sonra, ne dersin... o serseriyi öldürdüğümüzü söylesek mi?.. Evet, ayrıca dikkatli olmasını da söylemelisin! Tanrım, ölecekmişim gibi geliyor bana... Bu gece iyice ihtiyarladım... tam on yılımı tüketti bu kadın! Ama o serseriyle işim bitmedi henüz. Hayır! İşinin erbabı, sır vermeyen, güvenilir birini tutacağım, bir gece bir ara sokakta hançeri saplayacak böğrüne.

DON PABLO

İşte o kadar!

DON BALTAZAR

Evet, saplayacak... Tamam, Dolores'le yalnız kalmak mı istiyorsun? Tamam... gidiyorum!

DON PABLO

Güle güle.

DON BALTAZAR

(*Giderken geri dönüp.*)

Ama sert konuş!

DON PABLO

Olur.

DON BALTAZAR

Çok sert!

DON PABLO

Tamam.

DON BALTAZAR

Çok sert!.. O serseri pek tatlı şeyler söylemiştir ona! O da, o da... Doğrusu adam çok aptalmış, nutuk çekmenin tam zamanını bulmuş... Ama dersini vereceğim... Neyse, hoşça kal Sangre. Odama gidip orada bekleyeceğim. Ama bak, sonra her şeyi tek tek anlatacaksın bana.

(*Çıkar.*)

DON PABLO

(*Yalnız kalır, masanın üzerindeki mum ölgün ölgün yanmaktadır. Uzun süre aşağı yukarı dolaşır, sonra birden başını kaldırır.*)

Verdim kararımı!

(*Kapıya yaklaşır, tıklatır, Margarita çıkar.*)

Margarita, rica et, Doña Dolores buraya gelsin...

MARGARITA

Emredersiniz.

DON PABLO

(*İçinde para olan bir kese uzatır Margarita'ya.*)

Sonra git yat... derin bir uykuya dal... Ne demek istediğimi anlıyorsun, değil mi?..

MARGARITA

(*Onun elini iter.*)

Anlıyorum... Ama bana para vermenize gerek yok.

(*Kapıya yürür, o sırada Doña Dolores girer.*)

DON PABLO

(*Margarita'ya.*)

Şimdi gidebilirsin...

(*Margarita biraz kararsız durur, sonra çıkar. Don Pablo, Doña Dolores'e.*)

Oturmaz mıydınız sinyora?..

(*Ona bir sandalye çeker, Doña Dolores oturmaz, elini masaya dayar. Sangre kapıları kilitler, Doña Dolores'e yaklaşır.*)

Sinyora...

DOÑA DOLORES

(*Başını önünden kaldırmadan, zayıf bir sesle.*)

Çok yorgunum sinyor... İzin verin biraz dinleneyim... Yarın mümkün olduğu kadar açıklayacağım size bu tuhaf...

(*Sesi kesilir.*)

DON PABLO

Konuşmamızı yarına erteleyemeyeceğim için çok üzgünüm... Bir bardak su içmez miydiniz?

DOÑA DOLORES

Hayır... ama izin verin uyarayım sizi... sorularınıza cevap vermek zorunda değilim... Yalnız Don Baltazar'a...

DON PABLO

(*Doña Dolores'in sözünü bitirmesini bekler, bir süre sustuktan sonra.*)

Sinyora... bugünkü olaylardan sonra kocanız ısrarla rica etmeseydi sizinle burada olmazdım... Ayrıca konuşmamız ya uzun sürmeyecek, ya sizin için de, benim için de çok ilginç olacak, dolayısıyla canınız sıkılmayacak, yorulmayacaksınız... Benden korkuyorsunuz sinyora... bunu biliyorum; ama katı, sert biri diye korkuyorsunuz, yoksa kaba, soğuk biri diye değil... bu nedenle samimiyetinize güveniyorum. Ama yorgunsunuz... rica ediyorum, oturun.

(*Doña Dolores oturur, Don Pablo da yanına oturur.*)

Sorularımla size eziyet etmek niyetinde değilim. Her şeyi biliyorum... neleri bildiğimi siz de biliyorsunuz. İzin verin bir soru sorayım... O genç adamı gördüğünüzde sanırım birden kapıldığınız o duygu nasıl bir duyguydu?

(*Doña Dolores susar.*)

Cevap verin sinyora, babanıza cevap veriyor gibi cevap verin. Kabul edersiniz ki Don Baltazar hiç böyle konuş-

mazdı sizinle, öyle değil mi? Sizi hoş olmayan bir konuşmadan kurtardığım için bir teşekkür olarak bile olsun cevap verin... İçimde ne büyük bir hoşgörünün, hatta hassasiyetin olduğunu bilseydiniz...

DOÑA DOLORES

Sizin içinizde mi sinyor?

DON PABLO

Evet, benim içimde Dolores...

(*Bir an sustuktan sonra.*)

Cevabınızı bekliyorum.

DOÑA DOLORES

Ne söyleyebilirim size?.. Doğrusu o duyguyu nasıl adlandıracağımı bile bilmiyorum. Bir anlık kendinden geçme... düşüncesizlik... aptallık, bağışlanamaz bir aptallık.

DON PABLO

İnanıyorum size sinyora... yarın her şeyi, o genci de, söylediklerinizi de, sizin deyiminizle bağışlanamaz dikkatsizliğinizi de unutmuş olacağınız bir gerçek değil mi?..

DOÑA DOLORES

(*Kararsız.*)

Evet... elbette... ya da belki hayır... en azından o kadar çabuk değil...

DON PABLO

Galiba öyle sinyora... Hayatınız evli bütün kadınlarınki gibi tekdüze... hemen düzeliverecek gibi değil... Ama kalbiniz, söyleyin, kalbiniz bugün olanları uzun süre hatırlamayacak, değil mi?..

(*Doña Dolores susar.*)

Suskunluğunuza saygı duyuyorum... Anlıyorum sizi sinyora... Bakın ne diyeceğim, kocanız çok iyi, değerli bir insan... ama genç değil; oysa siz, siz çok gençsiniz, bu nedenle de pek bağışlanmaz, ama kaçınılmaz hayallere kapılmanız çok olağan... Hayalleriniz şimdiye kadar belli bir biçim almamıştı... ama şimdi... ama şimdi uyuyama-

dığınız bir gecede yarı açık pencerenin önünde oturup yıldızlara, aya bakarken... kimi düşüneceğinizi bileceksiniz. Bir zamanlar onun sizi beklediği bu bahçeye, bu karanlık bahçeye bakacaksınız. Öyle değil mi sinyora?

DOÑA DOLORES

(*Ne diyeceğini bilemez.*)

Sinyor...

DON PABLO

Sizi suçlamıyorum... Hatta bugün olanlara Don Baltazar'ın sevinmesi gerektiğini bile düşünüyorum... Sizin Don Rafael'le karşılaşmaktan kaçmaya çalışacağınızdan bile emin olacaktır... bu arada bir olayın anısı yeni bir duyguyu da engelleyecektir... Açık konuştuğum için bağışlayın beni sinyora... evet, belki yanılıyorum, belki aklınıza gelmeyen fikirler uyandırıyorum sizde... Söyler misiniz, yanılıyor muyum, yanılmıyor muyum?

DOÑA DOLORES

(*Kararlı.*)

Yanılmıyorsunuz.

DON PABLO

Gözleriniz birden nasıl ışıdı!.. Ah, evet! Benden nefret ediyorsunuz... nefretinizi şu anda bakışınızda gördüm... Evet, düşüneceksiniz onu, uzun süre düşüneceksiniz.

(*Birden sesini yükseltir.*)

Ama bil ki Dolores, şu anda ölüm fermanını okuyorsun.

DOÑA DOLORES

Ne dediniz?

DON PABLO

Bu sözüm şaşırttı mı sizi? Ama gizlememeliyim. Her şeyi, uzun zamandır kalbimde olan her şeyi söylemeye kararlıyım... Siz de dinleyeceksiniz beni, şerefim üzerine yemin ederim, dinleyeceksiniz...

(*Doña Dolores kalkmak ister, Don Pablo onu tutar.*)

Bundan iki yıl önce sizi ilk kez gördüğüm o gece bir çocuk gibi odanızda sizinle yalnız olmanın mutluluğunu

hayal etmiştim; çünkü o anda âşık olmuştum... Çünkü seviyorum sizi Dolores...

(*Bir sessizlik olur.*)

İşte şu anda ikimiz odanızda yalnızız... ve ben... o mutluluğu hissedemiyorum, üzgün ve sevinçliyim, tuhaf, yakıcı, ıstıraplı bir sevinç bu... Ama Tanrım, nasıl anlatayım size duygularımı!.. İki yıllık, iki yıllık amansız, anlaşılmaz suskunluğumu... İki yıllık!.. Sizi deli gibi sevdiğimi hiç fark etmediniz mi? İçimdeki sızıyı öylesine başarıyla gizleyebildim demek, bir kez bile, bir kez bile ele vermedim kendimi... Ama hatırlıyorum, kimi zaman yanınızda oturuyordum Dolores, bakmaya cesaret edemiyordum size... yüzümün tapınırcasına bir aşkla, sevgiyle yandığını hissediyordum... Benim suskunluğum sizin o Rafael'inizin yılışık, uyuşuk sözlerinden yüz kat daha anlamlı değil miydi acaba?.. "Bir kutsal, tertemiz anı..." kadınların hoşuna giden işte böyle basitlikler!..

(*Dolores'in yüzüne bakar, kendini biraz toparlar.*)

Görüyorum Dolores, çekiniyorsunuz; benim, bu ihtiyarın çılgınlık yapması, ağlaması ayıp, ama ister misiniz, anlatayım hayatımı... Dinleyin. İlk gençliğimde manastıra girmek istiyordum...

(*Susar ve güler.*)

Galiba iyice aklımı kaçırdım...

(*Odanın içinde dolaşmaya başlar. Dolores yavaşça ayağa kalkar, hızla kapıya koşar. Kapıyı açmaya çalışır, bağırmaya başlar. Pablo yanına gider, tutup kanepeye götürür.*)

Hayır, gitmeyeceksiniz!

DOÑA DOLORES

Bırakın beni...

DON PABLO

Korkmakta bu kadar acele etmeniz gururumu çok derinden incitti... Ah, evet! Yalnızca sevmemekle kalmıyorsunuz, nefret de ediyorsunuz, korkuyorsunuz benden...

DOÑA DOLORES

Evet, delirmişsiniz siz!... Bırakın beni...

DON PABLO

Gitmeyeceksiniz.

DOÑA DOLORES

(*Umutsuzca.*)

Evet, tamam; gidemiyorum... Sevinin kedi... fare pençelerinizde.

DON PABLO

Çok güzel hanımefendi, devam etmeye hazırım... Pençelerime düştüğünüzü söylüyorsunuz, peki kim yuvandan çık dedi fareye... Fare yuvasında oturup dışarı baksaydı...

DOÑA DOLORES

Bağıracağım... yardım isteyeceğim.

DON PABLO

(*Tamamen ciddileşip.*)

Çocukluk yaptığınız yetti artık! Gerçekten inandınız mı bana? Ne yalan söyleyeyim, rolümü böylesine başarıyla oynayabileceğimi hiç beklemiyordum...

(*Doña Dolores gözlerinin içine dik dik bakar.*)

(*Karamsar.*)

Hayır!.. aldatmayacağım sizi... Biliyorsunuz, artık biliyorsunuz, seviyorum sizi.

DOÑA DOLORES

Ama bana ne sevginizden? İstenmeyen, sırnaşık aşkınız nasıl bir hak veriyor size? Utanın sinyor... Dostum dediğiniz bir insanla iki yıldır aynı çatı altında yaşıyorsunuz ve iki yıldır böyle kötü, aptal düşünceler taşıyorsunuz.

(*Don Pablo susar.*)

Üstelik sürekli böyle ateşli, suskunsunuz...

DON PABLO

Umutları, duyguları, inançları sabun köpüğü gibi dağılmış, benim gibi genç olmayan, yaşlı, dürüst ve ısrarlı birinin aptal bir çocuk gibi gevezelik etmesini, içini çekmesini mi isterdiniz?

DOÑA DOLORES

O sizden zekiydi sinyor, çünkü amacına hiç değilse biraz ulaşmıştı... İtiraf edeyim, hoşlanmıştım da ondan. Oysa siz beyefendi, kurnaz, kibirli, suskun ve sıkılgansınız. Kadınlar böyle erkekleri sevmez.

DON PABLO

Şu anda nasıl bir kalbi ayaklarınızın altında ezdiğinizi bilseydiniz Dolores!..

DOÑA DOLORES

Gerçekten mi? Oysa herkes kalbinin bir hazine, dokunulmamış bir define olduğunu hayal eder... Sizi hazinenizden yoksun etmek istemem...

DON PABLO

Ah sinyora! Ne acı konuşuyorsunuz!

DOÑA DOLORES

Ah sinyor! Sizinle kıyaslanabilir miyim ben! "İki yıllık amansız bir suskunluk..." Amansız... sevdim bu sözcüğü.

DON PABLO

Hançerle şaka etmeyin... bir yerinizi kesebilir.

DOÑA DOLORES

Sizden korkmuyorum.

DON PABLO

Evet, sizi sevdiğimi öğrendikten sonra elbette korkmazsınız... ama sakının... benim sevgim çok değişiktir... ve şu anda emin oldum, sevmiyorsunuz beni...

DOÑA DOLORES

Emin oldunuz... şimdi. Daha önce emin değil miydiniz?

DON PABLO

Alay edin benimle, alay edin... Size bakarken neler hissettiğimi bilseydiniz... Ne büyük bir istekle önünüzde diz çökerdim, ne büyük bir hazla ayaklarınıza koyardım başımı, bir şeyi beklerdim... boş yere böyle küçüldüğümü bilmeseydim, sadaka gibi, dalgın bir bakışınızı beklerdim...

DOÑA DOLORES

(*Acı alaylı bir tavırla.*)

Kim bilir?

DON PABLO

(*Doña Dolores'e dalgın bakarak.*)

Hem bu sarı, küçük başın neyini sevdim?.. Çok tuhaf! Yakınlaştığım her insanda, söz gelimi Baltazar'da neredeyse hiç anlayamadığım bir etki bulmuşumdur... ama bu kadında...

DOÑA DOLORES

Bende de nefret buldunuz!

DON PABLO

(*Doña Dolores'in elini tutar.*)

Ama gözlerime bak, yüzüme bak... asla şaka yapmamalısın, inan bana. Belki de gözyaşlarımı görmenin senin için bir ceza gerektirmediğini düşünüyorsundur? Nasıl? Tam iki yıl çok sakin, çok rahat acı çektirdin bana, şimdi de alay mı ediyorsun? İntikam alamayacağımı düşünüyorsundur belki?

DOÑA DOLORES

(*Hafifçe titreyen bir sesle.*)

Korkutmuyorsunuz beni... kendi evimdeyim. Bir çocuk gibi inandım yaptığınız aptalca şakaya... Evet, evet, şaşırmış gibi yapmanıza... Biliyorum, Margarita'yla, kocamla, belki o gençle bile anlaştınız... Ama şimdi ev sahibesi olarak bir konuğa söyler gibi söylüyorum... yoruldum, vaat ettiklerinize karşın, anlattıklarınızın benim için hiçbir anlamı yok ve rica ediyorum gidin artık... Yarın... hayır, hemen şimdi... söylediklerinizin hepsini anlatacağım Baltazar'a... Aşağılanmama izin vermeyecektir.

DON PABLO

Hayır sinyora, Margarita'yla da, Bay Rafael'le de anlaşmadım; gerçi anahtarı odanızda bırakmasını söyledim

Margarita'ya, Don Baltazar'dan da geceyi komşunun evinde geçireceğini söylemesini, böylece size sevgili konuğunuzla yalnız kalmak fırsatını vermesini tavsiye ettim... Bütün bunları neden yaptığımı mı soracaksınız? Bu soruyu dağdan inişte atlarının dizginlerini tutamayan adama sorun, sorun bakalım atlarını neden dörtnala kaldırmış birden?.. Uzun uzun, yavaş yavaş tam iki yıldır olgunlaşmaktaydı bizim felaketimiz... sonunda olgunlaştı ve tutamadım kendimi, atları başıboş bıraktım.

DOÑA DOLORES

Ama tekrar ediyorum, duygularınız da, sonunuzun felaket olacağı da ilgilendirmiyor beni...

DON PABLO

Demek öyle... o zaman sizin korkunuz da, nefretiniz de beni ilgilendirmiyor...

(*Doña Dolores düşünür.*)

Ne düşünüyorsunuz?

DOÑA DOLORES

Ne düşündüğümü mü öğrenmek istiyorsunuz?.. Guruna düşkün, yürekli, karısının gerçek koruyucusu bir kocam olsaydı, nasıl acılı gözyaşlarıyla yalvarırdım ona, beni savunmasını, sizi cezalandırmasını... nasıl bir kahramanı karşılar gibi sevinçle karşılardım!.. İşte bunları düşünüyorum!

DON PABLO

Söyleyin Don Baltazar'a, beni düelloya davet etsin...

DOÑA DOLORES

Sinyor, bu şakayı bitirmenizin zamanı geldi artık...

DON PABLO

Zamanı geldi diyorsunuz... zamanı geldi...

DOÑA DOLORES

Öyleyse... güle güle...

DON PABLO

Ne var ki sanki anlayamıyorsunuz beni...

DOÑA DOLORES

(*Mağrur.*)

Beyefendi, anlamak istemiyorum sizi...

DON PABLO

(*Öne eğilerek.*)

Sinyora! Nasıl bir düşünce bu!

DOÑA DOLORES

(*Küçümser bir tavırla.*)

Öyleyse öldürmek istemiyor musunuz beni?

(*Sangre susar. O anda kapı tıklatılır, Baltazar'ın sesi duyulur: "Pablo, Pablo, bitti mi işin?"*)

DON PABLO

Şimdi dostum, şimdi... Karın hâlâ çok heyecanlı.

(*Dolores haykırmak ister. Pablo hemen hançerini çıkarır, sessizce onu tehdit eder. Dolores koltuktan düşer. Don Pablo seslenir.*)

On beş dakika sonra gel dostum.

DON BALTAZAR

(*Kapının dışından.*)

Tamam.

DON PABLO

(*Dolores'e yaklaşır.*)

Dolores... Bu akşamdan sonra size ve kocanıza karşı davranışlarımın tamamen değişeceğini biliyorsunuz... Hissediyorum, sizden ayrılamam da, sizi unutamam da; beni sevemeyeceksiniz, öyleyse varsın kaçınılmaz olan gerçekleşsin. Teslim oluyorum, karşı konulamaz cazibeye bırakıyorum kendimi, itiraz etmiyorum... karşı durmak istemiyorum. Ah! Kadere inanıyorum ben... kadere yalnız çocuklar inanmaz... Kader yolladı o çocuğu buraya... Ayıba da, erdeme de inanmadığını sanki övünerek söylüyordu... Soytarı! Çocuk! Mutluluğa inanıyor... oysa ben?

(*Düşünceye dalar.*)

DOÑA DOLORES

(*Titrek bir sesle.*)

Sinyor, sinyor Don Pablo... şaka, şaka etmiyorsunuz, değil mi? Ah, evet, anlıyorum, şaka ediyorsunuz. Beni... öldürmek... istiyorsunuz... İşte gülüyorsunuz. Biz kadınlar, Tanrı bilir, ne saçmalıklar düşünürüz, neden olduğunu bilmeden korkarız; ama kabul edin, çok tuhaf şeyler söylüyordunuz... ve... Tanrı aşkına, kaldırın şu hançeri; bakın ne diyeceğim sinyor: Sizi sevmiyorum... yani sizi sevmediğimi söylediniz; ama her zaman öyle asık yüzlü, öyle suskundunuz ki... aklıma gelir miydi?..

DON PABLO

Kurnaz!..

DOÑA DOLORES

Sangre, bırakın beni... Bugünkü olaylardan yoruldum; Don Baltazar'a bir şey söylemeyeceğim, yemin ediyorum... Şimdiye kadar olduğu gibi gelip gideceksiniz bize... dostluğumuz devam edecek... ve ben...

DON PABLO

Boş konuşuyorsun Dolores.

DOÑA DOLORES

Beni dinleyin, korkutmak istediniz beni... amacınıza ulaştınız, korktum, bakın, titriyorum; daha fazla ıstırap çektirmeyin bana...

DON PABLO

Uzun süre ıstırap çektirmeyeceğim size.

DOÑA DOLORES

O kadar mağrur olmayın Pablo... gülün; ben istiyorum... duyun beni, gülmenizi istiyorum...

DON PABLO

Şimdi kadınca kurnazlıkların zamanı değil Dolores...

DOÑA DOLORES

Sangre! Kendinize gelin! Neyiniz var? Acıyın bana... Size karşı ne suç işledim Sangre? Aptalca hareketlerim

o kadar mı öfkelendirdi sizi?.. Tanrım! Bugün ölecek miyim yoksa? Hem de bu giysilerle, bu odada?.. Henüz çok gencim Pablo... acıyın bana! Mahvetmeyin gençliğimi!..

DON PABLO

Senin gençliğinle birlikte benim ikinci gençliğim mahvolacak. Sen hayatta olduğun sürece huzur bulamayacağım...

(*Dolores'e yaklaşır.*)

DOÑA DOLORES

(*Dehşet içinde.*)

Peki ama neden öldürmek istiyorsunuz beni?

DON PABLO

Kan temizleyicidir. Dua et!

DOÑA DOLORES

(*Yere diz çöker.*)

Sangre, Tanrı aşkına...

DON PABLO

Dolores, alın yazınız böyleymiş. Taşa dua ediyordunuz, o taş başınıza düşüyor...

DOÑA DOLORES

(*Umutsuz.*)

Peki sizi hiçbir zaman sevmeyeceğimi nereden biliyorsunuz?

DON PABLO

(*Alaycı gülümseyerek.*)

Nereden mi?.. Dolores! Bir öpüş...

DOÑA DOLORES

(*Ayağa fırlayarak.*)

Defolun! Of, nefret ediyorum sizden, duyuyor musunuz? Nefret ediyorum... Söylediklerimden utanç duymuyorum, çünkü aldatmak istedim sizi. Ama kandıramadığım için üzgünüm... Kendimi savunacağım, yardım isteyeceğim...

DON PABLO
Dolores...
DOÑA DOLORES
Ölmek istemiyorum! İmdat! İmdat!
DON PABLO
Sus.
DOÑA DOLORES
İmdat! Kurtar beni Baltazar!
DON BALTAZAR
(*Kapının arkasından.*)
Neden bağırıyorsun?
DOÑA DOLORES
Pablo öldürmek istiyor beni Baltazar!
(*Baltazar'ın dışarıdan zorlamasıyla kapı çatırdar.*)
DON PABLO
(*Dolores'i kovalarken.*)
Her şey bitti!
DOÑA DOLORES
(*Umutsuzca.*)
Evet, iğrenç ihtiyar! Rafael'i seviyorum!
DON PABLO
Kes sesini!
(*Dolores'i hançerler.*)
DOÑA DOLORES
Ah!
(*Ölür.*)
DON BALTAZAR
(*Kapı kırılır ve eşikte dehşet içinde kalakalır.*)
Tanrım! Ne demek oluyor bu?
DON PABLO
Karını seviyordum demek oluyor...

Epilog

(*On yıl sonra.*
Önemli bir devlet memurunun odası.
Masada sekreter oturmaktadır.)

(*Kont Torreno Don Pablo Sangre girer.*)

KONT PABLO

(*Telaşla sekretere.*)

Evraklarım hazır mı? Zamanı geldi...

SEKRETER

(*Saygılı.*)

Hepsi tamam ekselansları.

(*Birlikte çıkarlar.*)

TAŞRALI KADIN

–Komedi. Bir Perde–

(1850)

Kişiler

ALEKSEY İVANOVİÇ STUPENDYEV
Taşrada, ilçede memur, 48 yaşında.

DARYA İVANOVNA
Stupendyev'in karısı, 28 yaşında.

MİŞA
Darya İvanovna'nın uzak akrabası, 19 yaşında.

KONT VALERYAN NİKOLAYEVİÇ LYUBİN
49 yaşında.

KONT'UN UŞAĞI
30 yaşında.

VASİLYEVNA
Stupendyev'in aşçısı, 50 yaşında.

APOLLON
Stupendyev'in hizmetkârı, 17 yaşında.

Olay bir taşra ilçesinde, Stupendyev'in evinde geçer.

(Sahne pek zengin olmayan bir memurun konuk salonudur. Karşıda antreye açılan bir kapı, sağda çalışma odasının kapısı, solda iki pencere ve bahçeye açılan kapı. Sağda, köşede alçak bir paravan; ortada bir kanepe, iki sandalye, bir etajer ve kasnak; sağda, arkada orta boy bir piyano, önde bir masa ile sandalye.)

1. Sahne

(Kasnağın arkasında Darya İvanovna oturmaktadır. Çok sade, ama zevkli giyimlidir. Kanepede Mişa oturmaktadır. Elindeki küçük kitabı mütevazı bir tavırla okumaktadır.)

DARYA İVANOVNA

(Başını kaldırmadan, kasnakta işlemeyi sürdürerek.)

Mişa!

MİŞA

(Kitabı indirip.)

Ne istemiştiniz efendim?

DARYA İVANOVNA

Popov'un yanına gittiniz mi?

MİŞA

Gittim efendim.

DARYA İVANOVNA

Ne dedi?

MİŞA

Her şeyin gerektiği gibi güzel olacağını söyledi. Özellikle kırmızı şarabı sordum. "İçiniz rahat olsun," dedi.

(*Bir an susar.*)

Öğrenebilir miyim Darya İvanovna, birini mi bekliyorsunuz?

DARYA İVANOVNA

Evet, bekliyorum.

MİŞA

(*Tekrar bir an susar.*)

Kimi beklediğinizi öğrenebilir miyim efendim?

DARYA İVANOVNA

Çok meraklısınız Mişa. Ama geveze değilsiniz, kimi beklediğimi söyleyebilirim size. Kont Lyubin'i bekliyorum.

MİŞA

Ne diyorsunuz efendim, geçenlerde çiftliğine gelen o zengin beyefendiyi mi bekliyorsunuz efendim?

DARYA İVANOVNA

Evet, onu.

MİŞA

Kendilerini bugün Kuleşkin'in aşevinde de bekliyorlar efendim. Söyler misiniz lütfen, tanışıyor musunuz onunla?

DARYA İVANOVNA

Şu anda, hayır.

MİŞA

Ya? Demek daha önceden tanışıyorsunuz?

DARYA İVANOVNA

Beni sorguya mı çekiyorsunuz?

MİŞA

Affedersiniz efendim.

(*Bir an susar.*)

Bunu sormam aptallıktı zaten. Öyle ya, kendileri velinimetiniz Katerina Dmitriyevna'nın oğlu oluyor.

DARYA İVANOVNA

(*Mişa'ya şöyle bir bakıp.*)

Evet, velinimetimin oğludur...

(*Kulisten Stupendyev'in sesi gelir:*
"Öyle bir emir mi verdi sana? Neden?")
Neler oluyor?

2. Sahne

(*Aynı kişiler ve Stupendyev ile Vasilyevna. Çalışma odasından girerler; Stupenyev'in üzerinde sadece yelek vardır, Vasilyevna'nın elinde bir redingot.*)

STUPENDYEV
(*Darya İvanovna'ya.*)
Daşa, doğru mu bu, öyle bir emir verdin mi?..
(*Mişa ayağa kalkıp eğilerek selam verir.*)
A, merhaba Mişa, merhaba.
(*Vasilyevna'yı göstererek Darya İvanovna'ya.*)
Gerçekten bu kadına bugün Kazak kaftanımı vermemesini mi emrettin?
DARYA İVANOVNA
Emir vermedim.
STUPENDYEV
(*Mağrur bir yüz ifadesiyle Vasilyevna'ya döner.*)
Evet? Ne diyorsun?
DARYA İVANOVNA
Ona yalnızca bugün Kazak kaftanını giymemeni rica etmesini söyledim.
STUPENDYEV
Peki Kazak kaftanımın beğenmediğin nesi var? Ne güzel, renk renk nakışlı bir kaftan. Sen hediye etmiştin bana.
DARYA İVANOVNA
Ama çok uzun zaman önce!
VASİLYEVNA
Hadi, redingotunuzu giyin Aleksey İvanoviç... doğrusu bu da pek güzel! Renk renk... Dirsekleri biraz aşınmış, ama arkadan hiç de kötü görünmüyor.

STUPENDYEV

(*Redingotu giyerken.*)

Peki kim bana arkadan bakmanı istedi senden? Bağırma! Bağırma! Duymadın mı yoksa, bunu benden rica edebilirsin ancak.

VASİLYEVNA

Tamam, nasıl isterseniz...

(*Çıkar.*)

STUPENDYEV

(*Onun arkasından.*)

Akıllı ol kadın.

3. Sahne

(*Vasilyevna dışında aynı kişiler.*)

STUPENDYEV

Lanet olsun, koltuk altları çok kötü sıkıyor bunun! Böyle adi terziler de var işte... halatla yukarı çekiyorlar beni sanki. Sahi Daşa, anlayamadım gitti, nereden esti aklına bu sabah şık redingotumu giymem. Saat neredeyse on iki olacak, işe gitme zamanım, üstelik işe giderken frak giymem gerekiyor.

DARYA İVANOVNA

Konuklarımız olacak belki...

STUPENDYEV

Konuklarımız mı? Ne konuğu?

DARYA İVANOVNA

Lyubin... Kont Lyubin. Tanıyorsun onu, değil mi?

STUPENDYEV

Lyubin'i mi? Daha neler! Onu mu bekliyorsun yoksa?

DARYA İVANOVNA

Evet, onu...

(*Stupendyev'e bakıp.*)

Şaşacak ne var bunda?

STUPENDYEV

Şaşacak bir şey yok elbette, ben de senin gibi düşünüyorum; ama izninle şunu söyleyeyim canım, tamamen imkânsız bu dediğin.

DARYA İVANOVNA

Nedenmiş?

STUPENDYEV

İmkânsız, kesinlikle imkânsız. Niçin gelecek bize Kont?

DARYA İVANOVNA

Seninle konuşması gerekiyor.

STUPENDYEV

Tutalım öyle, tutalım ki öyle... Ama bir şeyi göstermez bu, kesinlikle bir şeyi göstermez. Öyle olsa yanına çağırırdı beni. Adam yollar, çağırtırdı.

DARYA İVANOVNA

Onunla tanışıyorduk. Annesinin evinde çalışırken görmüştü beni.

STUPENDYEV

Bir şeyi göstermez bu. Sen ne düşünüyorsun Mişa?

MİŞA

Ben mi efendim? Bir şey düşünmüyorum efendim.

STUPENDYEV

(*Karısına.*)

Evet, gördün işte... Bize gelmeyecektir Kont. İnsaf, olmaz öyle şey...

DARYA İVANOVNA

Evet, olabilir, olabilir; yalnız sen redingotunu çıkarma.

STUPENDYEV

(*Bir an susar.*)

Bununla birlikte seninle tamamen aynı fikirdeyim.

(*Odanın içinde aşağı yukarı dolaşarak.*)

Bugün sabahtan beri çok toz kaldırdılar burada... Ah şu temizlik! Bugün sen de pek şıksın doğrusu!

DARYA İVANOVNA

Alexis, lütfen eleştirmeyi bırak.

STUPENDYEV

Tamam, evet, evet. Elbette eleştiri yok... Görüyorsun, bu Kont da servetini kaybetti, şimdi lütfedip geliyor bize. Genç mi kendisi?

DARYA İVANOVNA

Senden gençtir.

STUPENDYEV

Hım... Tamamen, tamamen seninle aynı fikirdeyim... Sen dün bütün gün piyanoda hep...

(*Kollarını iki yana açar.*)

Evet, evet.

(*Dişlerinin arasından tükürür.*)

MİŞA

Bugün Kuleşkin'e uğradım efendim. Orada da bekliyorlar Kont'u efendim.

STUPENDYEV

Bekliyorlar mı? Boş ver, varsın beklesinler.

(*Karısına.*)

Nasıl oldu da hiç görmedim onu Katerina Dmitriyevna'nın evinde?

DARYA İVANOVNA

O zamanlar Petersburg'da görevliydi.

STUPENDYEV

Hım... Şimdi yüksek rütbeli olduğunu söylüyorlar. Sahi buraya geleceğini düşünüyor musun? Çok beklersin!

4. Sahne

(Aynı kişiler. Antreden Apollon girer; üzerinde beyaz düğmeli, gösterişsiz, mavi bir uşak üniforması, yüzünde aptalca bir şaşkınlık vardır.)

APOLLON

(*Gizli bir şey söyler gibi Stupendyev'e.*)

Bir beyefendi sizi soruyor.

STUPENDYEV

(*Silkinip.*)

Kimmiş?

APOLLON

Bilmiyorum efendim, şapkalı, favorili bir beyefendi.

STUPENDYEV

(*Heyecanlı.*)

Söyle, gelsin.

(*Apollon, Stupendyev'in yüzüne esrarengiz bir tavırla bakar ve çıkar.*)

Kont olmasın bu?

5. Sahne

(*Aynı kişiler. Antreden Kont'un uşağı girer. Üzerinde yol kıyafeti vardır, ama şıktır, şapkasını da çıkarmaz. Kapının arkasından Vasilyevna merakla Apollon'a bakar.*)

UŞAK

(*Alman aksanıyla.*)

Devlet memuru Bay Stupendyev burada mı?

STUPENDYEV

Burada. Ne istemiştiniz?

UŞAK

Bay Stupendyev siz misiniz?

STUPENDYEV

Evet, benim. Ne istiyorsunuz?

DARYA İVANOVNA

Aleksey İvanıç!

UŞAK

Kont Lyubin geldi, sizi yanına istiyor.

STUPENDYEV

Sizi o mu gönderdi?

DARYA İVANOVNA

Aleksey İvanıç, yanıma gelin.

STUPENDYEV

(*Karısının yanına gider.*)

Ne var?

DARYA İVANOVNA

Şapkasını çıkarmasını söyleyin şu uşağa.

STUPENDYEV

Öyle mi diyorsun? Hım... evet... evet...

(*Uşağın yanına gider.*

Eliyle onun şapkasını göstererek.)

Ne dersiniz, galiba çok sıcak burası...

UŞAK

Hayır, sıcak değil... Hemen geliyor musunuz?

STUPENDYEV

Ben...

(*Darya İvanovna eliyle işaret eder.*)

Öğrenebilir miyim, siz kimsiniz?

UŞAK

Ekselanslarının yardımcısı... oda hizmetkârı.

STUPENDYEV

(*Birden parlar.*)

Şapkanı çıkar, şapkanı çıkar diyorum sana!

(*Uşak yavaş yavaş, mağrur bir tavırla şapkasını çıkarır.*)

Ekselanslarına da de ki ben hemen...

DARYA İVANOVNA

(*Ayağa kalkarak.*)

Kont'a kocamın şu anda meşgul olduğunu, dışarı çıkamayacağını, kendisini görmek istiyorlarsa bir zahmet buraya gelmesini söyleyin. Duydunuz mu beni?

(*Uşak çıkar.*)

6. Sahne

(*Uşak dışında aynı kişiler.*)

STUPENDYEV

(*Darya İvanovna'ya.*)

Ama Daşa bana öyle geliyor ki sen biraz...

(*Darya İvanovna bir şey söylemeden aşağı yukarı dolaşmaktadır.*)

Bununla birlikte tamamen aynı fikirdeyim seninle. Ama nasıl haddini bildirdim, değil mi? Nasıl derler, benzettim onu... Küstah herif!

(*Mişa'ya.*)

İyi ettim, değil mi Mişa?

MİŞA

Çok iyi ettiniz efendim Aleksey İvanıç, çok iyi ettiniz.

STUPENDYEV

Gerçekten öyle...

DARYA İVANOVNA

Apollon!

7. Sahne

(*Aynı kişiler ve Apollon, arkasından Vasilyevna.*)

DARYA İVANOVNA

(*Apollon'a bir süre baktıktan sonra.*)

Hayır, bu üniformayla fazla komik duruyorsun Apollon. İyisi mi görünme ortalarda.

VASİLYEVNA

Neyi komikmiş anacığım? Herkes gibi bir insan işte, üstelik benim yeğenim...

STUPENDYEV

Kimseye akıl vermeye kalkma kadın!

DARYA İVANOVNA

(*Apollon'a.*)

Şöyle bir dön bakayım!

(*Apollon döner.*)

Hayır, gerçekten Kont'a görünmemen gerekiyor. Git, bir yerlerde saklan... Sen de Vasilyevna, antreye git lütfen.

VASİLYEVNA

Tamam anacığım, mutfakta işim vardı zaten.

STUPENDYEV

Kim iş yapmanı söylüyor sana şımarık kadın?

VASİLYEVNA

Nasıl isterseniz...

STUPENDYEV

Akıl verme bana kadın! Utan! İkiniz de marş marş!

(*Vasilyevna ile Apollon çıkarlar.*)

8. Sahne

(*Vasilyevna ile Apollon dışında aynı kişiler.*)

STUPENDYEV

(*Darya İvanovna'ya.*)

Yani şimdi Kont'un buraya geleceğine gerçekten inanıyor musun?

DARYA İVANOVNA

İnanıyorum.

STUPENDYEV

(*Dolaşarak.*)

Heyecanlıyım. Öfkeli gelecektir buraya... endişeliyim.

DARYA İVANOVNA

Lütfen mümkün olduğunca sakin, soğukkanlı ol.

STUPENDYEV

Hissediyorum... endişeliyim. Mişa, sen de heyecanlı mısın?

MİŞA

Hiç heyecanlı değilim efendim.

STUPENDYEV

Ben heyecanlıyım...

(*Darya İvanovna'ya.*)

Neden izin vermedin onun yanına gitmeme?

DARYA İVANOVNA

Bu benim bileceğim bir şey. Unutma, ihtiyacı var sana.

STUPENDYEV

Bana ihtiyacı mı var?.. Çok heyecanlıyım... neler oluyor?

9. Sahne

(*Aynı kişiler ve Apollon.*)

APOLLON

(*Olağanüstü endişeli bir yüzle.*)

Saklanamadım. Beyefendi geldi. Ben saklanamadan geldi beyefendi.

STUPENDYEV

(*Fısıltıyla.*)

Hadi, hemen şuraya gir.

(*Onu çalışma odasına iter.*)

APOLLON

Ben yetişemedim... Vasilyevna mutfağa kaçtı.

(*Odaya girer.*)

10. Sahne

(*Apollon dışında aynı kişiler.*)

LYUBİN'İN SESİ

(*Kulisten.*)

Ne demek oluyor bu? Kimse yok mu? Neden kaçtı bu kadın benden?

STUPENDYEV

(*Umutsuzca Darya İvanovna'ya.*)

Vasilyevna mutfağa kaçmış!

LYUBİN'İN SESİ

Uşak!

DARYA İVANOVNA

Mişa, gidip buraya gelmesini söyleyin kendisine.

11. Sahne

(*Aynı kişiler ve kendisine kapıyı Mişa'nın açtığı Kont Lyubin. Lyubin yaşlanmakta olan zarif beyefendilerin genellikle olduğu gibi gayet şık giyimlidir.*)

MİŞA

Buyursunlar.

KONT

Bay Stupendyev burada mı?

STUPENDYEV

(*Alçak gönüllülükle eğilerek.*)

Benim... Stupendyev efendim.

KONT

Çok memnun oldum. Kont Lyubin... Uşağımı gönderdim size, ama lütfedip yanıma gelmeyi uygun bulmamışsınız.

STUPENDYEV

Affedersiniz ekselansları... Ben...

KONT

(*Biraz kenara çekilen Darya İvanovna'ya dönüp soğuk bir tavırla eğilir.*)

Saygılarımı sunarım... İtiraf edeyim, şaşırdım. Besbelli işiniz var, meşgulsünüz?

STUPENDYEV

Evet ekselansları, işlerim var.

KONT

Olabilir, itiraz etmeyeceğim; ama sanırım bazı kişiler

için işler bırakılabilir, özellikle ne zaman ki... size rica etmişlerse...

(*Antreden Vasilyevna girer, Stupendyev gitmesi için işaret eder.*)

... rica ettiklerinde...

(*Şaşkınlıkla bakınır Lyubin, Vasilyevna gözlerini iyice açıp bakar ve gerisin geri kaçar. Lyubin gülümseyerek Stupendyev'e döner.*)

STUPENDYEV

Bunun hiç önemi yok ekselansları. Olağan bir şey, kadın geldi ve gitti; maalesef geldi ve iyi ki gitti. Bu arada iyisi mi izninizle eşimi takdim edeyim size.

KONT

(*Neredeyse hiç bakmadan, soğuk, eğilerek Darya İvanovna'ya selam verir.*)

Ya? Çok sevindim.

STUPENDYEV

Darya İvanovna ekselansları, Darya İvanovna.

KONT

(*Yine öyle soğuk.*)

Çok sevindim, çok sevindim... Evet ben buraya geldim...

DARYA İVANOVNA

(*Alçak gönüllü bir ifadeyle.*)

Tanıyamadınız mı beni Kont?

KONT

(*Bakıp.*)

Aman Tanrım!.. İzin verin... gerçekten... Darya İvanovna! Ne beklenmedik bir karşılaşma bu! Uzun yıllardan sonra... Siz misiniz? Söyleyin bana siz misiniz?

DARYA İVANOVNA

Evet efendim, görüşmeyeli uzun zaman oldu... O zamandan beri sanırım çok değişmişimdir.

KONT

Rica ederim, yalnızca güzelleşmişsiniz. Ama şu anda başka bir işim var benim!

DARYA İVANOVNA

(*Masum.*)

Siz hiç değişmemişsiniz Kont.

KONT

Aman canım bırakın!.. Eşinizin yanıma gelmemesine şimdi daha çok sevindim, zira bu dostluğumuzu yenileme olanağı vermiş oldu bana. Öyle ya, eski dostuz biz.

STUPENDYEV

Doğrusu ekselansları, eşim...

DARYA İVANOVNA

(*Aceleyle kocasının sözünü keser.*)

Eski dostlar... O günlerden bu yana hiç hatırlamamışsınızdır... eski dostlarınızı Kont?

KONT

Ben mi? Tersine, tersine... Ne yalan söyleyeyim, kiminle evlendiğinizi iyi hatırlamıyordum... Toprağı bol olsun, anneciğim ölümünden bir süre önce bir şeyler yazmıştı bana... ama...

DARYA İVANOVNA

Evet, Petersburg'da, yüksek sosyetede unutmamanız mümkün müydü bizleri? Bizleri, yoksul taşralı insanları... Ama bizler unutmayız...

(*Hafifçe içini çeker.*)

... hiçbir şeyi unutmayız...

KONT

Hayır, inanın...

(*Bir an susar.*)

İnanın her zaman ilgilenmişimdir geleceğinizle ve şimdi çok sevindim sizi...

(*Sözcük bulmaya çalışır.*)

... iyi durumda gördüğüm için...

STUPENDYEV

(*Minnettarlıkla eğilir.*)

Çok, çok iyi durumda ekselansları. Yalnızca yoksulluk, ihtiyaçlar... Tek sıkıntımız bu!

KONT

Evet, evet.

(Bir an susar.)

Ne var ki...

(Stupendyev'e dönerek.)

... adınızı, baba adınızı lütfeder miydiniz?

STUPENDYEV

(Öne eğilerek.)

Aleksey İvanıç ekselansları, Aleksey İvanıç...

KONT

Çok sevgili Aleksey İvanıç, işlerle ilgili konuşmamız gerekiyor sizinle... Sanırım eşinizi bu konuşmamızla meşgul etmemize gerek yok... Öylesi daha iyi olmaz mı?.. Gidip bir süre baş başa kalsak, ne dersiniz?.. Konuşuruz...

STUPENDYEV

Sizin için nasıl uygunsa ekselansları... Daşa...

(Darya İvanovna çıkmak ister.)

KONT

Yo, hayır, rica ederim, rahatsız olmayın, durun... Aleksey İvanıç'la ben çıkabiliriz. Sizin odanıza geçeriz Aleksey İvanıç, olur mu, uygun mu?

STUPENDYEV

Benim odama... hım... yani benim odama...

KONT

Evet, evet, çalışma odanıza...

STUPENDYEV

Sizin için uygunsa ekselansları... ama...

KONT

(Darya İvanovna'ya.)

Darya İvanovna, umarım tekrar görüşeceğiz...

(Darya İvanovna reverans yapar.)

Görüşmek üzere.

(Stupendyev'e.)

Nereye gidiyoruz... buraya mı?

(Şapkasıyla odanın kapısını gösterir.)

STUPENDYEV

Oraya efendim... ama... orası ekselansları...

KONT

(*Onu dinlemeden.*)

Çok güzel, çok güzel...

(*Odaya girer, Stupendyev karısına birtakım işaretler yaparak arkasından gider. Darya İvanovna düşünceye dalar, arkalarından bakar. Birkaç saniye sonra Apollon odadan ok gibi fırlar ve antreye koşar. Darya İvanovna irkilir, gülümser ve tekrar düşünceye dalar.*)

12. Sahne

(*Darya İvanovna ile Mişa.*)

MİŞA

(*Darya İvanovna'ya yaklaşarak.*)

Darya İvanovna!

DARYA İVANOVNA

(*İrkilip.*)

Ne var?

MİŞA

Söyler misiniz efendim, ekselanslarıyla uzun zamandır mı görüşmüyordunuz?

DARYA İVANOVNA

Evet, uzun zamandır, on iki yıldır.

MİŞA

On iki yıl! Söyleyin! Bunca yıl hiç haber almadınız mı kendisinden efendim?

DARYA İVANOVNA

Ben mi? Hayır, hiç haber almadım. Çin imparatorunu ne kadar düşündüyse o kadar düşünmüştür beni.

MİŞA

Söyleyin! Öyleyse geleceğinizle ilgilendiğini nasıl söyleyebiliyor efendim?

DARYA İVANOVNA

Şaşırdınız mı buna? Buna gerçekten şaşırdıysanız... henüz çok gençsiniz demektir!

(*Bir an susar.*)

Ne çok yaşlanmış!

MİŞA

Yaşlanmış mı?

DARYA İVANOVNA

Yüzüne allık sürüyor... saçlarını boyuyor, ama o kırışıklar, kırışıklar...

MİŞA

Saçlarını mı boyuyor? Ay, ay, ay, ne ayıp!

(*Bir an susar.*)

Herhâlde çok kalmayacaklar burada, hemen gitmek niyetindeler galiba efendim.

DARYA İVANOVNA

(*Birden Mişa'ya döner.*)

Neden öyle düşünüyorsunuz?

MİŞA

(*Alçak gönüllü bir tavırla başını öne eğer.*)

Öylesine efendim.

DARYA İVANOVNA

Hayır... yemeğe kalacaktır.

MİŞA

(*İç çekerek.*)

Ah! Kalsaydı ne güzel olurdu!

DARYA İVANOVNA

Neden öyle diyorsunuz?

MİŞA

(*Alçak gönüllü.*)

Yiyeceklere yazık olurdu efendim... Şaraba da efendim... yani yemeğe kalmazlarsa...

DARYA İVANOVNA

(*Bir an susar.*)

Evet. Neyse, bakın ne diyeceğim Mişa, önemli olan şu... Biraz sonra ikisi birlikte çıkacaklar odadan.

MİŞA

(*Darya İvanovna'ya dikkatli bakarak.*)

Evet efendim.

DARYA İVANOVNA

Evet, öyle. Bakın, şimdi yalnız bırakın beni.

MİŞA

Tamam efendim.

DARYA İVANOVNA

Kont'u yemeğe davet edeceğim, ama Aleksey İvanıç'ı...

MİŞA

Anlıyorum efendim.

DARYA İVANOVNA

(*Kaşlarını hafifçe çatıp.*)

Neyi anlıyorsunuz?.. Aleksey İvanıç'ı yanınıza göndereceğim...

MİŞA

Tamam efendim.

DARYA İVANOVNA

Siz de orada tutacaksınız onu... ama uzun süre değil. Onun hakkında Kont'la konuşmam gerektiğini söyleyeceksiniz kendisine... Anladınız mı?

MİŞA

Anladım efendim.

DARYA İVANOVNA

Tamam. Size güveniyorum. İsterseniz onunla biraz dolaşabilirsiniz.

MİŞA

Elbette efendim, niçin dolaşmayalım?

DARYA İVANOVNA

Tamam, evet, evet. Hadi şimdi gidin, yalnız bırakın beni.

MİŞA

Emredersiniz.

(*Giderken durur.*)

Bu arada beni de unutmayın Darya İvanovna. Size ne kadar sadık olduğumu biliyorsunuz, bedenimle de, ruhumla da diyebilirim...

DARYA İVANOVNA

Ne söylememi istiyorsunuz?

MİŞA

Ah Darya İvanovna, Petersburg'a gitmeyi o kadar çok istiyorum ki! Siz burada yokken ne yaparım ben?.. Lütfen bana bu iyiliği yapın Darya İvanovna... Hakkınızı öderim.

DARYA İVANOVNA

(*Bir an susar.*)

Anlayamıyorum sizi, henüz ben bile bilmiyorum ne olacağını... Neyse, tamam, gidin hadi.

MİŞA

Başüstüne efendim.

(*Başını kaldırarak.*)

Hakkınızı öderim Darya İvanovna!

(*Antreye çıkar.*)

13. Sahne

(*Darya İvanovna, yalnız.*)

DARYA İVANOVNA

(*Bir süre hareketsiz kalır.*)

En küçük bir ilgi göstermedi bana... açık bu. Unutmuş beni. Gelişinden beklentilerim anlaşılan boşunaymış. Oysa ne umutlar bağlamıştım!..

(*Bakınır.*)

Yoksa ömrümün sonuna kadar burada mı kalmak zorundayım?.. Elden ne gelir!

(*Bir an susar.*)

Ama henüz hiçbir şey belli değil. Daha görmedi beni...

(*Aynaya bakar.*)

En azından saçlarımı boyamıyorum ben... Bakacağız, bakacağız.

(*Odada aşağı yukarı dolaşır, piyanoya gider, birkaç tuşa dokunur.*)

Hemen çıkmayacaklardır odadan. Beklemek zor geliyor.

(*Kanepeye oturur.*)

Ama belki de paslandım bu ilçede... Nereden biliyorum? Burada kim bana ne kadar değiştiğimi söyleyebilir? Bu insanlardan kim bana değiştiğimi hissettirebilir? Neyse ki hepsinden üstünüm. Yükseğim onlardan... ama Kont'un gözünde yine aynı taşralı kadın, ilçe memurunun karısı, varlıklı bir hanımefendinin kocaya verdiği yetiştirmesi... Kontsa yüksek rütbeli, zengin, tanınmış biri... ama pek o kadar zengin değil. Petersburg'da işleri bozuldu ve sanıyorum yalnızca bir ay kalmak için gelmedi buraya. Yakışıklı, yani yakışıklıydı... şimdi allık sürüyor, saçlarını boyuyor. Onun yaşındaki erkekler için gençlik anılarının çok değerli olduğunu söylüyorlar... ve on iki yıl önceki beni tanıyor, o zamanlar kur yapıyordu bana... Evet, evet, yapacak başka işi olmadığı için kur yapıyordu, ama yine de...

(*İçini çeker.*)

Ben de hatırlıyorum, o zamanlar hayal kuruyordum... On altı yaşında bir kız neler hayal etmez ki!

(*Birden doğrulur.*)

Ah, Tanrım! Evet, hâlâ bende bir mektubu olmalı... Evet. Ama nerede? Ne yazık ki daha önce hatırlamadım o mektubu!.. Ama bulacağım...

(*Bir an susar.*)

Bakalım. Nasıl da tam zamanında geldi aklıma bu notalar, kitaplar! Çok komik... Bir generalin meydan savaşı öncesinde hazırlandığı gibi hazırlanıyorum düşmanımı

karşılamaya... Son zamanlar ne çok değiştim! Yoksa o kadar soğuk, o kadar sakin mi düşünüyorum ne yapacağımı?.. Yoksulluk her şeyi öğretiyor insana, çoğu şeyi de unutturuyor. Hayır, sakin değilim, heyecanlıyım şimdi, ama yalnızca başarıp başaramayacağımı bilmediğim için... Yeter, öyle mi? Evet, çocuk değilim artık, anılar nasıl olursa olsun değerli olmaya başladı benim için de... Evet, başka anılarım olmayacak, doğru, ömrümün yarısı, yarısından çoğu geride kaldı...

(*Susar.*)

Ama hâlâ çıkmıyorlar odadan! Ne istiyorum ben? Neyin peşindeyim? Boş şeylerin... Bize Petersburg'a taşınmak olanağını sağlamak, orada kocama bir görev bulmak onun için çok önemsiz bir şey. Aleksey İvanıç ise her türlü göreve razı... Acaba bunu da başaramayacak mıyım?.. Aksi hâlde bu taşra ilçesinde kalacağım... ve daha iyi bir hayatım olmayacak...

(*Elini alnına koyar.*)

Bütün bu bilinmezlikler, bu düşünceler hasta edecek beni; yanaklarım ateş gibi yanıyor.

(*Bir an susar.*)

Ne yaparsın? Öylesi daha iyi.

(*Odadan sesler geldiğini duyar.*)

Geliyorlar... meydan savaşı başlıyor... Ey korku, yersiz korku şimdi uzaklaş benden!

(*Eline bir kitap alır, kanepenin arkalığına yaslanır.*)

14. Sahne

(*Darya İvanovna, Stupendyev ve Kont Lyubin.*)

KONT

Öyleyse size güvenebilir miyim çok sevgili Aleksey İvanıç?

STUPENDYEV

Yapmam gereken her şeye hazırım ekselansları...

KONT

Çok çok müteşekkirim. Kâğıtları en kısa zamanda ulaştıracağım size... Bugün eve dönüyorum ve yarın ya da ertesi gün...

STUPENDYEV

Emriniz olur efendim, emriniz olur.

KONT

(*Darya İvanovna'nın yanına yürür.*)

Darya İvanovna, lütfen bağışlayın beni. Bugün daha fazla kalamayacağım, ama umarım bir dahaki gelişimde...

DARYA İVANOVNA

Yemeği bizde yemeyecek misiniz yoksa Kont?

(*Ayağa kalkar.*)

KONT

Davetiniz için minnettarım, ama...

DARYA İVANOVNA

Oysa çok sevinmiştim... bizimle biraz zaman geçireceğinizi ummuştum!.. Kuşkusuz sizi tutmak haddimiz değil.

KONT

Çok iyisiniz, ama doğrusu... ne çok işim olduğunu bilseydiniz...

DARYA İVANOVNA

Çok uzun zamandır görüşmediğimizi hatırlayın... hem Tanrı bilir bir daha ne zaman görüşürüz! Evet, böyle konuklarımız çok seyrek oluyor...

STUPENDYEV

Özellikle de, nasıl söylesem, sizin gibi çok değerli...

DARYA İVANOVNA

(*Kocasının sözünü keserek.*)

Ayrıca yemek vaktine kadar evinize dönemezsiniz, oysa bizde... inanın kentte herhangi bir yerde yiyebileceğinizden çok daha güzel bir yemek yiyeceksiniz.

STUPENDYEV

Ekselanslarının geleceğinden haberimiz vardı çünkü...

DARYA İVANOVNA

(*Tekrar kocasının sözünü keser.*)

Tamam, yemeğe kalıyorsunuz, değil mi?

KONT

(*Biraz istemeye istemeye.*)

Öylesine sevecen söylüyorsunuz ki bunu, ricanızı kabul etmemek elimde değil...

DARYA İVANOVNA

Ah!

(*Kont'un elinden şapkasını alır, piyanonun üzerine koyar.*)

KONT

(*Darya İvanovna'ya.*)

Ne yalan söyleyeyim, bugün evden çıkarken sizi görmek gibi bir hazzı tadacağımı hiç beklemiyordum...

(*Bir an susar.*)

Ama gördüğüm kadarıyla ilçeniz de hiç fena değil.

STUPENDYEV

İlçemiz il merkezi için yaşıyor ekselansları.

DARYA İVANOVNA

(*Otururak.*)

Oturun Kont, rica ediyorum...

(*Kont oturur.*)

Sizi evimizde görmenin beni ne kadar mutlu ettiğini bilemezsiniz.

(*Kocasına.*)

Ah, şimdi hatırladım Alexis, Mişa seni soruyordu.

STUPENDYEV

Ne istiyormuş?

DARYA İVANOVNA

Bilmiyorum, ama sanırım sana çok ihtiyacı varmış; gidip bir bakıver.

STUPENDYEV

Olur, ben... ekselansları görüyorsunuz, hemen gitmeliyim...

KONT

Elbette, lütfen, resmiyete gerek yok, rahat olun. Ben çok iyiyim burada.

(*Kayıtsız bir tavırla saçını düzeltir.*)

STUPENDYEV

Mişa neden bu kadar acele ediyor?

DARYA İVANOVNA

İhtiyacı var sana, hadi acele et mon ami.[1]

STUPENDYEV

(*Bir an susar.*)

Başüstüne... Ama hemen döneceğim... ekselansları...

(*Eğilerek selam verir, Kont da eğilerek karşılık verir. Stupendyev antreye çıkarken kendi kendine konuşur.*)

Neden birden böyle ihtiyacı oldu ki bana?

15. Sahne

(*Darya İvanovna ve Kont.*
Kısa bir sessizlik. Kont hafifçe gülümseyerek yandan Darya İvanovna'ya bakar ve başını sallar.)

DARYA İVANOVNA

(*Başını eğip.*)

Uzun süre kalacak mısınız bizim buralarda ekselansları?

KONT

İki ay, işlerim biraz düzelir düzelmez gideceğim.

DARYA İVANOVNA

Spasskoye'de mi kalıyorsunuz?

KONT

Evet, annemin çiftliğinde.

DARYA İVANOVNA

Aynı evde mi?

---

1 Dostum.

KONT

Aynı evde. Doğrusunu söylemek gerekirse şimdi orada olmak hiç de hoş değil. Ev çok köhneleşmiş, her yanı dökülüyor... Önümüzdeki yıl yıktırmak niyetindeyim.

DARYA İVANOVNA

Şimdi orada olmanın hiç hoş olmadığını söylüyorsunuz Kont... Bilmiyorum ama, orayla ilgili anılarım olağanüstü güzeldir benim. Gerçekten yıktırmak niyetinde misiniz o evi?

KONT

Yıkılacağı için üzülüyor musunuz yoksa?

DARYA İVANOVNA

Elbette! Hayatımın en güzel günlerini orada yaşadım ben. Ayrıca velinimetimin... toprağı bol olsun, anneciğinizin anısı... Anlayabiliyor musunuz?..

KONT

(*Darya İvanovna'nın sözünü keser.*)

Evet... evet... anlayabiliyorum.

(*Bir an susar.*)

Gerçekten o zamanlar çok güzeldi hayat orada...

DARYA İVANOVNA

Yani unutmadınız...

KONT

Neyi?

DARYA İVANOVNA

(*Başını tekrar öne eğer.*)

Eski günler!

KONT

(*Hafifçe dönüp Darya İvanovna'ya bir süre dikkatle bakmaya başlar.*)

İnanın hiçbir şeyi unutmuş değilim... Söyler misiniz lütfen Darya İvanovna, o zamanlar kaç yaşındaydınız?.. Durun, durun... Yaşınızı benden gizleyemeyeceğinizi biliyor musunuz?

DARYA İVANOVNA

Yaşımı gizlemiyorum Kont, o zamanlar siz kaç yaşındaydınız ben de o yaştayım şimdi... yirmi sekiz.

KONT

Gerçekten o zamanlar daha yirmi sekiz yaşında mıydım? Bence yanılıyorsunuz...

DARYA İVANOVNA

Yo, hayır, yanılmıyorum... Sizinle ilgili her şeyi çok iyi hatırlıyorum...

KONT

(*Zoraki gülümser.*)

Oysa oldukça yaşlıyım ben!

DARYA İVANOVNA

Siz mi yaşlısınız? Hayır.

KONT

Neyse, diyelim ki öyle, tamam, sizinle bu konuda tartışmayacağım.

(*Bir an susar.*)

Evet, evet, çok güzeldi o günler! Sabahları kahvaltıdan önce bahçede, iki yanında ıhlamur ağacı olan yolda dolaşmalarımızı hatırlıyor musunuz?

(*Darya İvanovna başını öne eğer.*)

Hayır, söyleyin, hatırlıyor musunuz?

DARYA İVANOVNA

Söyledim size Kont, biz taşralıların geçmişi, özellikle... bir daha hiç tekrarlanmayan geçmişi unutmaları imkânsızdır. Ama sizler başkasınız!

KONT

(*Gittikçe coşarak.*)

Hayır, beni dinleyin Darya İvanovna, böyle düşünmeyin. Çok ciddi söylüyorum. Elbette büyük kentlerde insan, özellikle gençler çok daha unutkan olur. Elbette değişik, gürültülü bir yaşam vardır orada... Ama inandırmak isterim sizi Darya İvanovna, ilk, biliyor musunuz ilk etki-

lenmeler hiçbir zaman silinmiyor bellekten ve kalpteki bu fırtına kimi zaman... anlıyor musunuz beni?.. Boşluktan bunalan kalp... biliyor musunuz?.. Öylesine özlüyor ki o ilk etkilenmeyi...

DARYA İVANOVNA

Ah, evet, ben de sizin gibi düşünüyorum: İlk etkilenme unutulmuyor. Yaşadım bunu.

KONT

Ya?

(*Bir an susar.*)

İtiraf edin Darya İvanovna, sanırım burada canınız çok sıkılıyordur?

DARYA İVANOVNA

(*Kısa bir aradan sonra.*)

Öyle demeyeceğim. Bu yeni hayata alışmakta ilk başta gerçekten biraz zorlandım; ama sonra... kocam çok dürüst, iyi bir insan!

KONT

Ah, evet... sevdim onu... Çok çok değerli bir insan, çok; ama...

DARYA İVANOVNA

Sonra... alıştım. İnsanın mutlu olması için çok şey gerekmiyor. Ev yaşamı, aile...

(*Sesini alçaltır.*)

... ve birkaç da güzel hatıra...

KONT

Peki öyle hatıralarınız var mı?

DARYA İVANOVNA

Herkesin vardır, o hatıralarla katlanırlar can sıkıntısına.

KONT

Demek kimi zaman yine de sıkılıyorsunuz, öyle mi?

DARYA İVANOVNA

Buna şaştınız mı Kont? Hatırlarsınız, annenizin yetiştirmesi olma mutluluğunu tatmıştım. Gençliğimde alışık

olduklarımla şimdi çevremde olanları karşılaştırın. Kuşkusuz içinde bulunduğum durum da, dünyaya gelişim de, kısacası hiçbir şey hayata nasıl başladıysam öyle devam edeceğimi umma hakkını vermezdi bana; ama kendiniz söylediniz... İlk izlenimler hiçbir zaman silinmiyor, sağduyunuz onları unutmanızı söylese de...

(*Başını önüne eğer.*)

... belleğinizden zorla çıkarıp atamıyorsunuz bir türlü... Sizinle açık konuşacağım Kont. Burada her şeyin ne kadar yoksul... komik olduğunu düşündüğünüzü hissetmediğimi mi sanıyorsunuz? Sizden tavşan gibi kaçan şu uşak, şu aşçı kadın ve... ve belki de ben...

KONT

Siz mi Darya İvanovna? Şaka mı ediyorsunuz, yapmayın! Oysa ben, ben inanın... tersine, hayretler içindeyim...

DARYA İVANOVNA

(*Canlı.*)

Neye hayret ettiğinizi söyleyeyim Kont. Gençlik alışkanlıklarımı henüz bütünüyle yitirmemiş olmama, tam bir taşralı kadına dönüşmeyi beceremeyiş olmama hayret ediyorsunuz... Bunlara hayret etmenizin hoşuma gittiğini mi sanıyorsunuz?..

KONT

Sözlerimi ne kadar kötü algılıyorsunuz Darya İvanovna!

DARYA İVANOVNA

Olabilir, ama rica ederim bırakalım bunları. Dokununca kapanmış yaralar bile acıyor. Bu yüzden kaderimle barıştım, karanlık köşemde tek başıma yaşıyorum ve gelişiniz içimde hatıralarımı uyandırmasaydı aklıma gelmeyecekti bunlar. En azından hiç söz etmeyecektim onlardan. Sizi de elimden geldiğince iyi ağırlayamadığım için çok üzgünüm...

KONT

İzninizle sorabilir miyim, nasıl biri olduğumu düşünüyorsunuz? Güveninizin değerini bilmediğimi mi sanıyor-

sunuz? Ama iftira ediyorsunuz kendinize. Olamaz, burada zekânızla, eğitiminizle dikkat çekmemiş olduğunuza inanmak istemiyorum...

DARYA İVANOVNA

Tam da öyle, inanın bana Kont. Gerçi bunu hiç umursamıyorum... Bakın, gururlu bir kadınım. Geçmişimden yalnızca bu kaldı bende. Hoşlanmadığım insanların benden hoşlanmasını istemiyorum... Üstelik yoksuluz, başkalarına bağımlıyız; bütün bunlar gururumu incitmeyecek bir yakınlaşmayı engelliyor. Öyle bir yakınlaşma olanaksız oluyor... Bu yüzden ben de yalnızlığı yeğliyorum. Ayrıca yalnızlık korkunç da gelmiyor bana... okuyorum, bir şeyler yapıyorum; şansıma iyi, dürüst bir koca buldum.

KONT

Evet, hemen anlaşılıyor bu.

DARYA İVANOVNA

Elbette birtakım tuhaflıkları da yok değil kocamın... Bunu size böyle rahatça söylüyorum, çünkü zeki bakışlarınızla öyle olduğunu fark etmemiş olamazsınız... ama çok iyi biridir. Hiçbir şeyden yakınmazdım, mutlu da olurdum, eğer...

KONT

Eğer, ne?

DARYA İVANOVNA

Eğer... bazı... beklemediğim şeyler... olaylar huzurumu kaçırmasaydı.

KONT

Anlayamıyorum sizi Darya İvanovna... Ne gibi olaylar? Önce hatıralardan söz ediyordunuz...

DARYA İVANOVNA

(*Kont'un gözlerine doğrudan, masumca bakarak.*)

Bakın Kont, sizinle açık konuşacağım. Genellikle üstü kapalı konuşmayı beceremem, size karşı da düpedüz

komik olurdu bu. Yoksa siz bir kadın için gençliğinden bildiği, bambaşka bir dünyadan, bambaşka bir ilişkiden tanıdığı bir insanı... şimdi benim sizi gördüğüm gibi görmesinin ne anlama geldiğini bilmiyor musunuz?..

(*Kont belli etmeden saçlarını düzeltir.*)

Onunla konuşmanın, geçmişi hatırlamanın ne demek olduğunu anlayamıyor musunuz?..

KONT

(*Darya İvanovna'nın sözünü keser.*)

Peki siz kaderin, nasıl söylesem, kaderin dünyada her yana savurduğu bir erkek için sizin gibi her şeyi... aklını da, cette grâce'i[2] de, gençliğin bütün güzelliklerini de kendinde toplamış bir kadınla karşılaşmasının bir anlam ifade etmeyeceğini mi düşünüyorsunuz?

DARYA İVANOVNA

(*Gülümseyerek.*)

Oysa bu kadın o erkeği yemeğe kalması için çok zor ikna edebiliyor!

KONT

Ah, çok acımasızsınız! Ama hayır, söyleyin, ne düşünüyorsunuz... o erkek için bir şey ifade etmiyor mu bu?

DARYA İVANOVNA

Ben öyle düşünmüyorum. Görüyorsunuz, nasıl açık yürekli konuşuyorum sizinle. İnsanın gençliğini hatırlaması her zaman güzeldir, özellikle de hatıralarında kınanmayı gerektirecek bir şey yoksa.

KONT

Peki şimdi siz söyleyin, eğer o, o erkek kadına onu hiç, hiçbir zaman unutmadığını, onunla bu karşılaşmasının onun, nasıl desem, yüreğine derinden dokunduğunu söylerse kadın buna ne cevap verir?

DARYA İVANOVNA

Ne cevap mı verir?

---

2 Bu zarafet.

KONT

Evet, evet, ne cevap verir?

DARYA İVANOVNA

Erkeğin söylediği tatlı sözcüklerin onu çok duygulandırdığını söyler ve...

(*Elini Kont'a uzatır.*)

... eski içten dostluklarının yenilenmesi için elini uzatır ona.

KONT

(*Darya İvanovna'nın elini tutar.*)

Vous êtes charmante.[3]

(*Darya İvanovna'nın elini öpmek ister, ama o engel olur.*)

Çok iyisiniz, çok iyisiniz!

DARYA İVANOVNA

(*Neşeli bir tavırla ayağa kalkar.*)

Ah, çok sevindim! Çok sevindim! Beni hatırlamak istemediğinizi, evimizde kendinizi rahatsız hissettiğinizi, hatta üzerinize fazla düştüğümüzü söyleyeceğinizden çok korkuyordum.

KONT

(*Oturup Darya İvanovna'ya bakmaya başlar.*)

Söyler misiniz Darya İvanovna?..

DARYA İVANOVNA

(*Hafifçe Kont'a dönüp.*)

Neyi?

KONT

Aleksey İvanıç'a benim yanıma gelmemesini siz mi tavsiye ettiniz?

(*Darya İvanovna kurnaz, başını önüne eğer.*)

Siz ha?

(*Ayağa kalkarak.*)

İnanın bana, bunu yaptığınıza pişman olmayacaksınız.

---

3 Büyüleyicisiniz.

DARYA İVANOVNA

Daha neler! Güveniyordum size.

KONT

Hayır, hayır, o anlamda söylemedim.

DARYA İVANOVNA

(*Masum.*)

O anlamda değil mi? Peki ne anlamda?

KONT

Şu anlamda... burada kalmanız yanlış. Buna izin veremem. Böyle bir incinin bu ücra köşede yok olmasına razı olamam... Ben sizin için... kocanıza Petersburg'da bir görev sağlayacağım.

DARYA İVANOVNA

Bırakın!

KONT

Göreceksiniz.

DARYA İVANOVNA

Evet, bırakın diyorum size!

KONT

Sanırım siz benim bu konuda yeterince... e... ee...

(*Sözcük arar.*)

benim influence'im[4] olmadığını mı düşünüyorsunuz Darya İvanovna?..

DARYA İVANOVNA

Oh, j'en suis parfaitement persuadée![5]

KONT

Tiens![6]

(*Bu ünlem ağzından istemeden çıkmıştır.*)

DARYA İVANOVNA

(*Gülerek.*)

Yanılmıyorsam tiens dediniz, yoksa Fransızcayı unuttuğumu mu düşünüyorsunuz Kont?

---

4 Etki.

5 Ah, bundan eminim.

6 İşte böyle.

KONT

Hayır, öyle bir şey düşünmüyorum... mais quel accent![7]

DARYA İVANOVNA

Ah, yeter!..

KONT

Ama yine de kocanıza bir görev bulacağıma söz veriyorum.

DARYA İVANOVNA

Gerçekten mi? Şaka etmiyorsunuz, değil mi?

KONT

Hayır, şaka değil bu, şaka etmiyorum, hiç şaka etmiyorum.

DARYA İVANOVNA

Öyleyse çok güzel. Aleksey İvanıç size çok çok müteşekkir olacaktır.

(*Bir an susar.*)

Ancak lütfen düşünmeyin ki...

KONT

Ne düşünmeyeyim?

DARYA İVANOVNA

Hayır, bir şey yok. Bu fikir aklınıza gelmeyebilirdi, bu yüzden benim aklıma da gelmemesi gerekirdi. Demek Petersburg'da yaşayacağız. Ah, ne büyük bir mutluluk bu! Aleksey İvanıç ne çok sevinecektir! Yani orada sık sık görüşeceğiz, değil mi?

KONT

Sizi sık sık göreceğim orada, gözlerinize, saçlarınıza bakacağım... Doğrusu siz on altı yaşındasınız, eskiden olduğu gibi birlikte bahçede sous ces magnifiques tilleuls...[8] dolaşıyoruz gibi geliyor bana. Gülümseyişiniz hiç değişmemiş, kahkahalarınız o zamanlar olduğu gibi yine öyle şen, yine hoş, yine genç.

---

7 Ama nasıl bir söz.

8 O muhteşem ıhlamur ağaçlarının altında.

DARYA İVANOVNA

Nereden biliyorsunuz bunu?

KONT

Ne demek nereden? Anlayamıyor muyum yani?

DARYA İVANOVNA

O zamanlar gülemiyordum... Gülecek durumda değildim. Hüzünlüydüm, dalgındım, sessizdim, unuttunuz mu yoksa?..

KONT

Her zaman öyle değildiniz...

DARYA İVANOVNA

Bunu herkesten çok sizin unutmamanız gerekirdi Monsieur le comte.[9] Ah, ne kadar gençtik o zamanlar... özellikle de ben!.. Siz... siz pırıl pırıl bir subay olarak gelmiştiniz... Anneciğinizin nasıl sevindiğini, yüzünüze bakmaya doyamadığını hatırlıyor musunuz?.. Yaşlı teyzeniz prenses Liza'nın bile başını döndürmüştünüz, hatırlıyor musunuz?..

(*Bir an susar.*)

Hayır, o anda ben hiç gülmüyordum.

KONT

Vous êtes adorable... plus adorable que jamais.[10]

DARYA İVANOVNA

En vérité?[11] Hatırladığıma göre o zamanlar böyle söylemiyordunuz.

KONT

Ben mi? Ben ki...

DARYA İVANOVNA

Tamam, yeter. Yanlış anlamıyorsam bana komplimanı yapmaya hazırlanıyorsunuz, eski dostlar arasında bunun bir yararı olmaz.

---

9 Bay Kont.

10 Çok güzelsiniz, her zamankinden daha güzelsiniz.

11 Gerçekten mi?

KONT

Ben mi? Size kompliman ha?..

DARYA İVANOVNA

Evet, siz... Sizi gördüğüm o zamandan bu yana çok değiştiğinizin farkında değil misiniz? Ama gelin, şimdi başka bir şeyden söz edelim. İyisi mi söyleyin, Petersburg'da ne yapıyorsunuz, nasılsınız?.. Bunları çok merak ediyorum... Müzikle ilgilenmeye devam ediyorsunuz, değil mi?

KONT

Evet, ama anlayacağınız, işlerimin arasında.

DARYA İVANOVNA

Sesiniz yine öyle harika mı?

KONT

Sesim hiçbir zaman harika olmamıştır, ama hâlâ şarkı söylüyorum.

DARYA İVANOVNA

Ah, hatırlıyorum, sempatik, olağanüstü bir sesiniz vardı... Ayrıca sanırım beste de yapıyordunuz?

KONT

Şimdi de ara sıra besteler yaptığım oluyor.

DARYA İVANOVNA

Ne tür besteler?

KONT

İtalyan tarzı. Başkasını sevmiyorum. Pour moi – je fais peu, mais ce que je fais est bien.[12] Sahi siz de ilgileniyordunuz müzikle, değil mi? Çok güzel piyano çalıyordunuz. Umarım bırakmamışsınızdır müziği?

DARYA İVANOVNA

(*Piyanoyu, üzerindeki notaları göstererek.*)

İşte size cevabım.

KONT

Ya?

(*Piyanoya yaklaşır.*)

---

12 Kendim için... az yapıyorum, ama yaptığımı iyi yapıyorum.

DARYA İVANOVNA

Ne yazık ki piyanomuz çok kötü, ama hiç değilse sadıktır. Titrer, zangırdar, ama hüzünlenmez.

KONT

(*Birkaç tuşa dokunur.*)

Sesi fena değil. Ah, tam sırası... çok güzel bir fikir geldi aklıma! À livre ouvert[13] bir şey çalabilir misiniz?

DARYA İVANOVNA

Fazla zor değilse çalabilirim.

KONT

Ah! Bu hiç zor değil. Küçük bir şey, une bagatelle que j'ai composée,[14] operamdan tenor için bir romans. Ben... belki bilmiyorsunuz, bir opera besteliyorum, anlarsınız ya, eğlenmek için... herhangi bir iddiam olmadan.

DARYA İVANOVNA

Gerçekten mi?

KONT

Tamam, uygun görürseniz romansımı getirmesi için birini yollarım veya iyisi mi... hayır, kendim gider getiririm. Birlikte çalışırız üzerinde... ister misiniz?

DARYA İVANOVNA

Peki burada mı romansınız?

KONT

Burada, odamda.

DARYA İVANOVNA

Ah, Tanrı aşkına Kont, hemen getirin. Tanrım, çok müteşekkirim size! Lütfen hemen gidip getirin.

KONT

(*Şapkasını alır.*)

Şimdi, hemen şimdi gidiyorum. Vous verrez, cela n'est pas mal![15] Umarım hoşunuza gider bu küçük bestem.

---

13 Notaya bakarak.

14 Benim bestelediğim önemsiz bir şey.

15 Göreceksiniz, hiç de fena değildir.

DARYA İVANOVNA

Hoşuma gitmez olabilir mi? Ancak önce hoşgörünüzü rica edeceğim.

KONT

Ah, rica ederim! Tersine, ben...

(*Giderken, kapıda.*)

A! O zamanlar hiç gülmezdiniz!

DARYA İVANOVNA

Sanırım şimdi alay ediyorsunuz benimle... Ama ben de bir şey gösterebilirim size...

KONT

Nedir? Ne göstereceksiniz?

DARYA İVANOVNA

Bende olan, sakladığım bir şey... Onu hatırlayabilecek misiniz?.. Görmek isterdim...

KONT

Evet ama neden söz ediyorsunuz?..

DARYA İVANOVNA

Ne olduğunu söylemem. Şimdi gidin, romansınızı getirin, sonra bakarız.

KONT

Vous êtes un ange.[16] Hemen döneceğim. Vous êtes un ange!

(*Mariya İvanovna'ya el sallar ve antreye çıkar.*)

16. Sahne

(*Darya İvanovna yalnızdır.*)

DARYA İVANOVNA

(*Kont'un arkasından bakar ve kısa bir suskunluktan sonra yüksek sesle.*)

Zafer! Zafer!.. Gerçekten mi? Böyle çabuk, beklenme-

16 Siz bir meleksiniz.

dik bir şekilde! A! Je suis ton ange... je suis adorable!..[17] Anlaşılan tam paslanmamışım burada. Hâlâ onun gibi erkekler bile...

(*Gülümser.*)

... hoşlanabiliyor benden... Ah, sevgili Kont'um benim! Hayli komik olduğunuzu, çok da ihtiyarladığınızı saklayamayacağım sizden. Ama o zaman otuz yedi yaşında olduğu hâlde, yirmi sekiz yaşında olduğunu söylediğimde yüzünü ekşitmedi... ne de sakince yalan söyledim. Romansınızı da sevsinler. Onu çok güzel bulacağıma şimdiden emin olabilirsiniz.

(*Aynanın karşısında durur, kendine bakar, iki eliyle belini sıvazlar.*)

Benim zavallı taşra elbisem, yakında vedalaşacağım seninle! Boşuna o kadar uğraşmadım senin üzerinde, ilçe başkanımızın karısından o modelleri boşuna istemedim. Bana layıkıyla hizmet ettin. Asla atmayacağım seni, ama Petersburg'da da artık giymeyeceğim.

(*Kendine çekidüzen vererek.*)

Bana öyle geliyor ki bu omuzlarda kadife fena durmayacak...

17. Sahne

(*Darya İvanovna. Antre kapısı usulca açılır, Mişa'nın başı görünür. Bir süre Darya İvanovna'ya bakar ve odaya girmeden usulca seslenir: "Darya İvanovna!.. "*)

DARYA İVANOVNA

(*Hızla dönüp bakar.*)

Siz miydiniz Mişa! Ne istiyorsunuz? Şimdi meşgulüm...

MİŞA

Biliyorum, biliyorum... içeri girmeyeceğim efendim; yal-

17 Ah! Ben senin meleğinim... Çok güzelim!..

nızca uyarmak istemiştim sizi, Aleksey İvanıç şimdi gelecekler.

DARYA İVANOVNA

Neden onunla dolaşmaya çıkmadınız?

MİŞA

Dolaştım Darya İvanovna, ama daireye gitmek istediklerini söylediler; engel olamadım kendilerine efendim.

DARYA İVANOVNA

Ee... gitti mi?

MİŞA

Gittiler, ama çok az kaldılar, hemen çıktılar efendim.

DARYA İVANOVNA

Çıktığını nereden biliyorsunuz?

MİŞA

Köşeden bakıyordum efendim.

(*Kulak kabartır.*)

İşte geliyorlar, sanırım buraya gelecekler efendim.

(*Gözden kaybolur, bir dakika sonra tekrar görünür.*)

Beni unutmayacaksınız, değil mi efendim?

DARYA İVANOVNA

Hayır, hayır.

MİŞA

Çok teşekkür ederim efendim.

(*Gözden kaybolur.*)

18 Sahne

(*Darya İvanovna, biraz sonra Aleksey İvanoviç.*)

DARYA İVANOVNA

Yoksa kıskançlığı mı tuttu Aleksey İvanıç'ın? Evet, söylenecek bir şey yok buna!

(*Oturur. Antrenin kapısından Aleksey İvanoviç girer. Şaşkındır. Darya İvanovna dönüp bakar.*)

A, sen miydin Alexis?

STUPENDYEV

Benim, benim canım, benim. Kont gitti mi yoksa?

DARYA İVANOVNA

Evine gitti diye düşünüyorum.

STUPENDYEV

Bu arada daireye uğrayıp beni beklememelerini söyledim. Bugün başka nasıl yapardım? Evimizde böylesine saygın bir konuk varken... Peki ama nereye gitti Kont?

DARYA İVANOVNA

(*Ayağa kalkar.*)

Bakın ne diyeceğim Aleksey İvanoviç, Petersburg'da yüksek maaşlı, iyi bir görev ister misiniz?

STUPENDYEV

Ben mi? İstemez olur muyum?

DARYA İVANOVNA

İstiyor musunuz?

STUPENDYEV

Elbette istiyorum... Nasıl bir soru bu?

DARYA İVANOVNA

Öyleyse yalnız bırakın beni.

STUPENDYEV

Yani nasıl yalnız?

DARYA İVANOVNA

Kont'la yalnız... Şimdi gelecek. Romansını almak için gitti.

STUPENDYEV

Romansını mı?

DARYA İVANOVNA

Evet, romansını. Bir romans bestelemiş... Birlikte çalışmak istiyoruz onu.

STUPENDYEV

Neden gitmek zorundayım?.. Ben de dinlemek isterdim...

DARYA İVANOVNA

Ah Aleksey İvanıç! Biliyorsunuz, her sanatçı pek hassas olur ve üçüncü bir kişi onlar için düpedüz... felakettir.

STUPENDYEV

Sanatçılar için mi? Hım... Demek üçüncü bir kişi. Ama doğrusu bilmiyorum, bu uygun olur mu?.. Nasıl çıkıp gideceğim evden?.. Kont gücenecektir buna.

DARYA İVANOVNA

Hiç gücenmez, inan bana. Senin meşgul biri, bir devlet memuru olduğunu biliyor. Zaten yemekte de olacaksın.

STUPENDYEV

Yemekte olacak mıyım? O zaman tamam.

DARYA İVANOVNA

Saat üçte.

STUPENDYEV

Saat üçte. Hım! Evet... Tamamen seninle aynı fikirdeyim. Yemekte. Evet, saat üçte.

(*Olduğu yerde döner.*)

DARYA İVANOVNA

(*Bir an bekledikten sonra.*)

Evet, ne yapıyorsun?

STUPENDYEV

Bilmiyorum... Sanki başım ağrıyor. Şu sol tarafı.

DARYA İVANOVNA

Gerçekten mi? Sol tarafı mı?

STUPENDYEV

Yemin ederim. İşte, işte, bütün bu tarafı; bilmiyorum... evde kalsam daha iyi olacak gibi geliyor bana.

DARYA İVANOVNA

Bak ne diyeceğim dostum, Kont'tan kıskanıyorsun beni, belli bu.

STUPENDYEV

Ben mi? Nereden çıkardın? Öyle bir şey çok aptalca olurdu...

DARYA İVANOVNA

Elbette çok aptalca olurdu, kimsenin kuşkusu olamaz bundan; ama kıskanıyorsun...

STUPENDYEV

Ben mi?

DARYA İVANOVNA

Saçlarını boyayan bir erkekten kıskanıyorsun beni.

STUPENDYEV

Kont saçlarını mı boyuyormuş? Öyle mi? Ben de peruk takıyorum.

DARYA İVANOVNA

O da doğru; senin sükûnetin belki bu yüzden her şeyden değerli benim için, kalırsan... o zaman Petersburg'u unut.

STUPENDYEV

Ne diyorsun? O görev Petersburg'da mı yoksa?.. Benim burada olmamama mı bağlı bu?

DARYA İVANOVNA

Özellikle.

STUPENDYEV

Hım! Çok tuhaf. Elbette seninle aynı fikirdeyim, ama kabul edersin ki yine de çok tuhaf bu...

DARYA İVANOVNA

Olabilir.

STUPENDYEV

Ne tuhaf... ne tuhaf!

(*Odanın içinde dolaşmaya başlar.*)

Hım!

DARYA İVANOVNA

Ama bir an önce kararını ver... Kont gelmek üzeredir.

STUPENDYEV

Ne tuhaf!

(*Bir an susar.*)

Bak ne diyeceğim Daşa, kalıyorum.

DARYA İVANOVNA

Nasıl istersen.

STUPENDYEV

Bu görev konusunda Kont bir şeyler mi söyledi yoksa?

DARYA İVANOVNA

Sana söylediğimin dışında bir şey ekleyecek durumda değilim. Kal ya da git, sen bilirsin...

STUPENDYEV

Bulacağı iyi bir görev miymiş peki?

DARYA İVANOVNA

İyiymiş.

STUPENDYEV

Tamamen aynı fikirdeyim seninle. Ben... kalıyorum... kesinlikle kalıyorum Daşa.

(*Antreden Kont'un tiz sesi gelir.*)

İşte geldi.

(*Kısa bir tereddütten sonra.*)

Saat üçte! Hoşça kal.

(*Çalışma odasına koşar.*)

DARYA İVANOVNA

Tanrı'ya şükür!

19. Sahne

(*Darya İvanovna ve Kont.*
Kont'un elinde rulo hâlinde bir tomar kâğıt vardır.)

DARYA İVANOVNA

Nihayet gelebildiniz Kont.

KONT

Me voilà, ma toute belle.[18] Evet, biraz geciktim.

DARYA İVANOVNA

Gösterin, gösterin bana... Ne kadar sabırsızlandığımı bilemezsiniz.

(*Kont'un elinden ruloyu alır,*
heyecanla kâğıtlara bakar.)

---

18 İşte buradayım güzelim.

KONT

Fazla olağanüstü bir şey beklemeyin lütfen. Önceden söyledim, önemsiz, gerçekten önemsiz bir şey bu.

DARYA İVANOVNA

(*Gözlerini notalardan ayırmadan.*)

Yo, yo... Oh! mais c'est charmant![19]

(*Parmağıyla bir yeri göstererek.*)

Âşık oldum bu geçişe!..

KONT

(*Mütevazı bir gülümsemeyle.*)

Evet, hiç de alışılmış bir geçiş değil.

DARYA İVANOVNA

Ve bu rentrée![20]

KONT

Ya? Hoşunuza gitti mi?

DARYA İVANOVNA

Çok, çok güzel! Hadi gidelim, gidelim; ne diye boşa zaman harcıyoruz!

(*Piyanoya gider, oturur, kapağı açar, notaları yerleştirir...*)

Andante mi?

KONT

Andante, andante amoroso quasi cantando.[21]

(*Öksürür.*)

Hım, hım. Bugün sesim iyi değil... ama bağışlayın... Une voix de compositeur, vous savez...[22]

DARYA İVANOVNA

Malum mazeret. Siz böyle dedikten sonra ben zavallıcık ne söyleyebilirim? Başlıyorum.

(*Nakaratı çalar.*)

Burası zor işte.

---

19 Ah! Ama çok güzel.

20 Dönüş.

21 Ağırca tempoda sevgiyle şarkı söyler gibi. (Müz.)

22 Bir bestecinin sesi, bilirsiniz...

KONT

Ama sizin için değil.

DARYA İVANOVNA

Sözcükler çok hoş.

KONT

Evet... Metastasio'un[23] şiirlerinden aldım... Doğru yazılıp yazılmadığını bilmiyorum.

(*Parmağıyla gösterir.*)

Onun bir şiiri bu.

La dolce tua immagine,
O vergine amata,
Del'alma innamorata...[24]

İşte bu şiir, dinleyin.

(*Şiiri İtalyanca okur, Darya İvanovna piyanoda eşlik eder.*)

DARYA İVANOVNA

Harika, harika... Oh, que c'est joli![25]

KONT

Öyle mi diyorsunuz?

DARYA İVANOVNA

İnanılmaz, inanılmaz!

KONT

Üstelik gerektiği gibi okuyamadım da. Ama ne güzel eşlik ettiniz, Tanrım! İnanın şimdiye kadar hiç kimse, hiç kimse böyle eşlik etmedi bana... hiç kimse!

DARYA İVANOVNA

Şımartıyorsunuz beni.

KONT

Ben mi? Karakterimde öyle bir şey yok Darya İvanovna.

---

23 Pietro Metastasio (1698-1782), İtalyan şair ve libretto yazarı.

24 Senin tatlı hayalin,
Ey sevgili bakire,
Âşık ruhun... (İt.)

25 Ah, ne güzel!

İnanın, c'est moi qui vous le dis,[26] büyük bir müzisyensiniz...

DARYA İVANOVNA

(*Notalara bakmaya daha derin dalmış gibi.*)

Çok hoşuma gitti bu pasaj! Çok yeni!

KONT

Gerçekten mi?

DARYA İVANOVNA

Operanın tamamı da böyle güzel mi acaba?

KONT

Bilirsiniz, bu konuda besteci yargıda bulunmaz; ama bana öyle geliyor ki geri kalanı daha güzel değilse bile en azından daha kötü değil.

DARYA İVANOVNA

Tanrım! Yoksa bu operanızdan bir şeyler daha söylemeyecek misiniz bana?

KONT

Ricanızı yerine getirmek beni fazlasıyla mutlu ederdi Darya İvanovna, ama ne yazık ki piyanoda çalmayı bilmiyorum, yanıma başka bir şey de almadım.

DARYA İVANOVNA

Çok yazık!

(*Ayağa kalkarak.*)

Bir dahaki sefere... Evet, umarım Kont, gitmeden önce bir kez daha konuğumuz olursunuz.

KONT

Ben mi? İzniniz olursa size her gün gelmeye hazırım. Verdiğim söze gelince, o konuda içiniz rahat olsun.

DARYA İVANOVNA

(*Masum.*)

Hangi söz?

KONT

Petersburg'da kocanıza bir görev bulacağım, söz verdim size. Burada kalmanız olmaz. Düpedüz ayıp bu! Pour

26 Size söylüyorum.

végéter ici vous n'êtes pas faite.[27] Toplumumuzun parlak süslerinden biri olmak zorundasınız ve istiyorum ki... buna neden olmanın gururunu yaşayayım... Ama düşüncelisiniz gibi geliyor bana... Sorabilir miyim, ne düşünüyorsunuz?

DARYA İVANOVNA

(*Kendi kendine, şarkı söyler gibi.*)

La dolce tua immagine...

KONT

Ah! Biliyordum, bu cümlenin belleğinizde kalacağını biliyordum... Yaptığım c'est trés chantant.[28]

DARYA İVANOVNA

Çok hoş bir cümle bu. Ama affedersiniz Kont... müziğinizin güzelliğinden ne dediğinizi duyamadım...

KONT

Dedim ki Darya İvanovna, sizin kesinlikle Petersburg'a gelmeniz gerekiyor... önce siz ve kocanız için, sonra benim için... Bu arada kendimi de sayıyorum, çünkü... çünkü sizinle çok eski diyebileceğim ilişkimiz bir ölçüde bu hakkı veriyor bana. Hiç unutmadım sizi Darya İvanovna ve şu anda herhangi bir zamankinden daha kesin söyleyebilirim bunu, içtenlikle bağlıyım size... sizinle bu karşılaşmam...

DARYA İVANOVNA

(*Hüzünlü.*)

Neden bana böyle şeyler söylüyorsunuz Kont?

KONT

Neden açmamalıyım size duygularımı?

DARYA İVANOVNA

Çünkü uyandırmamalısınız...

KONT

Neyi uyandırmamalıyım?.. Ne uyandırmamalıyım? Söyleyin...

---

27 Burada sürünmek için yaratılmamışsınız.

28 Çok melodik.

20. Sahne

(Aynı kişiler ve Stupendyev çalışma odasının kapısında görünür.)

DARYA İVANOVNA

Boş beklentiler.

KONT

Neden boş olsun? Nasıl beklentiler bunlar?

DARYA İVANOVNA

Neden mi boş? Sizinle açık konuşmaya kararlıyım Valeryan Nikolaiç.

KONT

İsmimi hatırlıyorsunuz!

DARYA İVANOVNA

Bakın, biliyor musunuz, burada... bir süre... ilgileneceksiniz benimle... oysa Petersburg'da o kadar önemsemeyeceksiniz, belki bizim için yaptığınıza pişman bile olacaksınız.

KONT

Ah, neler söylüyorsunuz Darya İvanovna, rica ederim! Değerinizin farkında değilsiniz! Yoksa anlamıyor musunuz?.. Mais vous êtes une femme charmante...[29] Sizin için yapacaklarımdan pişman olmak mı, hayır Darya İvanovna!..

DARYA İVANOVNA

(Stupendyev'i görünce.)

Kocam için mi söylüyorsunuz bunu?

KONT

Ah evet, evet, kocanız için. Pişman olmak... Hayır, gerçek duygularımdan henüz haberiniz yok... Evet, ben de size karşı açık yürekli olmak istiyorum...

---

29 Büyüleyici bir kadınsınız.

DARYA İVANOVNA

(*Mahcup.*)

Kont...

KONT

Söylüyorum size, gerçek duygularımdan henüz haberiniz yok.

STUPENDYEV

(*Hızla odaya girer, arkası dönük olan Kont'a yaklaşır, öne eğilerek.*)

Ekselansları, ekselansları...

KONT

Duygularımdan haberiniz yok Darya İvanovna.

STUPENDYEV

(*Bağırır.*)

Ekselansları... Ekselansları...

KONT

(*Hızla döner, bir süre Stupendyev'in yüzüne bakar, sakince konuşur.*)

Siz miydiniz Aleksey İvanıç? Nereden çıktınız böyle birden?

STUPENDYEV

Bitişik odadan... bitişik odadan ekselansları. Bitişik odadaydım ekselansları...

KONT

Sizin dairede olduğunuzu sanıyordum. Biz de eşinizle burada müzik yapıyorduk. Çok şanslı bir insansınız Bay Stupendyev! Rahatlıkla söyleyebilirim bunu, açıkça, çünkü eşinizi çocukluğundan beri tanıyorum.

STUPENDYEV

Çok iyi yüreklisiniz ekselansları.

KONT

Evet, evet... Mutlu bir insansınız!

DARYA İVANOVNA

Kont'a teşekkür edebilirsin canım.

KONT

(*Hemen Darya İvanovna'nın sözünü keser.*)

Permettez... je le lui dirai moi-même... plus tard... quand nous serons plus d'accord.[30]

(*Yüksek sesle Stupendyev'e.*)

Mutlu bir insansınız! Müziği seviyor musunuz?

STUPENDYEV

Elbette ekselansları. Ben...

KONT

(*Darya İvanovna'ya dönerek.*)

Sahi, bir şey göstermek istiyordunuz bana, unuttunuz mu?

DARYA İVANOVNA

Ben mi?

KONT

Evet... siz... Vous avez déja oublié[31]

DARYA İVANOVNA

(*Çabuk çabuk, alçak sesle.*)

Il est jaloux et comprend le français.[32] Ah, evet, sahi... Şimdi hatırladım, şimdi söyleyecektim size... bahçemizi göstermek istiyordum, yemeğe daha vakit var çünkü.

KONT

Ya?

(*Bir an susar.*)

Bahçeniz de mi var?

DARYA İVANOVNA

Küçük, ama yeterince çiçek dolu.

KONT

Evet, evet, hatırlıyorum, çok ilgilenirdiniz çiçeklerle. Gösterin, gösterin bahçenizi. Lütfen, rica ediyorum.

(*Şapkasını almak için piyanoya doğru yürür.*)

---

30 İzin verin... ona kendim söyleyeceğim... sonra... tam olarak anlaştığımız zaman.

31 Unuttunuz mu?

32 O kıskançtır, Fransızca da anlıyor.

STUPENDYEV

(*Darya İvanovna'ya yaklaşıp alçak sesle.*)

Ne oluyoruz... ne oluyoruz... ne demek oluyor bu... ha?

DARYA İVANOVNA

(*Alçak sesle.*)

Saat üçte ya da Petersburg'daki görevi unut...

(*Kocasından uzaklaşır, masanın üzerinden şemsiyesini alır.*)

KONT

(*Döner.*)

Kolunuzu verin bana.

(*Alçak sesle.*)

Anlıyorum sizi.

DARYA İVANOVNA

(*Kont'a zor fark edilir anlamlı bir gülümsemeyle bakarak.*)

Öyle mi düşünüyorsunuz?

STUPENDYEV

(*Yeni yeni uyanıyormuş gibi.*)

Evet, izninizle, izninizle... ben de sizinle geliyorum.

DARYA İVANOVNA

(*Durup bakınarak.*)

Sen de mi gelmek istiyorsun mon ami? Gel, gel, hadi gel.

(*Kont'la birlikte bahçeye açılan kapıya yürürler.*)

STUPENDYEV

Evet... ben de geliyorum.

(*Şapkasını alıp birkaç adım atar.*)

DARYA İVANOVNA

Gel, gel...

(*Kont'la çıkar.*)

21. Sahne

(*Stupendyev yalnızdır.*)

STUPENDYEV

(*Birkaç adım yürür, şapkasını buruşturup yere atar.*)

Tamam, lanet olsun, kalıyorum! Gelmiyorum!

(*Odada aşağı yukarı dolaşmaya başlar.*)

Kararlı bir insanım ben, yarım yamalak işleri sevmem. Nereye kadar gidecek görmek istiyorum... Her şeyi sonuna kadar kaldırabilirim. Her şeyi kendi gözlerimle görüp inanmak istiyorum. İstediğim bu işte... Ama nihayetinde duyulmamış, görülmemiş bir iş bu! Evet, tutalım çocukluk yıllarından tanıyor adamı; evet, tutalım kültürlü bir kadın o; çok, fazlasıyla kültürlü kadın... öyle olsa bile neden oynuyor benimle? Eğitim görmemiş olduğum için mi? Bir kere benim suçum değil bu. Petersburg'da bir görevden söz ediyor... saçma değil mi? Hem inanmak mümkün mü böyle bir şeye? Ya öyle bir şey yoksa? Kont denen bu adam Petersburg'da hemen bir görev bulacakmış bana! Evet, bakalım o kadar önemli biri mi?.. Durumu hiç de iyi değil... Tamam, tutalım ki orada iyi bir görev bulacak; peki bunun için bütün gün ağzının kokusunu çekmek zorunda mıyım?.. Yakışıksız bir şey bu! Evet, söz verdi... tamam, o kadar. Saat üçte, saat üçte...

(*Saatine bakar.*)

... daha ikiyi çeyrek geçiyor!

(*Durur.*)

Bahçeye gideyim!

(*Bakınır.*)

Ya onlarla karşılaşırsam!

(*Şapkasını alır, düzeltir.*)

Gideceğim, evet, gideceğim.

(*Karısını taklit eder.*)

Ben de, ben de... hadi gel, mon ami, gel!

(*Bir an susar.*)

Evet, ne olursa olsun, onlarla gitmeliydin kardeşim! Hayır, bilirim seni... ne yapacağını bilirim!.. Hemen şimdi gideceksin! Ah!

(*Tekrar döşemeye fırlatır şapkasını.*)

22. Sahne

(*Stupendyev ve antreden Mişa girer.*)

MİŞA

(*Stupendyev'in yanına gelir.*)

Neyiniz var Aleksey İvanıç? Canınız sıkkın gibi efendim?

(*Yerden şapkayı alır, düzeltir, masanın üzerine koyar.*)

Neyiniz var efendim?

STUPENDYEV

Kes sesini lütfen kardeşim! Hiç değilse sen sıkma canımı.

MİŞA

Rica ederim Aleksey İvanıç, böyle demeyin. Bir şey için huzursuz mu ettim sizi yoksa efendim?

STUPENDYEV

(*Bir an susar.*)

Sen değilsin beni huzursuz eden, ama...

(*Kolunu uzatarak bahçeyi gösterir.*)

... Canımı sıkan işte orada!

MİŞA

(*Kapıya bakıp masum bir sesle.*)

Sorabilir miyim, kim bu?

STUPENDYEV

Kim mi?.. O adam...

MİŞA

Kim yani efendim?

STUPENDYEV

Sanki bilmiyorsun kim olduğunu! Buraya gelen Kont.

MİŞA

Neyiyle huzursuz ediyor sizi efendim?

STUPENDYEV

Neyiyle ha!.. Sabahtan beri Darya İvanovna'nın yanından ayrılmıyor, onunla şarkılar söylüyor, dolaşıyor... Ne diyorsun sen... bu... hoş bir şey mi? Hoş bir şey mi... ha? Bir koca için yani.

MİŞA

Bir koca için kötü bir şey yok bunda efendim.

STUPENDYEV

Nasıl bir şey yok? Ne dediğimi duymadın mı? Darya İvanovna ile dolaşıyor, şarkılar söylüyor...

MİŞA

Hepsi bu mu efendim? Rica ederim Aleksey İvanıç, bundan huzursuz olmanız yanlış değil mi? Öyle ya, bütün bunlar, nasıl desem, sizin iyiliğiniz için yapılıyor. Önemli, etkili bir insan Kont, Darya İvanovna'yı da çocukluğundan tanıyor... bundan yararlanmamak olur mu? Lütfen efendim! Öyle olsa kimsenin yüzüne bakamazdınız. Gayet yerinde sözler söylediğimi düşünüyorum, yine de size olan sevgim...

STUPENDYEV

Sevginle çekil başımdan!

(*Oturup öte yana döner.*)

MİŞA

Aleksey İvanıç...

(*Bir an susar.*)

Aleksey İvanıç!

STUPENDYEV

(*Oturuşunu bozmadan.*)

Ne var? Ne istiyorsun?

MİŞA

Neden öyle oturuyorsunuz? İyisi mi çıkıp dolaşalım biraz...

STUPENDYEV

(*Yine öyle.*)

Dolaşmak istemiyorum.

MİŞA

Gidelim efendim... Gerçekten, gidelim...

STUPENDYEV

(*Hızla döner, kollarını kavuşturup.*)

Nedir benden beklediğin? Ha?.. Bugün sabahtan beri neden dibimden ayrılmıyorsun? Dadı gibi kim taktı seni peşime?

MİŞA

(*Başını öne eğer.*)

Gerçekten beni peşinize taktılar efendim.

STUPENDYEV

(*Ayağa kalkarak.*)

Sorabilir miyim, kim?

MİŞA

Sizin iyiliğiniz için efendim Aleksey İvanıç.

STUPENDYEV

Söyler misiniz muhterem beyefendi, kim taktı sizi peşime?

MİŞA

(*Biraz ağlamaklı.*)

Lütfen dinleyin Aleksey İvanıç, Tanrı aşkına. İki sözcük Aleksey İvanıç, iki sözcük... ayrıntılarıyla açıklayamam. Yağmur çiseleyecek gibi... şimdi gelirler...

STUPENDYEV

Yağmur çiseleyecek diyorsun, sonra da dolaşmaya çıkalım diyorsun!

MİŞA

Öyleyse dışarı çıkamayız... Lütfen Aleksey İvanıç, telaşlanmayın... Neden endişe ediyorsunuz? Buradayız işte, öyle ya, görüyoruz efendim... öyle ya, her şey açık... Saat üçte dönecektiniz...

STUPENDYEV

Peki niyetin nedir senin? Ne söyledi sana karım?..

MİŞA

Özellikle bir şey söylemedi efendim... öylesine efendim... Rica ederim, ikiniz de velinimetimsiniz. Siz velinimetimsiniz, Darya İvanovna da velinimetim. Ayrıca akrabam da... Yardımcı olmak istemez miyim size?..

(*Stupendyev'in elini tutar.*)

STUPENDYEV

Burada kal dediler bana! Benim yerim burası! Burası... Benim evim burası! Engel olacağım onlara!

MİŞA

Elbette sizin eviniz efendim. Size her şeyden haberim olduğunu söylüyorsam...

STUPENDYEV

Öyle mi? Darya İvanovna'nın seni aldatmadığını mı düşünüyorsun? Galiba hâlâ çocuk ve aptalsın sen kardeşim. Kadınları henüz tanımıyorsun...

MİŞA

Onları tanımak kim, ben kim efendim... Ancak şu var...

STUPENDYEV

Burada yakaladım Kont'u ve kendi kulaklarımla duydum nasıl ısrar ettiğini: "Hanımefendi, duygularımdan haberiniz yok, hepsini, duygularımı açacağım size," diyordu... Öyleyken sen de bana dolaşmaya çıkalım diyorsun...

MİŞA

(*Kederli.*)

Galiba çiseleyecek yağmur... Aleksey İvanıç! Aleksey İvanıç!

STUPENDYEV

Yaklaşıyor!

(*Bir an susar.*)

Evet, gerçekten atıştıracak gibi!

MİŞA

Buraya geliyorlar, buraya geliyorlar.

(*Tekrar Stupendyev'in elini tutar.*)

STUPENDYEV

(*Direnir.*)

Hayır, şimdi konuşmuyorlar!

(*Bir an susar.*)

Ama neyse, lanet olsun, gidelim!

MİŞA

Durun, şapkanızı, şapkanızı...

STUPENDYEV

Şapkanın sırası mı şimdi? Boş ver şapkayı!

(*İkisi birlikte antreye koşar.*)

23. Sahne

(*Darya İvanovna ile Kont bahçeden girerler.*)

KONT

Charmant! Charmant![33]

DARYA İVANOVNA

Öyle mi diyorsunuz?

KONT

Bahçeniz çok güzel, buradaki her şey gibi çok güzel.

(*Bir an susar.*)

Ne yalan söyleyeyim Darya İvanovna... Bu kadarını beklemiyordum; büyülendim, büyülendim...

DARYA İVANOVNA

Neyi beklemiyordunuz Kont?

KONT

Ne demek istediğimi anlıyorsunuz. O mektubu ne zaman göstereceksiniz bana?

---

33 Çok güzel, çok güzel.

DARYA İVANOVNA

Niçin görmek istiyorsunuz onu?..

KONT

Ne demek niçin?.. İkimizin de genç olduğu zamanlarda da böyle mi hissediyordum, öğrenmek istiyorum...

DARYA İVANOVNA

Kont, bana sorarsanız o zamanları düşünmeyelim derim.

KONT

Peki neden? Yoksa Darya İvanovna, yoksa beni nasıl etkilediğinizi görmüyor musunuz?..

DARYA İVANOVNA

(*Mahcup.*)

Kont...

KONT

Hayır, dinleyin beni... Gerçeği söylüyorum... Buraya geldiğimde, sizi gördüğümde, itiraf ediyorum... bağışlayın beni lütfen... dostluğumuzu yeniden başlatmayı istediğinizi düşünmüştüm...

DARYA İVANOVNA

(*Başını kaldırarak.*)

Yanılmadınız Kont...

KONT

Bunun için de ben... ben...

DARYA İVANOVNA

(*Gülümseyerek.*)

Sonra Kont, sonra...

KONT

Sonra birden karşımdakinin olağanüstü çekici, büyüleyici bir kadın olduğunu fark ettim ve şimdi açık yüreklilikle itiraf etmek zorundayım... artık başımı döndürüyorsunuz.

DARYA İVANOVNA

Benimle alay ediyorsunuz Kont...

KONT

Ben mi alay ediyorum sizinle?

DARYA İVANOVNA

Evet, siz! Oturalım Kont. İki sözcük söylememe izin verin...

(*Oturur.*)

KONT

(*Otururken.*)

Dediklerime inanmıyorsunuz!..

DARYA İVANOVNA

Peki inanmamı mı istiyorsunuz? Yapmayın... Sizde nasıl bir izlenim uyandırdığımı bilmiyorum sanki... Bugün benden niçin hoşlandığınızı Tanrı bilir, yarınsa unutursunuz.

(*Kont bir şey söylemek ister,*
ama Darya İvanovna engel olur.)

Kendinizi benim yerime koyun... Gençsiniz, önemli bir kişisiniz, yüksek sosyetede yaşıyorsunuz; konuğumuz olmanız bir tesadüf...

KONT

Hayır...

DARYA İVANOVNA

(*Susturur.*)

Geçerken şöyle bir gördünüz beni. Hayatta yolumuzun ayrı olduğunu biliyorsunuz... Beni neye inandırmaya çalışıyorsunuz... dostunuz olduğuma mı?.. Ama ben Kont, ben hayatını yalnız geçirmeye mahkûm bir kadınım... huzuruma önem vermeliyim, kalbime hâkim olmalıyım... eğer istemiyorsam zamanla...

KONT

(*Darya İvanovna'nın sözünü keser.*)

Kalbinizi, kalbiniz... vous dites[34] kalbiniz! Ama benim de bir kalbim yok mu? Nereden biliyorsunuz, onun... bu kalbin sonunda kendini belli etmediğini? Hayatınızı yalnız geçirmekten söz ediyorsunuz! Peki ama neden yalnız?

---

34 Diyorsunuz.

DARYA İVANOVNA

Derdimi iyi anlatamadım Kont. Yalnız değilim ben... yalnızlıktan söz etmeye hakkım yok.

KONT

Anlıyorum, anlıyorum... kocanız... ama acaba... acaba... Tamam, yalnızca aramızda kalacak bu... de la sympathie.[35]

(*Kısa bir sessizlik.*)

Yalnız itiraf edeyim, bir şey çok acı benim için; bana hak vermemeniz, beni bir, ne desem, bilemiyorum... sahtekâr gibi görmeniz acı veriyor bana... bana inanmadığınız için.

DARYA İVANOVNA

(*Bir süre susar, Kont'a yandan bakar.*)

Nasıl inanayım size Kont?

KONT

Oh, vous êtes charmante![36]

(*Darya İvanovna'nın elini tutar. Darya İvanovna önce elini çekmek ister gibi yapar, sonra bırakır. Kont tutkuyla elini öper.*)

Evet, inanın bana Darya İvanovna... kandırmaya çalışmıyorum sizi. Her sözümü yerine getireceğim. Petersburg'da yaşayacaksınız... Siz... siz... göreceksiniz. Yalnız da olmayacaksınız... söz veriyorum... Sizi unutacağımı mı söylüyorsunuz? Beni unutmadığınız gibi ben de sizi unutmayacağım!

DARYA İVANOVNA

Valeryan Nikolaiç!

KONT

Ama kuşkunun ne kadar tatsız, ne kadar kırıcı olduğunu şimdi siz de görüyorsunuz! Öyle ya, ben de numara yaptığınızı, que ce n'est pas pour mes beaux yeux...[37] düşünebilirim.

---

35 Duygudaşlık.

36 Ah, büyüleyicisiniz!

37 Güzel gözlerim için yapmadığınızı.

DARYA İVANOVNA

Valeryan Nikolaiç!

KONT

(*Giderek daha çok heyecanlanıp, ayağa kalkarak.*)

Hakkımda ne düşünürseniz düşünün, umurumda değil!.. Ben... ben şunu söylemek zorundayım, ruhumla bağlıyım size, sonunda âşık oldum. Bütün kalbimle tutuldum size ve önünüzde diz çöküp yemin etmeye hazırım.

DARYA İVANOVNA

Diz çöküp mü Kont?

(*Ayağa kalkar.*)

KONT

Evet, kabul ederseniz, coşkuyla diz çöküp Darya İvanovna.

DARYA İVANOVNA

Neden?.. Hayır, ne yalan söyleyeyim, bir kadın için çok hoş olabilirdi bu.

(*Hızla Kont'a dönerek.*)

Gerçekten benimle alay etmiyorsanız diz çökün Kont.

KONT

Sizi inandıracaksa büyük bir memnuniyetle Darya İvanovna...

(*Hiç zorlanmadan diz çöker.*)

DARYA İVANOVNA

(*Kont'un diz çökmesinden hoşlandığını sezdirmemeye çalışarak çabucak yanına gider.*)

Rica ederim Kont, ne yapıyorsunuz! Şaka yapmıştım, ayağa kalkın.

KONT

(*Ayağa kalkmaya çalışır, kalkamaz.*)

Neyse, fark etmez... je vous aime, Dorothée... Et vous?[38]

DARYA İVANOVNA

Ayağa kalkın, rica ediyorum...

---

38 Sizi seviyorum Dorothée... Ya siz?

(Kapıda Mişa'nın tutmaya çalıştığı, ama beceremediği Stupendyev görünür.)

Ayağa kalkın Kont...

(Kocasına birtakım işaretler yapar, gülmemeye çalışırken zorlanır.)

Kalkın...

(Kont şaşkın şaşkın Darya İvanovna'ya bakar, onun yaptığı hareketleri görür.)

Hadi, kalkın diyorum size...

KONT

(Ayağa kalkmadan.)

Kime öyle işaret ediyorsunuz?

DARYA İVANOVNA

Kont, Tanrı aşkına kalkın!

KONT

Elinizi verin bana.

24. Sahne

(Aynı kişiler ve Stupendyev ile Mişa. Bu konuşma sırasında Stupendyev Kont'a iyice yaklaşmıştır. Mişa kapının eşiğinde kalmıştır. Darya İvanovna bir kocasına, bir Kont'a bakar ve kahkahalarla gülerek kendini koltuğa atar. Kont şaşkın şaşkın arkasına bakar ve Stupendyev'i görür. Stupendyev eğilerek selam verir. Kont canı sıkkın, ona bakar.)

KONT

Ayağa kalkmama yardım edin sevgili beyefendi!.. Nasıl olduysa... yere diz çökmüşüm. Yardım edin bana!

(Darya İvanovna gülmeyi keser.)

STUPENDYEV

(Koltuk altlarından tutup Kont'a yardım etmek ister.)

Tamam ekselansları... Bağışlayın beni, eğer...

KONT

(*Stupendyev'i itip çevik bir hareketle ayağa kalkar.*)

Çok güzel efendim, çok güzel efendim bir şey istemiyorum sizden.

(*Darya İvanovna'nın yanına gider.*)

Çok güzel Darya İvanovna, minnettarım size.

DARYA İVANOVNA

(*Yalvarır bir tavırla.*)

Suçum nedir Valeryan Nikolaiç?

KONT

Hiçbir suçunuz yok, rica ederim! Komik olan bir şeye gülmemek elde değildir. İnanın bunun için suçlamıyorum sizi, ama fark ettiğim kadarıyla her şeyi eşinizle önceden kararlaştırmışsınız.

DARYA İVANOVNA

Neden öyle düşünüyorsunuz Kont?

KONT

Neden mi? Çünkü bu gibi durumlarda insanlar genellikle gülmez ve işaretleşmezler.

STUPENDYEV

(*Kont'un söylediklerini dinler.*)

Rica ederim ekselansları, inanın aramızda kararlaştırdığımız herhangi bir şey olmadı ekselansları.

(*Mişa redingotunun eteğinden çeker.*)

KONT

(*Acı acı gülümseyerek Darya İvanovna'ya.*)

Bundan sonra suçunuzu gizlemeniz zor olacak...

(*Bir an susar.*)

Gizleyeceğiniz bir suçunuz da yok zaten. Hak etmiştim bunu.

DARYA İVANOVNA

Kont...

KONT

Özür dilemeyin lütfen.

(*Bir an sustuktan sonra kendi kendine.*)

Ne ayıp! Bu aptalca durumdan sıyrılmak için yapılacak tek şey var...

(*Yüksek sesle Darya İvanovna'ya.*)

Darya İvanovna?..

DARYA İVANOVNA

Kont?

KONT

(*Bir an susar.*)

Belki şimdi sözümü tutmayacağımı, buradan hemen gideceğimi, yalanınızı affetmeyeceğimi düşünüyorsunuzdur. Buna hakkım olabilirdi, çünkü dürüst bir insana böyle şaka yapmak yanlıştı; ama umarım karşınızda kim olduğunu anlarsınız... Madame, je suis un galant homme.[39] Dahası zekâya her zaman saygım vardır, bana zararı dokunsa bile... Bay Stupendyev'in canını sıkmayacaksa... tekrar ediyorum, sözümü her zaman olduğundan daha çok tutacağım, yemeğe kalacağım...

DARYA İVANOVNA

Valeryan Nikolaiç, umarım benimle ilgili kötü düşünmüyorsunuzdur; değerinizi bilmediğimi... bu cömertliğinizin beni ta derinden etkilemediğini düşünmüyorsunuz değil mi?.. Suçluyum size karşı; ama şu anda benim sizi anladığım gibi ileride siz de beni anlayacaksınız...

KONT

Ah, bağışlayın! Neden böyle söylüyorsunuz?.. Bütün bunlar için minnet duymanıza gerek yok... Doğrusu çok güzel komedi oynuyorsunuz!..

DARYA İVANOVNA

Kont, biliyor musunuz, insan ne söylediğini hissediyorsa daha iyi komedi oynuyor...

KONT

Ya? Tekrar... Hayır, affedersiniz, iki kez söyledim aynı şeyi.

---

39 Hanımefendi ben kibar bir adamım.

(*Stupendyev'e döner.*)

Şu anda belki de çok komik biri olduğumu düşünüyorsunuz beyefendi, ama gerçekte size yararlı olmaya çalışmak istediğimi kanıtlamaya çalışıyorum...

STUPENDYEV

Ekselansları inanın ben...

(*Kendi kendine.*)

Hiçbir şey anlamıyorum.

DARYA İVANOVNA

Buna hiç gerek yok... Ekselanslarına teşekkür et yeter...

STUPENDYEV

Ekselansları, inanın...

KONT

Tamam, tamam...

DARYA İVANOVNA

Ama ben Petersburg'da teşekkür edeceğim size.

KONT

O mektubu da göstereceksiniz bana...

DARYA İVANOVNA

Göstereceğim, hem belki cevabını da.

KONT

Eh bien! Il n'y a pas à dire, vous êtes charme après tout,[40] her şeye karşın... ben de hiçbir şey için pişman değilim...

DARYA İVANOVNA

Ben belki bunu söyleyecek durumda değilim...

(*Şöyle bir kurulur, gülümser.*)

STUPENDYEV

(*Kendi kendine, saatine bakarak.*)

Üçe çeyrek kala geldim, üçte değil.

MİŞA

(*Darya İvanovna'ya yaklaşarak, ürkek.*)

Darya İvanovna, ne diyorsunuz, beni... unutmuş gibisiniz... Ben çok uğraştım!

---

40 Peki! İnkâr etmek yok, sonuçta büyüleyicisiniz.

DARYA İVANOVNA

(*Alçak sesle.*)

Unutmadım sizi...

(*Yüksek sesle.*)

Kont, izninizle bu genci tanıştırayım size...

(*Mişa öne eğilir.*)

Ben ilgileneceğim kendisiyle, eğer...

KONT

Onunla ilgilenecek misiniz?.. Bu yeterli... İçiniz rahat olsun genç adam. Sizi unutmayacağız.

MİŞA

(*Yaltaklanarak.*)

Ekselansları...

25. Sahne

(*Aynı kişiler, Apollon ve Vasilyevna.*)

APOLLON

(*Antreden girerken.*)

Yemek...

VASİLYEVNA

(*Apollon'un arkasından girerken.*)

Yemek hazır.

STUPENDYEV

A! Buyrunuz ekselansları.

KONT

(*Kolunu Darya İvanovna'ya uzatarak, Stupendyev'e.*)

İzin verir misiniz?

STUPENDYEV

Lütfedersiniz...

(*Kont'la Darya İvanovna kapıya yürürler.*)

Üçte değil, üçe çeyrek kala geldim... neyse, fark etmez; bir şey anlamıyorum, ama karım büyük kadındır!

MİŞA

Gidelim Aleksey İvanıç.

DARYA İVANOVNA

Kont, taşra yemeğimiz için önceden özür diliyorum sizden.

KONT

Tamam, tamam... Petersburg'da görüşmek üzere taşralı hanımefendi!

ANA YOLDA KONUŞMA

(1850)

P. M. Sadovski'ye[1]

1 Turgenyev'in *Sığıntı* ve *Taşralı Kadın* oyunlarında da rol alan dönemin en önemli aktörlerinden Prov Mihailoviç Yermilov.

Kişiler

ARKADİY ARTEMYEVİÇ MİHRYUTKİN
28 yaşında.

SELİVYORST
Uşak, 40 yaşında.

YEFREM
Arabacı, 40 yaşında.

(Yorgun üç atın koşulu olduğu hayli eski, dört tekerlekli, yaylı bir uzun yol arabası B...kaya ana yolunda ilerlemektedir. Arabada ufak yüzlü, kırmızı burnu hüzünlü, gür bıyıklı, kül rengi kaputuna sarınmış 28 yaşında Arkadiy Artemyeviç Mihryutkin arkasına yaslanmış, yüzü çilli, gözleri domuz gözleri gibi bakan, sarı saçlı, şişko, 40 yaşında uşağı Selivyorst (üniformalıdır) ile yan yana oturmaktadır. Arabacı yerinde sakallı, kalkık burunlu, boz renkli kalın kaftanı, kenarları inik şapkasıyla Yefrem vardır; o da 40 yaşındadır. Güneş ortalığı kavurmaktadır; hava sıcak, boğucudur. İl merkezinden gelmektedirler ve yarım saat önce uğradıkları handa Yefrem'le Selivyorst biraz içmişlerdir.. Bay Mihryutkin sık sık öksürmektedir, göğsünden rahatsızdır ve genellikle keyifsiz görünmektedir. Uyuklar gibi, aceleci, dağınık konuşur. Yefrem sözcükleri tane tane, düşünerek söyler. Selivyorst'un ağzından sözcükler midesinden geliyormuş gibi zorlanarak çıkar, nefes darlığı vardır.)

MİHRYUTKİN

(*Ansızın kaputunu silkeler.*)

Yefrem, hey Yefrem!

YEFREM

(*Ona yarı dönüp.*)

Ne istemiştiniz efendim?

MİHRYUTKİN

Ne oluyor, orada uyuyor musun sen? Burnunun dibinde neler olduğunun farkında değil misin sevgili dostum?..

YEFREM

Ne oldu efendim?

MİHRYUTKİN

Ne mi oldu evladım? Atlardan biri kaytarıyor. Ne biçim arabacısın sen?

YEFREM

Hangisi kaytarıyor?

MİHRYUTKİN

Hangisi... hangisi... Hangisi olduğu belli değil mi? Sağdaki kara yağız olanı. Arabayı çektiği falan yok... görmüyor musun?

YEFREM

Sağdaki mi?

MİHRYUTKİN

Cevap verme bana, sözlerimi de tekrarlama. Uzun yolculuklarda arabacıların bu can sıkıcı tavırlarından nefret ediyorum. Kırbaçla o atı, iyi bir kırbaçla, yolda uyuklamasına izin verme, aslında sen de aynı şeyi yapıyorsun ya... uyukluyorsun...

(*Yefrem alaycı bir gülümsemeyle sağdaki atı kırbaçlar.*)

Biraz sonra arabacı yerinde benim oturmam gerekecek galiba... Benim işim mi bu? Hayır, senin işin. Aptal herif.

(*Yefrem atı kırbaçlamaya devam eder. At çifte atar.*)

A! Yavaş ol ama!

(*Bir an sustuktan sonra.*)

Öte yandan hava da dayanılmayacak kadar sıcak.

(*Kaputuna sarınır, öksürür.*)

SELİVYORST

(*Bir an sustuktan sonra.*)

Evet efendim... çok sıcak, ama buğday hasadı için iyidir...

Ah... Tanrım!

(İçini çeker, uyumaya hazırlanıyormuş gibi dudaklarını şapırdatır.)

MİHRYUTKİN

(Bir an susup Selivyorst'a.)

Söyler misin lütfen, handa bizden hesabı alan o şişko kadın kimin nesiydi? Daha önce orada hiç görmemiştim.

SELİVYORST

Hanın sahibesi. Geçen gün Beleva'dan geldi.

MİHRYUTKİN

Neden o kadar şişmanlamış?

SELİVYORST

Kim bilir? Kimi insan böyle birden şişmanlıyor işte, kadının ne suçu var?

MİHRYUTKİN

Ama hesabı fazla aldı. Farkındayım, hanlarda hiç pazarlık etmiyorsun.

SELİVYORST

Ne diyorsunuz Arkadiy Artemiç!.. Sıradan bir köylü ya da boş bir adam değilim...

MİHRYUTKİN

Tamam, iyi, iyi...

SELİVYORST

Arkadiy Artemiç, toprağı bol olsun babanıza çocukluğumdan beri hizmet ettim. Bugüne kadar da size hizmet ediyorum... Kimse şikâyetçi olmadı benden... Çünkü işimi bilirim; efendilerimin aleyhine olabilecek ya da genellikle vicdanları sızlatabilecek, onurumu lekeleyebilecek hiçbir şey yapmadım... evet, rica ederim öyle düşünmeyin, efendimsiniz benim...

MİHRYUTKİN

Peki, peki, tamam, iyi ettin...

SELİVYORST

O kadın da fazla para almadı, ana yol üzerindeki hanlarda böyle şeyler olmaz! Bana ikram olarak açıktan içki

verdiğini söylüyorsunuz... ne olmuş? Belki vermiştir... Ama ben hesabımı bilirim. İçerim, ama az, ölçülü içerim.

MİHRYUTKİN

Tamam, ben de öyle diyorum zaten, iyi ettin...

SELİVYORST

Boşuna suçladınız beni Arkadiy Artemiç... Tanrı affetsin sizi!

(*Mihryutkin susar.*)

Tanrı affetsin sizi!

MİHRYUTKİN

(*Duygulu.*)

Hadi, neyse, kes artık!

SELİVYORST

Emredersiniz efendim.

(*Bir sessizlik olur.*)

MİHRYUTKİN

(*Bir süredir boşuna uyumaya çalışmaktadır. Yefrem'e.*)

Ortadaki at neden kulaklarını sallıyor öyle?.. Yoruldu mu yoksa? Her adımda silkeleniyor...

YEFREM

(*Arkaya yarım dönüp.*)

Hangi at sallıyor kulaklarını?

MİHRYUTKİN

Ortadaki, görmüyor musun?

YEFREM

Ortadaki kulaklarını mı sallıyor?

MİHRYUTKİN

Evet, evet, kulaklarını...

YEFREM

Kulaklarını neden salladığını bilmiyorum. Sineklerdendir.

MİHRYUTKİN

Sineklerden at yalnızca kulaklarını değil, başını sallar.

(*Bir an susar.*)

Ayrıca sanki ayağı sakat.

YEFREM

Tembel hayvan işte!

(*Atı kırbaçlar.*)

MİHRYUTKİN

Biliyorum, sevmiyorsun o atı.

YEFREM

Hayır Arkadiy Artemiç, seviyorum.

(*Tekrar atı kırbaçlar.*)

Atlarınızın hepsini aynı seviyorum Arkadiy Artemiç, çünkü benim işim bu; atları sevmeyen insan arabacı olamaz, boş insanlar sevmez atları. Ben haktanır bir insanım. Övülecek bir şeyi olmayanı... övmem.

MİHRYUTKİN

Peki, kötü ne buluyorsun o atta?

YEFREM

İzninizle söyleyeyim Arkadiy Artemiç... At ata benzemez... Mesela atlar arasında da insanların arasında olduğu gibi sıradan, eğitimsiz... tek kelimeyle işe yaramazlar vardır. Bu at da öyle işte Arkadiy Artemiç. Doğru dürüst bir özelliği yok. Mesela düz yerde ya da bayır aşağı fena gitmiyor, isterseniz bakın...

(*Arabayı yana çevirir.*)

Buyrun işte, görüyorsunuz, nasıl koşuyor? Çok zevksiz... Sıradan, bomboş bir at.

(*Ata bir kırbaç daha vurur.*)

MİHRYUTKİN

Sağ taraftaki nasıl sence? İyi mi?

YEFREM

Evet, güzel, uysal, sakin, söz dinleyen bir at, ama o da biraz tembel; lakin işe yarıyor... Şu...

(*Kırbacıyla yandaki atı gösterir.*)

... doru at ise eşi bulunmaz, düzgün, ağırbaşlı, akıllı bir hayvandır, çok güzel koşar, kusursuzdur. Gerçi ayağına

biraz yavaş. Gördüğünüz gibi... oraya buraya gidip geliyoruz işte Arkadiy Artemiç... Dinlenmeye azıcık zamanı olmuyor hayvanların... Kâh siz bir yere gitmek istiyorsunuz, kâh hanımefendiyi kente götürüyoruz, arada kâhyanın bir işi çıkıyor... Ne zaman dinlenecek hayvanlar? Ben bir babanın çocuklarıyla ilgilendiği gibi ilgileniyorum onlarla. Hadi bakalım yavrularım!

(*Atları kırbaçlar.*)

MİHRYUTKİN

(*Bir an susar.*)

O kadar kötüyse ortadaki at için ne diyeceksin?

YEFREM

Satmak gerekiyor onu Arkadiy Artemiç. Böyle bir atı elde tutmanın anlamı yok! Kendiniz de görüyorsunuz! İyi at da, kötü at da aynı yemi yiyor. Veya takas etmek gerek.

MİHRYUTKİN

Takas ha! Sizin at takasını nasıl yaptığınızı bilirim ben! Kendi atınızı yok fiyata sayar, üste çok para verirsiniz, sonra bakarsınız ki aldığınız at daha da kötüdür.

YEFREM

Neden öyle bir takasa gireyim Arkadiy Artemiç? Akıllıca bir takas olmaz o... Üste para vermeden, kafa kafaya takas yaparım ben...

MİHRYUTKİN

Kafa kafaya ha! İyi atını seninki gibi sünepe bir atla üste para almadan takas edecek bir enayiyi nerede bulacaksın? Peki beni ne sanıyorsun sen?

(*Öksürür.*)

YEFREM

Evet, Arkadiy Artemiç, öyle düşünmeyin. Kime nasıl bir atın gerektiğini bilemezsiniz... Birine bizim at gibi bir at gerekir, bize de onun atı gibi bir at... Mesela komşumuz Yevgraf Avdeiç'in karnı küçük bir atı var. Yevgraf Avde-

iç hiç memnun değil ondan, belki takası seve seve kabul eder. Adamın atı da iyi, çok iyi... Yevgraf Avdeiç dağınık, havai biri... İşine yaramayan atı ne diye besleyecek... kendisinin bile yiyecek ekmeği yok.

MİTRYUTKİN

Farkındayım, çok aptalsın sen. Besleyecek hâli yoksa neden atını verip başka bir at alsın, ha?

YEFREM

Hayır, satın alabiliriz o atı. Ucuza verecektir... veya uygun bir fiyata, yeter ki elden çıkarabilsin.

MİHRYUTKİN

(*Bir an susup.*)

Gerçekten düzgün mü atı?

YEFREM

Çok düzgün... göreceksiniz.

MİHRYUTKİN

(*Tekrar bir an sustuktan sonra.*)

Evet, nasıl biri olduğunu Tanrı bilir... her zaman yalan söylersin sen.

YEFREM

Neden yalan söyleyeyim size efendim? Köpek yalan söyler, çünkü köpektir...

MİHRYUTKİN

(*Sıkıntılı bir sesle.*)

Akıl verme bana...

(*Bir an sustuktan sonra.*)

Yola devam edelim.

YEFREM

Nasıl isterseniz efendim. Ama ne derseniz deyin, bu at işe yaramaz. Düpedüz berbat bir hayvan.

MİHRYUTKİN

Ne-e?

YEFREM

Berbat, işe yaramaz bir hayvan.

MİHRYUTKİN

İşe yaramaz olan sensin.

YEFREM

(*Yarım arkaya dönüp.*)

Kim... Ben mi?

MİHRYUTKİN

Evet, sen. Garip olan ne var bunda? Evet, sensin işe yaramayan...

YEFREM

(*Başını uzatıp.*)

Ama... ama biraz yanlış söylediniz bunu Arkadiy Artemiç, çok acı oldu...

(*Çok gücenmiştir, heyecanlıdır.*)

MİHRYUTKİN

(*Öfkelenir.*)

Ne-e... Ne-e?

YEFREM

Rica ederim... nasıl olur efendim?..

MİHRYUTKİN

Kes sesini! Sus!.. Sus diyorum sana! Ah haddini bilmez köylü! Gücendin demek ha! Evet, işe yaramazın tekisin sen, işe yaramazın tekisin! Daha ne diyeyim sana... kes sesini! Bu arada Tanrı bilir daha neler saçmalamışsındır... Susmamı, bir şey söylemememi istiyorsun öyle mi? Geveze şey! Bir de güceniyor!

(*Öksürür.*)

Kes sesini!..

(*Korkunç bir öksürük konuşmasına engel olur. Cebinden bir kâğıt çıkarır, açar, arasından bir akide şekeri alır, ağzına atar. Yefrem atları sürmeye devam eder; yüz ifadesi ciddi, serttir. Mihryutkin biraz sakinleştikten sonra arkasındaki yastığı boşuna düzeltmeye çalışır ve Yefrem'le konuşması boyunca ölü gibi uyuyan Selivyorst'u dürter.*)

Selivyorst, Selivyorst! Amma uyudun be tembel herif!

SELİVYORST

(*Uykudan uyanır.*)

Ne emretmiştiniz efendim?

MİHRYUTKİN

Bu da aynı... Size fazlasıyla iyi, yumuşak davranmasaydım hürmet ederdiniz bana!.. Oysa gerekli bütün saygıyı yitirdiniz. Nasıl uyumak bu böyle, insanların nasıl uyuduğunu görmemiş gibisin... Bir yanda arabacı unutuyor kendini, efendisini huzursuz ediyor... öte yanda sen uyuyorsun...

SELİVYORST

Ben yalnızca birazcık Arkadiy Artemiç...

MİHRYUTKİN

(*Yumuşayarak.*)

Tamam, tamam. Arkamdaki şu yastığı düzelt.

(*Selivyort yastığı düzeltir.*)

Bir şeyi aklım almıyor, biraz fazla hoşgörülüyüm galiba; sizlerin sadakatini hiçbir şekilde hak edemiyorum. Hepiniz beş paraya satmaya hazırsınız beni, evet, evet!..

(*Ağlamamak için zor tutar kendini.*)

Tamam, biraz sabredin; sizlerden kurtulmama az kaldı... Yakında, yakında yapacağım yapmam gerekeni.

(*Öne eğilir.*)

Bensiz durumunuz daha mı iyi olacak göreceğiz.

SELİVYORST

Arkadiy Artemiç ne diyorsunuz? Umutsuzluğa kapılmayın! Tanrı büyüktür. Utanmıyor musun sen de Yefrem, Asyalı cahil...

MİHRYUTKİN

(*Seliyorst'un sözünü keser.*)

Sadece Yefrem değil. Hepiniz aynısınız. Mesela şimdi ne yapacağım? Karımın yüzüne nasıl bakacağım? Son paramı da boşa harcadım. Daha kötüsünü de yaptım. Vesayet işi yüzünden para gelmeyecek bana artık... çok

yaramazlıklar yaptım! Şimdi hizaya sokacaklar beni, hem de nasıl!..

SELİVYORST

Öyle Arkadiy Artemiç, durum iyi değil. Benden iyi kim bilebilir bunu? Evet ama, söyler misiniz bunda bizim ne suçumuz var? Sanırım hepimiz canla başla çalışıyorduk, hepimiz mutluyduk...

MİHRYUTKİN

En azından üzmezdiniz, sinirlendirmezdiniz beni. Görüyorsunuz efendinizin durumu kötü, ne kadar kötü olabilecekse o kadar kötü... dedikleri gibi cinleri tepesinde... oysa sizin keyfiniz yerinde...

(*İyice köpürür.*)

SELİVYORST

Bütün suç insanların kentte duygusuz yaşamalarında... Bambaşka bir kişilik verdiler onlara, günahımı affet Tanrım! Doğrusu büyük bir günah işledi bu günahkâr!

(*Tükürür.*)

MİHRYUTKİN

Aşağılık soyguncular! Bak işte, kentte akide şekeri satmışlar bana... Ahududu tadı var bu şekerde dediler, oysa tadı falan yok... düpedüz zamk katmışlar içine.

(*Bir an susar.*)

Bu kadar şeye elli ruble verdim! Lizbon şarabından bir şişe de mi kalmadı?

SELİVYORST

Son şişeyi yola çıkmadan içmiştiniz.

MİHRYUTKİN

Demek öyle! Karıma da bir şey almadım, oysa siparişleri vardı... Ah!

SELİVYORST

Raisa Karpovna kızacaktır...

MİHRYUTKİN

(*Gözleri yaşlı, haykırır.*)

Peki ama neden sinirlendiriyorsun şimdi beni? Evet, ne-

den? Tanrım, Tanrım! Ne biçim bir şey bu! Ne biçim bir şey! Şu dünyada en mutsuz insan benim!

(*Başını öne eğer ve öksürür.*)

SELİVYORST

Arkadiy Artemiç... Aptallık bu yaptığınız... bağışlayın...

(*Mihryutkin öksürür, kaputuna sarınır.*)

Kıskançlıktan Arkadiy Artemiç.

(*Mihryutkin susar. Selivyorst da susar. On beş dakika kimse konuşmaz. Atlar tırısla zorlanarak gitmektedirler. Başlarının üzerinde at sinekleri uçuşmaktadır. Selivyorst tekrar uykuya dalar. Mihryutkin hafifçe başını kaldırır.*)

MİHRYUTKİN

(*Sakin bir sesle Yefrem'e.*)

Nasıl, aklın başına geldi mi?

(*Bir anlık sessizlik.*)

Sana soruyorum, aklın başına geldi mi?

YEFREM

(*Bir an susar, dizginleri sallayarak.*)

Geldi.

MİHRYUTKİN

Uyandın mı?

YEFREM

Uyandım.

MİHRYUTKİN

Bu durumda ne yapman gerektiğini bilmiyor musun?.. Özür dile.

YEFREM

Affedin Arkadiy Artemiç.

MİHRYUTKİN

Tanrı affetsin seni.

(*Bir an susar.*)

Peki, Yevgraf Avdeiç'in atının donu nedir?

YEFREM

Doru.

MİHRYUTKİN

Doru... Peki kaç yaşında?

YEFREM

Dokuz.

MİHRYUTKİN

Koşması iyi mi?

YEFREM

İyi.

MİHRYUTKİN

Ne kötü bir huyun var senin! Havlıyormuşsun gibi cevap veriyorsun insana... Kızıyor musun bana yoksa?

YEFREM

(*Bir an susar.*)

Bağışlayın Arkadiy Artemiç... bilmiyor olur muyum? Her şeyi biliyorum Arkadiy Artemiç. Bizim gibilerin bilmemesi olur mu? Kimi zaman öfkelenir beyefendi. Elbette öfkelenir... Öfkenin olduğu yerde merhamet de vardır.

MİHRYUTKİN

Güzel, bu güzel işte...

YEFREM

Bağışlayın Arkadiy Artemiç... Ekmeğimizi siz veriyorsunuz elbette... sizin yanınızdayız. Petersburg'da çok kaldık, ama yine de inekle domuzu birbirinden ayıramayacak kadar cahilleşmedik. Kimi köylü anlayışsızdır kuşkusuz... Bir şeyden anlamaz... İnsanın akıllanması gerekir, her işini düşünerek yapmalıdır. Yoksa günahtır! Yanlış yaptığında ya da açıkça söylemek gerekirse, bir şeyin zamanı değilse efendisinin gözüne görünmeyecek... Cezalandırır seni efendin, bakarsın artık sert bir efendi olmuştur... tekrar eski günler başlamıştır.

MİHRYUTKİN

Akıllıca olan bu işte, güzel!.. Akıllı konuşan birine aptal demem ben. Hiçbir zaman yapmam bunu.

YEFREM

Bağışlayın Arkadiy Artemiç. Siz benden çok daha iyi bilirsiniz bütün bunları. Size kızacak kadar aptal mıyım ben? Yaptığı küçük bir hatanın karşılığını ağır öder insan. Siz de bilirsiniz, ateş olmayan yerden duman çıkmaz. Herkesin başına kötü bir şey gelebilir, en iyi olan bile hata yapabilir, cezasını da çeker... Hem neyin nasıl olacağını önceden kim bilebilir? Bir şeyin sonunun nasıl olacağını yalnız Tanrı bilir! Bu konuda kimse bir şey bilemez. Söz gelimi bir ayıyı düşünün, ormanda yaşayan yabani bir hayvan, düğme kadar bir kuyruğu vardır; ama saksağan... küçük bir kuştur, kuyruğu ise kocaman... Kim bilebilir nedenini? Bir sır vardır bunda, ama kimsenin bilmediği, yalnız Tanrı'nın bildiği bir sır... Söz gelimi, izin verin anlatayım Arkadiy Artemiç, neden umutsuzluğa kapıldığınızı açıklayayım...

MİHRYUTKİN

Nasıl, neden?.. Umutsuzluğa kapıldığım falan yok benim. Nereden çıkardın bunu?

YEFREM

Biliyorum, biliyorum Arkadiy Artemiç, bilmez olur muyuz? Her şeyi biliriz biz. Ama lütfedin, bunu düşünün... burada, bu konuda her şey ortada. Söz gelimi komşumuz Fintrenblyudov'u tanıyorsunuz değil mi? Evet, saygın bir beyefendiydi! Boylu boslu, üniformaları kordonlu uşakları, temiz hizmetçileri, nefis, çok pahalı atları vardı; arabacıları yerlerinde arabacı değil efendi gibi otururlardı! Salonları Fransız salonları gibiydi. Araplar vardı salonlarında. Anlayacağınız, hayatta görebileceğiniz en güzel evde yaşıyordu. Ama sonunda ne oldu? Hepsi satıldı. Tanrı belki size de böyle güzel günler yaşamayı nasip eyler.

MİHRYUTKİN

Umarım! Ama pek inanamıyorum buna.

YEFREM

Yapmayın Arkadiy Artemiç. Neden inanmıyorsunuz?

MİHRYUTKİN

Böyle bir mutluluğum olamaz kardeşim. Kendimi biliyorum, ne kadar mutlu olabileceğimi biliyorum. Benim mutluluğumun bir değeri olamaz.

YEFREM

Rica ederim Arkadiy Artemiç!

MİHRYUTKİN

Öyle söyleme lütfen. İyisi mi atlarınla ilgilen sen, doğru dürüst yürümüyorlar.

YEFREM

Rica ederim, gerektiği gibi gidiyorlar.

MİHRYUTKİN

Peki tamam... Bir şey söylemeyeceğim... Dediğini kabul ediyorum.

(*Sesini yükseltir.*)

Kabul ediyorum diyorum sana.

(*İçini çeker.*)

Aman Tanrım, bu ne sıcak!

(*Bir an susar.*)

Bu ne sıcak Tanrım!

(*Tekrar bir an susar.*)

Biraz uyumayı denemek istiyorum...

(*Toparlanır, başını arabanın kenarına dayar.*)

YEFREM

Tamam, iyi uykular babacığım.

(*Uzun süren bir sessizlik. Mihryutkin uykuya dalar, uyurken hafiften ıslık çalarak, hırıldayarak horlar. Başı arkaya düşer. Ağzı açılır.*)

SELİVYORST

(*Önce tek gözünü açar, sonra ötekini ve alçak sesle Yefrem'e seslenir.*)

Gördüğüm kadarıyla tam bir kazsın sen... Ne diye bülbül gibi şarkı söylemeye hevesleniyorsun?

YEFREM

(*Bir süre sustuktan sonra o da alçak sesle.*)

Ne diye mi? Ne anlayışsızsın be kardeşim! Görmüyor musun?.. Bizim efendi henüz genç ve cesaretsiz... hayatta neler yapacağını öğrenmesi için biraz akıl vermek istiyorum ona.

SELİVYORST

Boş versene! Dadılık yapmaya çalışıyorsun!..

YEFREM

Başkaları onu önemsemiyorsa ne yapmalıyım?..

SELİVYORST

Başkaları... başkaları...

YEFREM

Elbette başkaları... bu arada sen de... bilinen bir şey... Sen... senin için ha efendin, ha başkaları.

SELİVYORST

Senin için de öyle değil mi yani?

YEFREM

(*Bir an susar.*)

Ya gerçekten vesayet altına almak istiyorlarsa onu?

SELİVYORST

Kesinlikle alacaklardır. Sekreter kendi söyledi bunu bana.

YEFREM

Görüyorsun işte. Peki hanımefendi?.. Sanırım o razı olmayacaktır buna.

SELİVYORST

Besbelli olmayacaktır... Çiftlik onun.

YEFREM

Hayır... ben evi diyorum, evi...

SELİVYORST

Evi kabul edecektir.

YEFREM

Ne faydası var? Senin vasiliğin iyi, tamam, bir sözüm yok buna!

(*Mihryutkin uyku arasında döner. Selivyorst ile Yefrem ona bakarlar, o uyumaya devam eder.*)

SELİVYORST

Böyle şeyler oluyor işte...

YEFREM

Evet, oluyor. Acıyorum adamcağıza.

SELİVYORST

Ben acımıyorum. Serbestti. Şimdi olan bana oldu... Kim suçlu? Fazlasıyla aptallık etmeseydi. Evet...

YEFREM

Ah Aleksandr, ne anlayışsızsın!.. Düşünsene... Ne olursa olsun, yine de bir bey o.

SELİVYORST

Doğrusu beni hiç oraya yazma lütfen...

(*Mihryutkin tekrar döner, hafifçe doğrulur. Selivyorst çabucak başını köşeye sokar, gözlerini kapar. Yefrem dizginleri sallar ve bağırır: "Deh, deh, hadi, hadi..."*)

MİHRYUTKİN

(*Gözlerini açar, kısar, gerinir.*)

A, sanırım uyumuşum.

YEFREM

Gerçekten uyudunuz efendim.

MİHRYUTKİN

Bu arada çok yol aldık mı?

(*Selivyorst doğrulur.*)

YEFREM

Yol ağzına üç versta yolumuz kaldı efendim.

MİHRYUTKİN

(*Bir an susar.*)

Çok tuhaf bir rüya gördüm! Ne olduğunu tam hatırlamıyorum, ama çok değişik, kötü bir şeydi.

(*Bir an susar.*)

Çiftlikle, vesayetle ilgili bir şeydi... Sözde birden yargılanmak üzere Fransa'ya götürüyorlardı beni... Çok kötüydü... çok...

SELİVYORST

Bilindiği gibi... uykuda hayal görmek denir buna.

MİHRYUTKİN

Huzursuz ediyor beni bu.

(*Öksürür.*)

YEFREM

Rahat olun Arkadiy Artemiç, neden huzursuz oluyorsunuz? Kim görmez ki bu çeşit rüyalar? Bakın, geçen gün ben de gördüm... şöyle kelimenin tam anlamıyla acayip bir rüyaydı; ne olduğunu anlayamadım, şöyleydi...

(*Efendisinin gözlerine toz gitmemesi için başını göbeğine kadar eğip tabakadan enfiye çeker.*)

Şöyle...

(*Aksırır, alçak sesle mırıldanır.*)

Bir haydut çıkıyor karşıma!..

(*Yüksek sesle.*)

Dümdüz bir kırdaymışım, gece yolda yürüyormuşum. Düşünüyordum: Nereye gidiyorum ben? Hiç bilmediğim yerlerdi buralar... birtakım tepeler, hendekler, bomboş yerler. Düşünebiliyor musunuz? Öylece yürüyor, bakınıyor, yolun beni nereye götüreceğini düşünüyordum. Birden karşıdan bir dananın bana doğru koşarak gelmekte olduğunu gördüm... çok hızlı, başını sallayarak koşuyordu... Evet efendim, güzel de koşuyordu, ben düşünüyordum: A! Peder Pafnut'un danası olmasın sakın? İpini koparmıştır. Dur, yakalayayım şunu. Sonra dananın arkasından koşmaya başlıyorum... Ama şunu da söyleyeyim size, zifirî karanlık bir geceydi, göz gözü görmüyordu. İşte, koşuyordum dananın... o dananın arkasından, ama ne yaparsınız ki yakalayamıyordum! Ah birader, kendi kendime şöyle diyordum: Ama belki de dana değildir bu gördüğüm, uğursuz bir şeydir... Hadi, geri döneyim diyorum kendi kendime, varsın nereye giderse gitsin. Tamam, güzel... Dönüp eski yolumda yürümeye başlıyo-

rum, bakıyorum, yolun kenarında ağaç gibi bir şey var. Yürüyorum, birden arkadan üzerime atlıyor, boynuzlarını böğrüme bastırıyor... Öldüm diye geçiriyorum içimden. Korkuya kapılıyorum. Biliyor musunuz? Uykumda öyle bir dehşete kapılıyorum ki anlatamam, bacaklarım titremeye başlıyor. Ama arkamdaki şeyin böğrümü deleceğini düşünüyorum... Biliyor musunuz? O anda açtım gözlerimi, bakındım... Arkamda dana falan yok; karım, saçı başı karışık, duruyordu arkamda, dürtüyordu beni, öfkeyle yüzüme bakıyordu... Ben de ona baktım; her zaman olduğu gibi, ağzına geleni söylemeye başladı bana. Sarhoşmuşum, nerelerde sürtüyormuşum? Sarhoş olmadığımı söylüyorum, böyle sarhoş nerede gördün sen diyorum. Soruyorum: Önce şunu söyle sen bana, buraya nasıl geldin? Efendime şikâyet edeceğim seni utanmaz kadın... Raisa Karpiyevna'ya da şikâyet edeceğim. Karım birden kahkahalarla gülmeye başlıyor, deliler gibi kahkahalar atıyor... karnımda karıncalar dolaşmaya başlıyor. Karımın yüzüne bakıyorum, gözleri kedilerin gözleri gibi parlak, yemyeşil... Böyle gülme karıcığım diyorum, günahtır böyle gülmek... Gülme, inan bana... – Nereden karın oluyormuşum senin, bir denizkızıyım ben diyor. Dur hele, yiyeceğim seni diyor. Açıyor ağzını... ağzındaki dişler, dişler... turna balığının dişleri gibiydi... O anda tutamadım kendimi, avazım çıktığınca bağırmaya başladım... Benimle aynı köşede yatan ihtiyar Kupriyanıç deli gibi fırladı yerinden, ranzadan paldır küldür yere düştü. Koşarak yanıma geldi, haç çıkardı. Neyin var Yefremciğim diye sordu. Dur, karnını ovayım biraz. Ben yatakta oturuyor, zangır zangır titriyordum, ona bakıyordum, hiçbir şey anlayamıyordum, gömleğim bile titriyordu üzerimde. Kötü rüya dediğiniz böyle olur işte!

MİHRYUTKİN

Evet, çok acayip bir rüyaymış. Peki, karına ne anlattın?

YEFREM

Olduğu gibi, her şeyi.

MİHRYUTKİN

Karın ne dedi?

YEFREM

Rüyada dana görmek sivilceye, denizkızı da dayağa işarettir dedi.

MİHRYUTKİN

Ya! Bunu bilmiyordum.

YEFREM

Bağırmamın sebebi de ev cininin üzerime çıkmasıymış, öyle diyor.

MİHRYUTKİN

İşte bu saçma! Ev cini diye bir şey mi var ki?

YEFREM

Ne demek efendim? İnsaf edin. Geçenlerde kâhya kadın akşam akşam banyoya boşuna mı gitti? Yıkanmak değildi amacı, o gün yakılmamıştı banyo, hem yaşlı kadın ne için yıkansındı ki? Bir nedeni vardı oraya gitmesinin. Siz ne düşünüyorsunuz? Soyunma yerine girdi kadın, ama karanlıktı, elini uzattı, birden orada birinin olduğunu hissetti. Eliyle yokladı: Bir koyun postu, hem nasıl da gür yünlü...

MİHRYUTKİN

Herhâlde bir gocuktu, biri asmıştır oraya, kadının eline de o gelmiştir...

YEFREM

Gocuk mu? Evet, ama şimdiye kadar banyonun soyunma yerine gocuk asıldığı olmamıştır.

MİHRYUTKİN

Bir köylü girmiştir...

YEFREM

Köylü mü? Peki köylü neden yünü dışarıda, ters giysin gocuğunu? Bir köylü hiçbir zaman yapmaz bunu.

MİHRYUTKİN

Tamam, sonra ne olmuş?

YEFREM

Şu olmuş. Yaşlı kadın haç çıkardığını söylüyor. "Kimsin?" diye sormuş. Cevap veren olmamış. Kadın sorusunu tekrarlamış: "Hey, kimsin sen?" Karşısındaki birden ayı gibi homurdanmaya başlamış... Koşarak dışarı atmış kendini kadın. Soluk soluğa oturup biraz dinlenmiş.

MİHRYUTKİN

Peki sence kimdi o ayı?

YEFREM

Kim olduğu belli. Ev ciniydi... Suyu sever ev cini.

MİHRYUTKİN

(*Bir an susar.*)

Ne yalan söyleyeyim, aptalsın sen Yefrem...

(*Selivyorst'a döner.*)

Sen de inanıyor musun ev cini diye bir şey olduğuna?

SELİVYORST

(*Pek isteksiz.*)

Böyle şeylerden konuşmayı pek seviyorsunuz efendim.

YEFREM

Aman Arkadiy Artemiç, küçük çocuklar bile bilir bunu. Peki geceleri kim biniyor atlara? Hem bizim evde sadece cinler yok, cadılar da var.

SELİVYORST

Kes artık Yefrem!

YEFREM

Ne oldu?

SELİVYORST

Yeter işte. Saçmalıyorsun. Tam konuşacak şeyi buldun.

MİHRYUTKİN

Ya cadılar? Onlar ne oluyor?

YEFREM

Bilmiyor musunuz? Onlar ihtiyar, ufak tefek kocakarılardır, geceleri sobaların üzerine oturup örgü örer, sürekli

sıçrar, aralarında fısır fısır konuşurlar. Geçenlerde Marçukov Fyodor'un evinde böyle bir cadı aşağıya kerpiç atınca Marçukov Fyodor sobanın üzerine çıktı...

MİHRYUTKİN

Aptal herif, rüyasında görmüştür bunu.

YEFREM

Hayır, rüyasında değil.

MİHRYUTKİN

Rüyasında görmediyse neden sobanın üzerine çıkmış?

YEFREM

Herhâlde kerpici atanı yakından görmek için.

MİHRYUTKİN

Demek yakından görmek istemiş!

(*Bir an susar.*)

Çok saçma, ha-ha! Neden anlattın bunu, doğrusu anlamadım. İnsanın canını sıkıyor.

SELİVYORST

Gerçekten de sıkıyor.

MİHRYUTKİN

Elbette böyle saçma şeylere inanmam ben. Elbette... Ancak cahil insanlar inanır bunlara.

YEFREM

Haklısınız Arkadiy Artemiç.

MİHRYUTKİN

Peki bunlar, işte cadılar falan kanlı canlı, bedeni olan yaratıklar mı? Ne dersin?

YEFREM

Tam söyleyemem bunu Arkadiy Arteiç... kim bilir nasıl şeylerdir.

MİHRYUTKİN

Bedenleri yoksa yaşayabilirler mi, yani var olabilirler mi?

YEFREM

Evet efendim.

MİHRYUTKİN

Hepsi saçma, yalnızca bir hayal, kısacası hurafe...

YEFREM

Öyle efendim.

MİHRYUTKİN

Yine de sözü edilmeye değecek şeyler değil bunlar. Ne gereği var?

YEFREM

Ben de öylesine söyledim işte, neyse, boş verin...

(*Ortadaki at duraksar.*)

Ah, seni şeytan... Sinekler ısırdı seni galiba!

SELİVYORST

Ne biçim konuşuyorsun sen salak!

(*Tükürür.*)

Tü! Bedenleri yokmuş! Ağzından çıkanı kulağın duyuyor mu Yefrem? Bir de arabacı olacaksın!

YEFREM

Tamam Selivyorst Aleksandrıç.

MİHRYUTKİN

Tamam, tamam!.. Kesin! Bir benim yanımda tartışmanız eksikti!..

YEFREM

Kusura bakmayın Arkadiy Artemiç...

MİHRYUTKİN

Rica ediyorum, ikiniz de susun.

(*Kısa bir sessizlik.*)

Senin de artık uyumanı istemiyorum Selivyorst. Önce bana saygısızlık bu, sonra da düzensizlik, terslik. Gündüz vakti uyumak da ne oluyor? Geceler niye var? Böyle düzensizliklerden nefret ediyorum.

SELİVYORST

Emredersiniz efendim.

MİHRYUTKİN

(*Bir an sustuktan sonra Yefrem'e.*)

Ah, evet! Karına söyle, şimdi aklıma geldi, atları tütsülemeyi unutmasın... Kentte Şçerlova'da söylediler bana...

YEFREM

Başüstüne efendim.

MİHRYUTKİN

(*Bir an susar.*)

Peki karın... karından... memnun musun?

YEFREM

Yani, mesela, ne bakımdan soruyorsunuz?

MİHRYUTKİN

Ne bakımdan olduğu belli. Genel olarak nasıldır? Ben kendi açımdan memnunum kendisinden. İyi bir hayvan bakıcısı.

YEFREM

İşini biliyor.

(*Yavaş.*)

Herkesin bildiği bir şey: Kadınsız erkeğin işi zordur. Tanrı erkeğe kadını ona hizmet etsin, yani onu yaşatsın diye vermiştir. Ama bu konuda dikkatli olmak da gerekir. Atasözü boşuna şöyle demez: Kırda atına, evde karına güvenmeyeceksin. Bilindiği gibi erkek kurnazdır, zayıftır, ama kadın hilekâr, düzenbaz... Bunun için koca uyanık olmalıdır. Kadının görevi kocasına hizmet etmek, çocuklarına bakmaktır; kocanın görevi ise karısının ona her zaman boyun eğmesini, itaat etmesini sağlamak... karısına sevgi, şefkat göstermek. İşte o zaman evde huzur olur.

(*Dizginleri sallar.*)

Bazı kocalar saftır, sağda solda karılarından söz ederler. Susmayı bilmezler! Doğru yapmıyorlar...

MİHRYUTKİN

(*Aceleci.*)

Ne derler karıları hakkında?

YEFREM

Ne demezler ki...

MİHRYUTKİN

(*Dalgın.*)

Hım... anladım...

YEFREM

Suçluyorum onları... Neden mi suçluyorum? Çünkü...

MİHRYUTKİN

(*Heyecanlı.*)

Ben suçlamıyorum... ben onları suçlamıyorum...

(*Bir an susar.*)

Ama yeter artık, gevezeliği bırak. Doğrusu seninle ne yapacağım, bilemiyorum...

(*Susar, eliyle ileriyi göstererek.*)

Goloplyuki sapağı mı orası?

YEFREM

Evet, efendim.

MİHRYUTKİN

Neyse, Tanrı'ya şükür!

(*Kaputunu atar üzerinden, silkelenir.*)

Hızlan Yefremciğim, hızlan!

(*Öne eğilir.*)

İşte sapağa geldik! Sapağa!

(*Araba ana yoldan sapar.*)

Artık üç versta yolumuz kaldı... o kadar, değil mi?

YEFREM

Daha fazla değil. Şimdi yamacı çıkacağız, vadiyi geçeceğiz, düzlükte yola devam edeceğiz!

MİHRYUTKİN

(*Sanki kendi kendine.*)

Ama kim ne derse desin, insanın evine dönmesi çok güzel. Sevinç doldu içime, kalbim hızlı çarpıyor. Atlar bile büyük bir hazla çekiyorlar arabayı. Ne tatlı bir rüzgâr esiyor yüzüme!

(*Selivyorst'a.*)

Şu yamaçtaki Karga Korusu galiba, değil mi?

SELİVYORST

Evet, Karga Korusu efendim.

MİHRYUTKİN

Harika bir küçük orman! Güzel bir küçük orman! Çok hoş küçük bir orman!

(*Çevreye bakınarak.*)

Baksana şuraya, ne güzel bir Arnavut darısı tarlası! Yulaf tarlası da güzel. Başaklar ne hoş salınıyorlar! Bak, çavdarlar da çok güzel! Şu yulaf tarlası kimin?

SELİVYORST

Komşuların.

MİHRYUTKİN

Komşuların demek! Arazileri nasıl?

SELİVYORST

Arazileri pek güzel değil... ama fena da değil. Geçinmelerine yetiyor işte. Daha ne isteyecekler?

MİHRYUTKİN

Yulaf tarlaları güzel.

(*Bir an susar.*)

Bizim yulafımız da fena değil... Şimdi ne yapayım yulafı? Beni ilgilendirmiyor... Öyle ya, sattım hepsini, sattım... Bu kafam sattı hepsini... Bu son zevkimi de alacaklar elimden...

SELİVYORST

Umutsuzluğa kapılmayın Arkadiy Artemiç.

MİHRYUTKİN

Raisa Karpovna da... zılgıtı çekecektir bana! Oysa evime döndüğüm için seviniyorum, ne aptalım!.. Hayır, dünyanın en mutsuz insanıyım ben!

(*Susar, başını öne eğer, bir süre öyle durduktan sonra kaldırır.*)

Evet, işte göründü Ahlopkovo... Ne güzel bir köy. İşte papazın fındıklığı. Belki de tavşanlar vardır içinde. Evet çocuklar, bakın ne diyeceğim... Üzülmeye ne gerek var? Haydi!

(*Şarkı söylemeye başlar.*)

Karanlık ormanda...
Karanlık ormanda...

YEFREM İLE SELİVYORST

(*Birlikte şarkı söylerler.*)

Karanlık ormanda...
Karanlık ormanda...
Karanlık ormanda...

MİHRYUTKİN

Çok bağırıyorsun Yefrem, papaz da değilsin ama sesin gür!

YEFREM

(*Öksürerek.*)

Şimdi güzel çıkacak.

MİHRYUTKİN

(*Cılız bir sesle.*)

Ve ormanın ötesinde...

YEFREM İLE SELİVYORST

(*Birlikte.*)

Ve ormanın ötesinde...

MİHRYUTKİN

(*Öksürerek.*)

Sürüyorum ben toprağı, sürüyorum ben...

YEFREM

Ah siz sevimli...
Sürüyorum ben toprağı... sürüyorum ben...

SELİVYORST

Sürüyorum ben...

(*Öksürük Mihryutkin'i susmak zorunda bırakır. Selivyorst duraksar. Yefrem sesini yükseltir.*)

Sürü-yorum... sürü-yorum...
Sürü-yorum... sürü-yorum...

(*Araba akağaç koruluğuna girer.*)

SORRENTO'DA BİR AKŞAM

–Bir Sahne–

(1852)

Kişiler

NADEJDA PAVLOVNA YELETSKAYA
Dul, 30 yaşında.

MARİYA PETROVNA YELETSKAYA
Yeletskaya'nın yeğeni, 18 yaşında.

ALEKSEY NİKOLAYEVİÇ BELSKİ
28 yaşında.

SERGEY PLATONOVİÇ AVAKOV
45 yaşında.

İTALYAN HİZMETKÂR

MÖSYÖ POPELİ
Fransız ressam.

DOĞAÇLAMA YAPAN ŞARKICI

Olay Sorrento'da, sahilde bir otelde geçer.

(Sahne genel olarak otel odaları gibi döşenmiş oldukça geniş bir odadır; karşıda biri antreye, öteki çalışma odasına açılan iki kapı; solda iki pencere, sağda bahçeye açılan kapı. Odanın orta yerindeki kanepede Avakov kanepenin arkalığına yaslanmış uyumaktadır, başında boyun atkısı sarılıdır.)

AVAKOV

(Kıpırdar, anlaşılamayan bir şeyler mırıldanır. Sonunda uykulu bir sesle.)

Fedkacık!.. Fedkacığım!..

(İrkilir, boyun atkısını başından alır, şaşkın şaşkın bakınır.)

Neredeyim ben?..

(Tekrar bakınır ve susar, canı sıkkın, kolunu sallar.)

İtalya'dayım!

(Tekrar susar.)

Ne hoş bir rüya görüyordum! Gerçekten... Pokrovskoye'de, evimde pencerenin önünde oturuyormuşum... avluda ördekler dolaşıyordu, her birinin tepesinde sorgucu... Arabacı Filipp arabanın tekerleklerini yağlıyor, Fedkacık ise pipomu getirmiyor bana. Çok güzel, harika bir rüyaydı!

(İçini çeker.)

Ah-ah!.. Tanrım bir kez daha gösterdi bana bunları...

(Ayağa kalkar.)

Yoruldum, ne yalan söyleyeyim, otellerde sürünmekten yoruldum... Yaşlandım artık, kemiklerim sızlıyor. Öyle

ya, üç yıl oldu... Saçlarıma ak düştü diyebilirim, kaburgalarım sızlıyor...

(*Bir an susar.*)

Onlar da gitti galiba.

(*Bahçeye açılan kapıya gider.*)

Bahçede değiller...

(*Çalışma odasının kapısına gider, tıklatır.*)

Nadejda Pavlovna... orada mısınız?.. Yok... Gitmiş olmalılar. Yemekten sonra uyuyakalmışım, onlar da kalkıp gitmiş... Hım! Gitmişler... Ah şu Aleksey Nikolaiç... hep onun marifeti bunlar... biliyorum. Hem kim getirdi onu yanımıza?..

(*Heyecanla çıngırağın kordonuna asılır.*)

Çok da lazımdı sanki...

(*Tekrar kordona asılır.*)

İkisi yetmiyormuş gibi... Neden kimsenin geldiği yok?

(*Peş peşe üç kez daha kordona asılır. Antreden kolunda peçeteyle ceketli İtalyan hizmetkâr koşarak girer.*)

HİZMETKÂR

(*Bütün bedeniyle öne eğilerek.*)

Celenza comanda?[1]

AVAKOV

(*Görevliye yandan bakarak.*)

Bir de sırıtıyor! Çok tuhaf! Otellerde bütün hizmetkârlar birbirine benziyor... Paris'te de, Almanya'da da, burada da... her yerde... Sanki aynı soydanlar...

(*Hizmetliye.*)

Purkua ne vene vu pa tudcyut?[2]

HİZMETKÂR

(*Gülümseyip peçeteyi çevirerek.*)

Celenza, je... moua... he-he...[3]

---

1 Emirleriniz ekselansları.

2 Neden hemen gelmiyorsunuz? (Bozuk bir Fransızcayla.)

3 Ekselansları, ben... ben...

AVAKOV

U e... u son ce dam?[4]

HİZMETKÂR

Soun sorti... per passeggiare... pour prou-mené... Madama la countessa, aveco la signorina... e aveco moussu lou counte... l'otro counte Rousso.[5]

AVAKOV

Ce bien, ce bien... Alle.[6]

HİZMETKÂR

Si, signore.

(*Fırlayıp çıkar.*)

AVAKOV

Tanrım! Ne kadar tiksiniyorum bu tiplerden!..

(*Odanın içinde dolaşmaya başlar.*)

Dolaşmaya çıkmışlar... Hım. Anlaşılan denizi seyretmeye gittiler. O beyefendiciğin şimdi nasıl komplimanlar döktürdüğünü tahmin edebiliyorum... Ya hanımefendi?.. Tanıyorum onu, pek mutludur şu anda. Pek sever pohpohlanmayı. Hem ne buldu o adamda anlayamıyorum. Kesinlikle bomboş bir adam. Üstelik hiç de ilginç biri değil.

(*Tekrar odada dolaşmaya başlar.*)

Tanrım! Bir gün sakinleşecektir hanımefendi, gün gelecek böyle adamlardan sıkılmaya başlayacaktır... bütün bu beyefendiler sonunda...

(*Antre kapısı yarım açılır ve Mösyö Popelin görünür. Üzerinde büyük damalı bir ceket, boynunda à l'enfant*[7] *bir kravat vardır. Sakallıdır, saçları uzundur.*)

MÖSYÖ POPELİN

Pardon, monsieur...

---

4 O kadınlar nerede?

5 Çıktılar... dolaşmak için... kontes hanımefendi, sinyorina ve beyefendi kontla, öbür Rus kontla. (Fransızca, İtalyanca karışık.)

6 Güzel, güzel... çıkın.

7 Çocuk tarzı.

AVAKOV

(*Dönüp bakar.*)

Bu da kim?

MÖSYÖ POPELİN

(*Hâlâ girmeden.*)

Pardon, c'est ici que demeure madame la comtesse de Geletska?[8]

AVAKOV

(*Bir an sustuktan sonra.*)

Vuy. Keske vu vule?[9]

MÖSYÖ POPELİN

(*Girer. Koltuğunun altında büyük bir çanta vardır.*)

Et... pardon... Madame est-elle à la maison?[10]

AVAKOV

(*Yerinden hâlâ kıpırdamadan.*)

Non. Keske vu vule?[11]

MÖSYÖ POPELİN

Ah! Que c'est dommage! Pardon monsieur, vous ne savez pas- reviendra-t-elle bientôt?[12]

AVAKOV

Non... non... Keske vu vule?

MÖSYÖ POPELİN

(*Biraz şaşırmış gibi bakarak.*)

Pardon, monsieur... C'est à monsieur le comte que j'ai l'honner de parler?[13]

AVAKOV

Non, mosyo, non.

MÖSYÖ POPELİN

Ah!

---

8 Affedersiniz, Kontes Yeletskaya hanımefendinin odası burası mı?

9 Evet. Ne istemiştiniz?

10 Affedersiniz... Madam burada mı?

11 Hayır. Ne istiyorsunuz?

12 Ah! Ne yazık! Affedersiniz bayım, biliyor musunuz, yakında dönecek mi?

13 Affedersiniz beyefendi... Sayın kontla mı görüşmek onuruna sahip oluyorum?

(*Biraz vakur bir tavırla.*)

Et bien, monsieur, vous aurez la complaisance de dire à madame que monsieur Popelin, artiste-peintre, est venu la voir --d'aprés sa propre invitation– et qu'il regrette beaucoup...[14]

(*Avakov'un sabırsız hareketler yaptığını görünce.*)

Monsieur, j'ai l'honneur de saluer.[15]

(*Şapkasını giyer ve çıkar.*)

AVAKOV

Adyö, mosyo.

(*Onun arkasından bakar, seslenir.*)

Al sana biri daha! Şeytan götürsün bütün bu sanatçıları, müzisyenleri, piyanistleri, ressamları!.. Bu kadar çok nereden çıkıyorlar aklım almıyor! Hem nasıl böyle çabuk aldılar kokumuzu... Bakıyorsun tanışmışlar seninle, etrafında dört dönüyorlar. Sonu nereye varacak bunun? Nereye varacağı belli. Suluboya bir tablo ya da heykelcik getireceklerdir ve tanışmanın karşılığı olarak üç kat fazla para ödeyeceksin... Ne de çok alırız bu döküntü şeyleri!.. Korkunç bir şey! Ama önce otur, dinle onları... Öyle yüksekten atar ki bu sanatçı bozuntuları, sanki... para peşinde değiller... bilindiği gibi aç insanlar... Of!

(*İçini çeker.*)

Nefret ediyorum bütün bu insanlardan... Ah, öyle bezdim ki!..

(*Odanın içinde dolaşır.*)

Hâlâ gelmediler. Hım. Anlaşılan yürüyüşleri duygusal bir yürüyüşe döndü... Oysa akşam oldu.

(*Bir an susar.*)

Gidip bulayım bari onları... sahiden...

(*Şapkasını alır, antreye doğru yürür.*)

Hah işte geliyorlar, nihayet!

---

14 Peki bayım, madama Ressam Popelin'in -kendi daveti üzerine- onu görmeye geldiğini ve çok üzüldüğünü söyleme nezaketini gösterin...

15 Selamlamaktan onur duyarım bayım.

(*Antreden Nadejda Pavlovna, Mariya Petrovna, Belski girer. Nadejda Pavlovna'nın yüzünde hafif bir memnuniyetsizlik ifadesi vardır.*)

Nihayet gelebildiniz! Beni almadan niçin çıktınız dolaşmaya?

NADEJDA PAVLOVNA

(*Sağdaki aynaya gider, aynaya bakarak şapkasını çıkarır.*)

Nasıl, uyanalı çok mu oldu yoksa?

AVAKOV

Evet, çok oldu.

NADEJDA PAVLOVNA

İyi uyudunuz mu?

AVAKOV

Aslında hiç uyuyamadım... Öylesine uzandım işte...

NADEJDA PAVLOVNA

(*Sözünü keser.*)

Evet, biliyoruz, biliyoruz... uyukladınız...

AVAKOV

Hı... hı... Peki iyi dolaştınız mı?

NADEJDA PAVLOVNA

(*Soğuk.*)

Evet... Ben yokken gelen oldu mu?

AVAKOV

Olmadı... Yani pardon, bir ressam geldi.

NADEJDA PAVLOVNA

(*Çabuk.*)

Mösyö Popelin mi?

AVAKOV

Evet, galiba o...

NADEJDA PAVLOVNA

Ne dediniz ona?

AVAKOV

Hiçbir şey... Sizi sordu ve buraya sizin için geldiğini söylememi rica etti...

NADEJDA PAVLOVNA

Beni beklemesini neden söylemediniz?

AVAKOV

Ne yalan söyleyeyim, bilmiyorum.

NADEJDA PAVLOVNA

(Canı sıkkın.)

Ah, her zaman böylesiniz!

(Geldiğinde Mariya Petrovna'yla soldaki pencerenin yanına gitmiş, o zamandan beri orada onunla konuşmakta olan Belski'ye dönüp.)

Belski!.. Maşa'yla oynaştığın yeter artık... Belski!

BELSKİ

Ne istemiştiniz Nadejda Pavlovna?

NADEJDA PAVLOVNA

Ne mi istemiştim?..

(Bir an susar.)

Şunu istemiştim. Biraz önce Mösyö Popelin buradaymış, ressam... tanıyorsunuz onu... önceki gün tanıştığım ressam... Vezüv'ün resimlerini göstermişti bana... Buraya davet etmiştim ve bu beyefendi...

(Avakov'u göstererek.)

... bekletmemiş onu.

BELSKİ

Bu durumda ne emrediyorsunuz?

NADEJDA PAVLOVNA

Siz de ne kadar anlayışsız oldunuz... son zamanlarda!.. Hemen gidip bulun onu ve buraya getirin, duydunuz mu? Kesinlikle hemen getirin onu buraya.

BELSKİ

Ama adresini bilmiyorum...

NADEJDA PAVLOVNA

Öğrenin... burada, otelde... nerede isterseniz orada sorun, öğrenin adresini. Hadi gidin, ona ihtiyacım var diyorum size. Acele edin...

BELSKİ

(*Bir an susar.*)

Emredersiniz efendim. Hemen gidiyorum, Vezüv resimleri olan ressamı arayıp bulacağım. Sanırım çok hoşlanmışsınız kendilerinden...

(*Nadejda Pavlovna'ya bakarak.*)

Gidiyorum, gidiyorum.

(*Çıkar.*)

NADEJDA PAVLOVNA

(*Kanepeye oturur, ayağını sabırsızca döşemeye vurmaya başlar. Avakov şaşkın, gülümser. Sonunda Nadejda Pavlovna seslenir.*)

Maşa!

MARİYA PETROVNA

Efendim ma tante?

NADEJDA PAVLOVNA

Ma tante... ma tante... Neden sürekli hala diyorsun bana? O kadar yaşlı mıyım?..

MARİYA PETROVNA

Başka nasıl hitap edebilirim size halacığım?

NADEJDA PAVLOVNA

(*Bir an susar.*)

Pencerenin önünde durmakla hata ediyorsun, üşüteceksin.

MARİYA PETROVNA

İnsaf, dışarısı öyle sıcak ki...

NADEJDA PAVLOVNA

Bilemiyorum... burada esiyor gibi geliyor bana... Sergey Platoniviç, esiyor, değil mi?

AVAKOV

(*Ürperir, iki elinin parmaklarını havada oynatır.*)

Esiyor, esiyor.

NADEJDA PAVLOVNA

(*Mariya Petrovna'ya.*)

Bana fazlasıyla ince giyinmişsin gibi geliyor, ne dersin?.. Maşa... Keşke başka bir şey giyseydin.

MARİYA PETROVNA

Öyle mi düşünüyorsunuz halacığım?

NADEJDA PAVLOVNA

Evet, öyle düşünüyorum sevgili yeğenim.

MARİYA PETROVNA

Tamam, hemen başka bir şey giyeceğim.

(Mariya Petrovna bir süre kıpırdamaz, gülerek Nadejda Pavlovna'ya koşar, öper.)

NADEJDA PAVLOVNA

(Gülerek.)

Ah, tamam tilki... tamam, güzel, git hadi...

(Mariya Petrovna çalışma odasının kapısından çıkar. Avakov da güler, ellerini ovuşturur. Nadejda Pavlovna ona bakar, ciddileşir. Avakov biraz bozulur. Kısa bir sessizlik olur.)

AVAKOV

Siz... siz galiba bugün biraz keyifsizsiniz Nadejda Pavlovna.

NADEJDA PAVLOVNA

Kim söyledi size bunu? Tersine. Düşünceleriniz her zaman korkunç derecede yanlış oluyor Sergey Platonıç. Hiç ortada olmayan şeyleri var gibi görüyorsunuz.

(Gülümser.)

Evet, söz gelimi, doğruyu söyleyin, gerçekten esiyor mu burada?

AVAKOV

(Ona bakarak.)

A... hangisini isterdiniz? Esmesini mi, esmemesini mi?

NADEJDA PAVLOVNA

Görüyorsunuz işte.

AVAKOV

(Bir an susar.)

O Fransızı bu kadar çok görmeyi arzu ettiğinizi bilseydim... En azından bana daha önce söylemiş olsaydınız...

NADEJDA PAVLOVNA

Yine yanlış konuşuyorsunuz. O Fransızı görmeyi hiç istemiyorum... Hiç ihtiyacım yok onu görmeye.

AVAKOV

(*Hayretle.*)

Ama onu bulması için Belski'yi gönderdiniz...

NADEJDA PAVLOVNA

(*Bir süre susar.*)

Onu bulması için Belski'yi gönderdim... çünkü... çünkü usandırdı beni... Onu görmekten bıktım.

AVAKOV

Kimi? Belski'yi mi?

(*Nadejda Pavlovna başını evet anlamına sallar.*)

Olamaz!

NADEJDA PAVLOVNA

Nasıl olamaz?

AVAKOV

Evet, yemin ederim olamaz. Rica ederim Nadejda Pavlovna, bugün yemekte, hatırlıyor musunuz, ne kadar yakındınız kendisine? Hem yalnız bugün değil, her zaman... Roma'da, Napoli'ye giderken ve burada...

NADEJDA PAVLOVNA

Bir kere doğru değil bu...

AVAKOV

Nasıl doğru değil?

NADEJDA PAVLOVNA

İkinci olarak, ne olmuş... Size acı çektirmek istedim.

AVAKOV

Yeter artık Nadejda Pavlovna, bu ihtiyara böyle yapmadan da acı çektirebilirsiniz.

NADEJDA PAVLOVNA

Şikâyet mi ediyorsunuz?

AVAKOV

Yo, hayır, hiç, hiç! Yalnız şunu söylemek istedim... öyle bir şey ki bu... altında başka bir şey gizli.

NADEJDA PAVLOVNA

Ne olduğunu öğrenmeme izin verir misiniz?

AVAKOV

Bugün bir şey yapmış, canınızı sıkmış Belski...

NADEJDA PAVLOVNA

Öğrenebilir miyim, ne yapmış da canımı sıkmış olabilir? Benim için ne anlamı var Mösyö Belski'nin?

AVAKOV

(*Dalgın.*)

Öte yandan... sanki... size de kur yapıyor...

NADEJDA PAVLOVNA

Amma da yaptınız sevgili Sergey Platonıç, sürekli bizi gözlüyor olsanız da bir şey göremiyorsunuz anlaşılan... Bana kur yapmak onun aklından bile geçmez...

AVAKOV

Nasıl?

NADEJDA PAVLOVNA

Dolaşmaya çıktığımızda görmeliydiniz onu!

AVAKOV

Ne oldu?

NADEJDA PAVLOVNA

Aman Tanrım! Uzun zamandır Maşa'nın etrafında dolaştığının farkında değil misiniz yoksa?

AVAKOV

Belski'nin mi?

NADEJDA PAVLOVNA

Evet!

AVAKOV

(*Birden.*)

Bir oyun bu!

NADEJDA PAVLOVNA

Nasıl bir oyun?

AVAKOV

Oyun işte Nadejda Pavlovna, oyundan başka bir şey değil, insaf edin Nadejda Pavlovna, iki kere ikinin dört

ettiği kadar apaçık bir şey bu... Oyun, inanın bana, eskimiş bir numara. Sizi kıskandırmak istiyor Belski, hepsi o kadar... rica ederim, apaçık ortada bu...

NADEJDA PAVLOVNA

Ne diyorsunuz siz Sergey Platonıç?

AVAKOV

Apaçık ortada Nadejda Pavlovna, rica ederim... İnanın bana, biliyorsunuz, eski dostunuzum, yeni tanışmıyoruz, sadık bir dostunuzum... evet, bir oyun bu Nadejda Pavlovna, bir oyun... Dünyada başka birini bulamadınız mı? Neyse, bunun oyun olduğuna eminim.

(*Nadejda Pavlovna cevap vermeden yere bakar.*)

(*Avakov bir an sustuktan sonra, biraz çekingen.*)

Ne düşünüyorsunuz Nadejda Pavlovna?

NADEJDA PAVLOVNA

(*Hemen cevap vermez.*)

Ne mi düşünüyorum?.. İyi yürekli, sadık bir dostum olduğunuzu...

(*Elini uzatır.*)

AVAKOV

(*Nadejda Pavlovna'nın elini hayranlıkla öper.*)

Rica ederim Nadejda Pavlovna... tabii ki!

NADEJDA PAVLOVNA

(*Ayağa kalkar.*)

Ama inanın, Bay Belski'nin Maşa'ya kur yapıp yapmadığı da, onun peşinde ne gibi bir umutla koştuğu da umurumda değil.

AVAKOV

Evet, inanabilirim size...

NADEJDA PAVLOVNA

(*Avakov'un sözünü keser.*)

Neyse, boş verin, bırakalım onu, ne yaparsa yapsın... O olmadan da işimize bakarız biz, öyle değil mi?

AVAKOV

Ne iyisiniz...

(Bir an susar.)

Ama yine de hatalısınız Nadejda Pavlovna...

NADEJDA PAVLOVNA

Neden?

AVAKOV

Neden uyandırmadınız beni? Niçin ben olmadan dolaşmaya çıktınız?

NADEJDA PAVLOVNA

Ama bu tür dolaşmaları sevmediğinizi biliyorum Sergey Platonıç. Hatırlıyor musunuz, Roma'da yer altı mezarlığını dolaşıyorduk, bize rehberlik eden rahibe bir şey olursa oradan nasıl çıkarız diye sıkıştırıp duruyordunuz beni?

AVAKOV

Ne olmuş? Öyle ya...

NADEJDA PAVLOVNA

Korkaksınız siz...

AVAKOV

Ama sizin için korktuğumdan öyle diyordum. Hem dolaşmaktan dolaşmaya fark var. Böyle güzel bir havada deniz kenarında neden dolaşmasın insan... Böylesi kesinlikle keyifli... Fakat söz gelimi, birkaç gün önce arabalara binip birtakım yer altı banyolarını görmeye gitmiştik... Güzel olan ne vardı orada? Karanlık ve çamur... Ağır olduğun için seninle alay eden bir aptalın sırtına biniyorsun. O banyolarda konsüllerin banyo yaptığını söylüyorlar... izin verin sorayım size... el âlemin konsülüyle ne işim olur benim?

NADEJDA PAVLOVNA

Rus banyoları daha mı güzel sanki?

AVAKOV

Evet, yeter Nadejda Pavlovna, yeter... Sonunda siz de eve dönmek isteyeceksiniz. Biraz daha bekleyin, Avrupa'yı

bir baştan bir başa dolaşmaktan siz de bıkacaksınız. Bütün bu sinyorlarınızı, Almanlarınızı, Fransızlarınızı görmekten sıkılacaksınız... bu ceketlerden, sivri sakallardan, yapmacık hareketlerden gına gelecek size...

(*Yüzünü buruşturarak taklitler yapar. Nadejda Pavlovna güler.*)

Bir şeye şaşıyorum Nadejda Pavlovna... Zeki bir hanımefendi olarak böyle saçmalıklara nasıl kaptırıyorsunuz kendinizi?.. Öyle ya, bakıyorsunuz onlara... gözlerinde sizin bir barbar olduğunuzun yazılı olduğunu görüyorsunuz, paranız olmasa...

NADEJDA PAVLOVNA

İzin verin Sergey Platonıç, bana param için yakınlık gösterdiklerini düşünmüyorum...

AVAKOV

Öylesi daha kötü... Bu insancıklardan biri zafer kazanmış bir komutanın mağrur tavrıyla yaklaşıyor size, bunu yapmasına izin vermenizi kendisi için ulaşılamayacak bir mutluluk sayması gerekirken ne yapıyor?.. Zafer kazanmış bir komutandır ya, tehlikeyi göze alıyor! Konuşmaya kalkıyor sizinle... ve elini yeleğinin cebine sokuyor, evet... elini... Nasıl?.. Bir başkası bunu yapamıyor belki... eli... cebine denk gelmiyor...

(*Tekrar taklit yapar.*)

NADEJDA PAVLOVNA

(*Gülerek.*)

Ah, yeter Sergey Platonıç, kızmayın, inanın en az sizin bildiğiniz kadar biliyorum o beylerin değerinin ne olduğunu...

AVAKOV

Evet... biliyorsunuz... Ama kendi aralarında sizden nasıl söz ettiklerini bilmiyorsunuz: Ne haber monşer, bu aralar neler yapıyorsunuz bakalım monşer? Bir şey yapmıyorum monşer, bir Rus prenses âşık oldu bana.

Kırıtıp duruyor... Genç prensess ryuss, monşer, ben de can sıkıntısından, anlarsın ya, oyalanıyorum onunla monşer...

NADEJDA PAVLOVNA

(*Canı biraz sıkkın.*)

Bütün bunları boşuna söylüyorsunuz Sergey Platonıç... İnanın... şu anda benim aklımda bambaşka şeyler var.

AVAKOV

(*Bir süre sessiz kalır, içini çeker.*)

Evet... kabul ediyorum, kafanızda... şu anda başka şeyler var...

NADEJDA PAVLOVNA

(*Gülerek.*)

Neyse, yeter, içinizi çekmeyin. Bugün dolaşmaya çıkarken sizi yanımıza almadığımız için üzgün müsünüz?

AVAKOV

Daha neler!

NADEJDA PAVLOVNA

Hadi bahçeye çıkıp dolaşalım biraz. İster misiniz?

AVAKOV

Memnuniyetle, çok sevinirim!

(*Şapkasını arar.*)

NADEJDA PAVLOVNA

Durun, sanırım Belski'nin ayak sesini duyuyorum...

AVAKOV

Evet ama ne işiniz var onunla?..

(*Antre kapısından Belski girer.*)

BELSKİ

Uf!.. Çok koştum...

(*Nadejda Pavlovna'ya.*)

Nadejda Pavlovna, sizin ressam gitmiş!

NADEJDA PAVLOVNA

Hangi ressam?

BELSKİ

Ne demek hangi ressam? Bulayım diye arkasından beni gönderdiğiniz Mösyö Popelin... Napoli'ye gitmek üzere yarım saat önce arabayla yola çıkmış.

NADEJDA PAVLOVNA

(*Belski'ye bakarak.*)

Ah, soluk soluğa kalmışsınız Aleksey Nikolaiç...

(*Güler.*)

Ah, ne kadar komiksiniz!

BELSKİ

Ben mi?

NADEJDA PAVLOVNA

Evet, siz... ha-ha-ha... Öyle değil mi Sergey Platonıç?

AVAKOV

Evet, evet. Ha-ha... ha-ha.

NADEJDA PAVLOVNA

(*Avakov'a.*)

Neyse, gidelim, gidelim.

BELSKİ

Nereye gidiyorsunuz?

NADEJDA PAVLOVNA

Birlikte bahçeye çıkıp dolaşacağız.

BELSKİ

Ben?..

NADEJDA PAVLOVNA

Siz burada kalacaksınız... Sahi, ne kadar karanlık burası?

(*Çıngırağı çalar. Hizmetkâr girer.*)

Apportez des lumiéres.[16]

(*Hizmetkâr çıkar.*)

İsterseniz bir şeyler okuyabilirsiniz... Ayrıca Maşa'yı da bırakıyorum yanınıza... Sanırım, yeterince konuşmamışsınızdır onunla... veya belki tekrar Mösyö Popelin'i aramaya çıkarsınız?

---

16 Işık getirin.

(*Belski şaşırmış, Nadejda Pavlovna'ya bakar.*)

Ah, öyle bakmayın bana, çok komik oluyorsunuz... Gidelim Sergey Platonıç...

(*Belski'ye bakar.*)

Ha-ha-ha!

AVAKOV

Ha-ha-ha!

(*İkisi birlikte bahçeye çıkar. Hizmetkâr mumları getirir, masaya, pencerenin önüne koyar. Belski hareketsiz durur ve birden bir kolunu havaya kaldırır. Hizmetkâr kendisini yanına çağırdığını sanır, koşarak gider: "Celenza?" Ama Belski'nin onunla ilgilenmediğini görünce arkası dönük olan Belski'ye eğilerek selam verip çıkar.*)

BELSKİ

Ne demek oluyor bu? Hım. Anlayamıyorum. Bir çeşit kapris...

(*Odanın içinde dolaşmaya başlar.*)

Ama kabul etmek gerekir, ilginç bir kadın! Zeki, alaycı, sevimli... Evet, ama benim için şimdi önemli olan bu değil. Tamam, üç ay önce Roma'da onunla karşılaştığımda başımı döndürmüştü... ve hâlâ ona karşı tamamen kayıtsız olduğumu söyleyemem... Ama kalbimde... şu anda... Ah, kalbimde kimin olduğunu çok iyi biliyorum!.. Biraz önce beni Mariya Petrovna ile baş başa bıraktığını söyledi... Peki Mariya Petrovna nerede?..

(*Bir an susar.*)

Bir şeyler okumamı tavsiye etti... Okumak! Böyle bir gecede ve bugünkü konuşmamızdan sonra...

(*Pencereye gider.*)

Tanrım! Ne harika bir gece!

(*Çalışma odasından Mariya Petrovna girer, bir süre Belski'ye bakar ve odanın ortasına yürür.*)

(*Belski dönüp bakar.*)

Ah, siz miydiniz Mariya Petrovna, neredeydiniz?

MARİYA PETROVNA

(*Çalışma odasını göstererek.*)

Orada... Halam başka bir elbise giymemi söyledi de...

BELSKİ

(*Yukarıdan aşağı şöyle bir süzerek.*)

Ama yeni bir elbise görmüyorum...

MARİYA PETROVNA

Halam da öylesine söylemişti zaten... Sergey Platonıç'la yalnız kalmak istiyordu... Nerede kendisi?

BELSKİ

Sergey Platonıç'la bahçeye çıktı...

MARİYA PETROVNA

Peki siz niçin gitmediniz onlarla?..

BELSKİ

Ben mi? Burada kalmayı tercih ettim.

MARİYA PETROVNA

Gerçekten mi?

(*Oturur.*)

BELSKİ

Yani doğrusu bana burada kalmamı söyledi...

MARİYA PETROVNA

Ya? Hiç şaşırmadım... zavallı Aleksey Nikolaiç!.. Üzülüyorum sizin için.

BELSKİ

(*Mariya Petrovna'ya yaklaşır ve yanına oturur.*)

Öyle mi? Sergey Platonıç'ı kıskandığımı düşünmüyorsunuz ya?

MARİYA PETROVNA

Kıskanmıyor musunuz yani?

BELSKİ

Mariya Petrovna, farkındayım, siz de belli etmemeye çalışıyorsunuz.

MARİYA PETROVNA

Ne demek istediğinizi anlamadım... Ama gerçekten Sergey Platonıç çok hoş biri değil mi?

BELSKİ

Evet.

MARİYA PETROVNA

Halama da çok bağlı!

BELSKİ

Evet. Halanız da bunun için onu üzmekle hata ediyor! Çok iyi bir kadın, ama müthiş cilveli.

MARİYA PETROVNA

(*Belski'nin yüzüne bakarak.*)

Ne derseniz deyin, bahçeye sizi almadan çıktıklarına canınızın çok sıkıldığı belli...

BELSKİ

Yine aynı şey!

MARİYA PETROVNA

En azından şimdiye kadar halamdan hiç böyle söz etmiyordunuz.

BELSKİ

Şimdiye kadar!.. Daha neler! Çok iyi biliyorum ki sizinle tanıştığımızda, hatırlıyor musunuz karnavalın ilk günüydü... Corso'da, balkonda gördüm sizi, halanızın o zaman üzerimde nasıl bir etkisi olduğunu hatırlıyorum...

MARİYA PETROVNA

Evet... hatırlıyorum, sokaktan ansızın küçük bir arabayla bir buket getirmiştiniz ona ve önce nasıl korkmuştu, sonra gülmüş, getirdiğiniz çiçekleri almıştı...

BELSKİ

Hatırlayın, bilmem hangi lordun oğlu, sırık gibi bir centilmen halanızın yanında ayakta duruyordu. Adam sonra hava yapmıştı bana, kıskanmıştı, pek mağrur tavırlarla yaban horozu gibi guruldamıştı...

MARİYA PETROVNA

Evet... evet...

BELSKİ

Ama bütün bunlar üç ay önceydi. O zamandan bu yana...

o zamandan bu yana ben başka bir duyguyu tanıdım... kadın cilvesindeki büyünün... gençliğin utangaç zarafeti yanında bir hiç olduğunu anladım...

MARİYA PETROVNA

(*Mahcup.*)

Ne demek istiyorsunuz?

BELSKİ

(*O da mahcup.*)

Ben mi?.. Öylesine işte... Hiçbir şey...

(*Bir an susar.*)

Bugün ne okuyordunuz Mariya Petrovna?

MARİYA PETROVNA

Ben mi? Schiller okuyordum Aleksey Nikolaiç.

BELSKİ

Öğrenebilir miyim, hangi eserini?

MARİYA PETROVNA

Jan Dark.[17]

BELSKİ

A! Önemli bir eserdir...

(*Kendi kendine.*)

Ne aptalım, Tanrım!

(*Kalkıp pencereye gider.*)

MARİYA PETROVNA

(*Bir an susar.*)

Nereye bakıyorsunuz Aleksey Nikolaiç?

BELSKİ

Gökyüzüne, yıldızlara, denize... dalgaların sürekli, tekdüze şırıltısını duyuyor musunuz? Mariya Petrovna, bu sessizlik, bu hava, bu ay ışığı... bu büyüleyici gece bir şey söylemiyor mu size yoksa?..

MARİYA PETROVNA

(*Ayağa kalkarak.*)

Peki, size ne söylüyor Aleksey Nikolaiç?..

---

17 *Die Jungfrau von Orleans* kastediliyor.

BELSKİ

(*Mahcup.*)

Bana mı?.. Bana... bana çok güzel şeyler söylüyor...

MARİYA PETROVNA

(*Gülümseyerek.*)

Ya? Mesela nasıl güzel şeyler?

BELSKİ

(*Kendi kendine.*)

Bu kadarına da dayanılmaz... Gülünç görünüyor olmalıyım... Tanrım! Tanrım! Kalbim öyle çarpıyor ki artık ona her şeyi söylemek istiyorum... ama yapamıyorum... Şimdi, şu anda bir şey olsaydı keşke...

(*Pencerenin dışından bir gitar sesi gelir.*)

MARİYA PETROVNA

Nedir bu?

BELSKİ

(*Mariya Petrovna'ya elini uzatır, heyecanlı.*)

Bilmiyorum, bekleyin, doğaçlama çalınan bir parça olsa gerek...

(*Gitar çalan kişi pencerenin dibinde bir serenada başlar. Serenat süresince Belski de, Mariya Petrovna da kıpırdamazlar. İlk dörtlüğün sonunda Belski pencereye koşar, seslenir: "Bravo, bravo..."*)

ŞARKICININ SESİ

Qualche cosa per il musico, signore...[18]

MARİYA PETROVNA

(*Belski'nin yanına gelir.*)

Bir şeyler atın ona.

BELSKİ

Bir dakika, göremeyecektir...

(*Cebinden madenî bir para çıkarır, parayı hemen bir kâğıda sarar, mumla ucunu yakar ve pencereden aşağı atar.*)

---

18 Müzisyen için bir şey sinyor.

ŞARKICININ SESİ

Grazie, mille grazie...[19]

MARİYA PETROVNA

(*O da bir madenî parayı kâğıda sarar.*)

Bunu da atın...

(*Belski onun verdiği kâğıdı da yakıp aşağı atar.*)

ŞARKICININ SESİ

Grazie, grazie...

(*İkinci dörtlüğü söyler. Belski'yle Mariya Petrovna pencerenin önünde durup dinlerler. Belski dörtlük bitince seslenir: "Bravo!" Bir para daha atar şarkıcıya. Mariya Petrovna geri çekilmek ister, ama Belski elini tutar.*)

BELSKİ

Durun Mariya Petrovna, durun... Şu ana kadar onu sıradan bir şarkıcı olarak ödüllendirdik, ama şimdi bir sanatçı olarak teşekkür etmek istiyorum kendisine...

(*Aceleyle masanın üzerinden mumu alır.*)

Yaklaşın, sizi göstereyim...

(*Mariya Petrovna hafifçe karşı koymak ister, ama pencereye yaklaşır.*)

ŞARKICININ SESİ

Ah, que bella ragazza![20]

MARİYA PETROVNA

(*Kızararak pencereden geri çekilir.*)

Yeter...

BELSKİ

(*Mumu masaya koyar.*)

Hayır, kesinlikle susmak istemiyorum artık... Bu beklenmedik şarkı, bu tatlı İtalyan sesi... ve özellikle şu anda, kalbimde nelerin olduğunu size açmaya hazır olduğum bu gecede... hayır, hayır, yapamayacağım artık, susmak istemiyorum...

---

19 Teşekkürler, binlerce teşekkürler.

20 Ah, ne güzel bir kız.

MARİYA PETROVNA

(*Heyecanlı.*)

Aleksey Nikolaiç...

BELSKİ

Bunun çılgınlık olduğunu, bana kızacağınızı biliyorum... ama gizleyecek gücüm kalmadı artık... Sizi seviyorum Mariya Petrovna, âşığım size, büyük bir tutkuyla seviyorum sizi...

(*Mariya Petrovna susar, başını öne eğer.*)

Evet, seviyorum sizi, çoktan fark etmiş olabilirdiniz bunu. Şimdi, eğer... eğer eşim olmayı kabul etmezseniz yapabileceğim tek şey kalıyor. Hemen olabildiğince çabuk ve olabildiğince uzak bir yere gitmek... Biliyorum, acele ettiğim için her şeyi mahvetmiş olabilirim, ama bunun suçlusu ben değilim... o şarkıcı suçlu...

(*Mariya Petrovna'nın yüzüne bakarak.*)

Söyleyin Mariya Petrovna, gideyim mi, kalayım mı?.. O şarkıcıya kızayım mı, hayatımın sonuna kadar minnettar mı kalayım?..

MARİYA PETROVNA

Doğrusu bilmiyorum...

BELSKİ

Söyleyin, söyleyin...

MARİYA PETROVNA

Bana öyle geliyor ki... o şarkıcıya kızmanız yanlış olur...

BELSKİ

(*Elini tutar.*)

Gerçekten mi?.. Tanrım! Yani minnettar kalabilir miyim?..

MARİYA PETROVNA

Ama ben... ama halam ne der?..

BELSKİ

Ne diyecek? Kabul edecektir... İşte, tam zamanında o da geliyor... Göreceksiniz... kabul edeceğine eminim...

MARİYA PETROVNA

Belski ne yapıyorsunuz?..

BELSKİ

Bir şey yapmıyorum... bir şey yapmıyorum... Göreceksiniz...

(*Mariya Petrovna ona engel olmaya çalışır. Bahçe kapısından Nadejda Pavlovna ile Avakov girer.*)

AVAKOV

Hemen döndünüz Nadejda Pavlovna...

NADEJDA PAVLOVNA

Evet, olmaz... Sergey Platonıç... İkisi yalnızlar...

BELSKİ

(*Nadejda Pavlovna'ya koşar.*)

Nadejda Pavlovna...

NADEJDA PAVLOVNA

(*İrkilir.*)

Neyiniz var? Korkuttunuz beni...

(*Avakov şaşkınlıkla ona bakar.*)

BELSKİ

Nadejda Pavlovna, çok heyecanlıyım... ama bakmayın siz buna... Ben, görüyor musunuz, daha fazla gizleyemeyeceğim... Ben... karar verdim, sizin evlenmemize...

AVAKOV

Tanrım! Her şey bitti...

(*Kendini koltuğa bırakır.*)

BELSKİ

Yeğeniniz Mariya Petrovna'yla evlenmemize izin vermenizi istiyorum...

NADEJDA PAVLOVNA

(*Şaşkın.*)

Yeğenimle mi?

AVAKOV

Nasıl?.. Ne?..

(*Ayağa fırlar.*)

Mariya Petrovna'yla mı evlenmek istiyorsunuz?.. Kabul ediyorum, kabul ediyorum, izin veriyorum... Buraya gelin çocuklar, ellerinizi verin bana.

(*Zorla Mariya Petrovna'nın elini tutar, Belski'nin eliyle birleştirir.*)

Kutluyorum sizi dostlarım... Uzun yıllar sağlıklı, mutlu yaşayın, yapabildiğiniz kadar çok çocuk yapın!..

NADEJDA PAVLOVNA

Ama durun, durun Sergey Platonıç, aklınızı kaçırdınız galiba... Ne yapıyorsunuz? Anlamıyorum... Maşa ile evlenmenize izin vermemi mi istiyorsunuz Aleksey Nikolayeviç?

BELSKİ

Evet.

NADEJDA PAVLOVNA

Peki o... ne diyor buna?

BELSKİ

Kabul ediyor.

NADEJDA PAVLOVNA

Maşa... neden bir şey söylemiyorsun?

AVAKOV

Rica ederim Nadejda Pavlovna, ne söyleyebilir? Belski sizden böyle bir dilekte bulunurken yeğeninizin onayını almadığını düşünmüyorsunuz herhalde?

NADEJDA PAVLOVNA

(*Avakov'a.*)

Ne olursa olsun, siz yaptınız bunu...

(*Belski'ye.*)

İtiraf edeyim, öneriniz her ne kadar beni çok şaşırtmış olsa da... çünkü hiç beklenmedik bir şeydi... ama onu mutlu edebilecekseniz, yeğenimin mutluluğuna engel olmak istemem...

BELSKİ

Demek kabul ediyorsunuz?

(*Nadejda Pavlovna'nın elini öper.*)

AVAKOV

Evet, elbette kabul edecek... Yaşasın! Mariya Petrovna, siz de gelin buraya...

MARİYA PETROVNA

(*Nadejda Pavlovna'nın yanına gider.*)

Chére tante...[21]

NADEJDA PAVLOVNA

Güzel, güzel...

(*Yeğeninin omzunu okşar.*)

Vous êtes fine, ma nièce...[22]

(*Avakov'a döner.*)

Doğru değil mi Sergey Platonıç, tahminleriniz ne kadar doğru... ve hatasız...

AVAKOV

Ah Nadejda Pavlovna, tahminlerimin arkasında değilim... her ölümlü gibi hata yapıyorum... ama size olan değişmez ve sonsuz bağlılığımdan eminim... Nadejda Pavlovna, siz gerçekten...

NADEJDA PAVLOVNA

Ne oluyoruz?

AVAKOV

Bu gençler gibi...

NADEJDA PAVLOVNA

Gençler gibi!.. Siz kendinizden söz edin Sergey Platonıç, ben kendimi yaşlı hissetmiyorum...

AVAKOV

Evet, doğru... anlıyorsunuz beni... Evinize mi gitsek... Nadejda Pavlovna?.. Orada yaşasak!

NADEJDA PAVLOVNA

Hayır... demiyorum size... Ama önce Paris'e uğrayalım.

AVAKOV

(*Kulağını kaşır.*)

Paris'e mi... yoksa dosdoğru... Saratov'a mı?

---

21 Halacığım.

22 Çok incesin yeğenim...

NADEJDA PAVLOVNA

Hayır, ne derseniz deyin, önce Paris'e gideceğiz... gençler orada evlenecek...

AVAKOV

Hepimiz orada evlenelim!

NADEJDA PAVLOVNA

Neyse, bakarız...

(*Bir an susar.*)

Ama Sorrento'daki bu akşamı unutmayacağım...

BELSKİ

Ben de!

MARİYA PETROVNA

Ben de hiç...

AVAKOV

Evet, hiçbirimiz unutmayacağız!

NADEJDA PAVLOVNA

Ama bir dakika Sergey Platonıç, başkaları adına konuşmayın.

(*Perde iner.*)

10 Ocak 1852
Petersburg

İvan Sergeyeviç Turgenyev (1818-1883): Avrupa'da ve ülkemizde eserleri ilk çevrilen 19. yüzyıl Rus romancıları arasında yer alır. Moskova, Petersburg ve Paris üniversitelerinde öğrenim gören Turgenyev döneminin Avrupalı bakış açısına sahip tek Rus yazarı olarak anılır. Zayıf iradeli Rus aydınlarını, serflerin yaşantısını, toprak sahibi soyluların aşklarını ve kendisini yakın hissetmediği radikal genç kuşağı tarafsız ve gerçekçi bir dille eserlerine aktarmıştır. İhtiyatsızlık *beklenmedik bir ihaneti,* Taşralı Kadın *kadının fendini,* Ana Yolda Konuşma *insanı eğlendiren boş konuşmaları,* Sorrento'da Bir Akşam *kendi yolunu bulan aşkı sahneye taşır.*

Ergin Altay (1937): 1953 yılında Kuleli Askerî Lisesi'ne girdi, yabancı dil olarak Rusça'yı seçti. Ankara Üniversitesi DTCF Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğrenimine devam etti. Mezun olduktan sonra uzun yıllar öğretmenlik yaptı. Zoşçenko'dan yaptığı ilk öykü çevirisi Yusuf Ziya Ortaç'ın Akbaba dergisinde yayımlandı. Puşkin, Dostoyevski, Tolstoy, Gogol, Çehov, Lermontov, Gonçarov, Turgenyev, Pisemski, Gorki ve Bulgakov son altmış yılın en önemli Rusça çevirmenlerinden olan Ergin Altay'ın yetkinlikle Türkçeye kazandırdığı yazarlar arasında yer alır

9 786254 295133